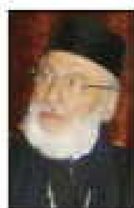
ARGEȘ

Revistă de cultură fondată în 1966 ● Serie nouă

■ Anul XIV (XLIX) ■ Nr. 6 (384) ■ Iunie 2014 ■ 4 lei ■

Înalt Prea Sfințitul

Calinic 70

p. 13-20

PERU, CERRO SECHIN - TEMPLUL SACRIFICIILOR.

Editori: **Consiliul Local Pitești, Primăria Municipiului Pitești și Centrul Cultural Pitești**

Apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România

Momente şi schiţe din actualitatea literară

Cezar Paul Bădescu

■ În *Adevărul* de vineri, 30 mai, Cezar Paul Bădescu publică un interviu cu Emil Brumaru. Pentru istoria literară este interesant cum a devenit poetul de la Iaşi oniric. Iată: „M-am dus la Ţepeneag cu primul volum de versuri, care se numea "Fluturi din pandişpan" şi care n-a fost acceptat de cenzură. I-am dat lui Dimov volumul întreg. Eu dădusem cartea de vreo trei ani şi nu apărea. Dimov era în vogă atunci, toţi veneau la el. Mazilescu mai era, Vintilă Ivănceanu. Dimov mi-a citit volumul şi a spus: Domle, eşti oniric. Ţepeneag era în bucătărie. L-a chemat şi a zis şi el: Da, domle, ăsta e oniric. M-au declarat oniric."

Antoaneta Ralian

■ Dintr-un interviu cu proaspăt nonagenara Antoaneta Ralian, traducătoare prodigioasă în special din romanul american, interviu de Dora Pavel din *România literară* nr. 22/2014. La întrebarea „câţi ani vă „daţi" şi care sunt simptomele prezervate ale acestei vârste ascunse?", traducătoarea dă acest răspuns tonic, vioi, (auto)ironic: "Ce vârstă îmi percep şi câţi ani îmi „dau"? Când mă uit în oglindă, pârdalnica de oglindă, îmi percep incredibila vârstă matusalemică pe care o împlinesc: 90 de ani (în zilele bune arăt de 89 şi jumătate). De „dat", nu-mi dau nimic, pentru că eu nu sunt prea darnică cu mine, nu-mi dau nici măcar „bună ziua". De simţit, într-adevăr, mă simt ca la 30-40 de ani. De ce nu mai tânără? Pentru că vreau să evit nesăbuinţele şi bâjbâielile tinereţii, convulsiile sentimental-amoroase, suferinţele wertheriene, febrilele căutări de identitate etc. La 30-40 de ani, te-ai aşezat, ştii, oarecum, cine eşti şi ce vrei. Aşa mă simt. Şi am prezervat, intacte, dragostea de viaţă – da, dragostea faţă de viaţa asta, care ştie să fie şi frumoasă, şi urâcioasă, şi arţăgoasă ca o ţaţă de mahala cu mâinile proptite în şold –, dar şi dragostea neclintită pentru profesiunea mea, pe care m-am străduit să n-o las să îmbătrânească odată cu mine; mi-am păstrat intacte apoi capacitatea de a mă entuziasma, de a admira tot ce ţine de frumos, dar şi dorinţa vie de participare, de a mă simţi încă integrată în circuit, nemarginalizată, nerebutată, nedeconectată. Şi mi-am păstrat intacte, sper, lentilele prin care disting partea umoristică, ludică a vieţii ăsteia, hâde şi bătrânicioase. Am pierdut, în schimb, aşteptările, speranţele, partea „roz" a vieţii".

Adrian Alui Gheorghe

■ În perioada 11-14 iunie a.c., la Băile Herculane s-a desfăşurat a XIV-a ediţie a Colocviilor revistei *Reflex*, cu importantul poet Octavian Doclin în dublă postură de gazdă şi moderator. Tema acestei ediţii a fost: *„Despre poezia română contemporană. Poezia criticilor – Critica poeţilor"*. Au comentat la temă sau au recitat din propria poezie scriitori importanţi: Ion Pop, Mircea Bârsilă, Vasile Dan, Gheorghe Mocuţa, Ioan Matiuţ, Magda Grigore, Zoia Elena Deju, Zenovie Cârlugea, Toma George Maiorescu, Ion Cocora, Costel Stancu, Paulina Popa, Alexandru Ruja, Simion Dănilă, Mariana Pândaru, Nicolae Sârbu, Nicolae Irimia, Liubiţa Raicici, Eugen Bunaru, Marian Oprea, Alexandru Ruja, Adriana Weimer… Timp de trei zile, peste 50 de scriitori au trasat centrul literaturii române la Băile Herculane, pe malurile Cernei.

■ Adrian Alui Gheorghe este unul din puţinii scriitori români preocupaţi de soarta literaturii în general, de a literaturii române actuale, dar mai ales de soarta poeziei române. Grija aceasta e manifestată şi în rubrica sa *Liber pe contrasens* din *Bucovina literară*, nr. 3-4(277-278)/martie-aprilie 2014: Poeţii cad prea lesne victime luciului de apă în care se oglindesc, ca primitivii pe vremuri, admirându-şi chipul până în momentul în care un broscoi urât tulbură apa, tulburându-le şi lor conturul chipului, expresia prea atent studiată. Şi întotdeauna un broscoi urât pândeşte şi tulbură apa!... Poetul de azi, de aici şi de aiurea, vrea prea mult să ţină locul poeziei sale, să se substituie textului: că altfel de ce s-ar face atâtea clasamente cu nume, în loc să se facă topuri cu texte". Iată o observaţie nu doar interesantă, dar s-o percepem şi ca pe o metodă igienică de a alcătui ierarhia poeziei române de astăzi. Nu e trecută cu vederea de AAG nici poezia mizerabilistă: „Poezia fiziologică a făcut cerul să se golească de mister; fiziologia poeziei a determinat apariţia textelor care adună dejecţiile tuturor, individul poet fiind un fel de şef de tomberon. Cuvântul nu mai poartă simboluri, cuvântul duce gunoiul, spală lăturile, cuvântul devine cârpa de baie". Din păcate, paragraful acesta este o oglindă fidelă a unui aspect al poeziei de astăzi.

DAD

Carte nouă

Marghioliţa Huzum – *O viaţă de ţărancă* (Editura *Fundaţiei Sfinţii Închisorilor*, 2014), cu un cuvânt înainte de Costion Nicolescu. Cartea aceasta are povestea ei, pe care o aflăm din Heretisirea Înalt PreaSfinţitului Calinic, heretisire cu care se deschide cartea: „Pe la sfârşitul lunii iulie a anului 2010 m-am întâlnit în parcul Mănăstirii Argeşului cu Marghioliţa Huzum, venită în drumeţie pe plaiurile argeşene. Aveam să văd o cucoană zveltă şi cu o voioşie rar întâlnită, descreţindu-ţi fruntea de îndată ce te-a învăluit cu rostirea sa inconfundabilă. Rar mi-a fost dat să aud o limbă mai voinică şi viu colorată! Dialogul a continuat cu o limpezime absolută, nedându-ţi seama că această cucoană avea deja 80 de ani, după cum am aflat, spre surprinderea mea. Am gândit, de îndată, în timp ce Marghioliţa Huzum îşi depăna cu măiestrie episoade din viaţa sa de ţărancă zbuciumată, că ar fi bine să scrie cu mâna ei exact cum vorbeşte, vremea petrecerii sale în frumuseţea acestei lumi văzute…" Aşadar, îndemnurile IPS Calinic au aşezat-o la masa de scris pe octogenara Marghioliţa Huzum, care dă seamă în mai bine de 200 de pagini de întreaga ei viaţă şi într-o limbă care redă graiul moldovenesc cum nu se poate mai exact. Cartea cuprinde şi un dicţionar de regionalisme, la fel de pitoresc în sine: *coştereaţă* – coteţ, *cudercă* – un soi de strugure, *pichire* – o ţesătură, *păring* – nutreţ etc.

REZULTATELE
CONCURSULUI NAŢIONAL DE POEZIE ŞI INTERPRETARE CRITICĂ A OPEREI EMINESCIENE „PORNI LUCEAFĂRUL…"
ediţia a XXXIII-a, 15 iunie 2014, Botoşani

Juriul celei de a XXXIII-a ediţii a *Concursului Naţional de Poezie şi Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul…"*, format din: Liviu Apetroaie, ed. Junimea Iaşi, Cassian Maria Spiridon, Ed. Revistei „Convorbiri literare", Ed. Timpul, revista „Convorbiri literare", Călin Vlasie, ed. Paralela 45 Piteşti, Nicolae Tzone, Ed. Vinea, Bucureşti, Daniel Corbu, Ed. Princeps Multimedia, rev. „Feed back" Iaşi, Gavril Ţărmure, Editura Charmides, Bistriţa, Valentin Ajder, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, Liviu Ioan Stoiciu, rev. „Viaţa Românească", George Vulturescu, rev. „Poesis", Satu Mare, Lucian Vasiliu, rev. „Dacia literară", Iaşi, Marius Chelaru, rev. „Poezia", Adrian Alui Gheorghe, rev. „Conta", Piatra Neamţ, Vasile Spiridon, rev. „Ateneu", Bacău, Sterian Vicol, rev. „Porto franco", Galaţi, Ioan Moldova, rev. „Familia", Oradea, Ioan Radu Văcărescu, rev. „Euphorion", Sibiu, Lucian Alecsa, rev. „Hyperion", Botoşani, Gellu Dorian, rev. „Ţara de Sus", secretariat Nicolae Corlat, avându-l ca preşedinte pe Ion Pop, în urma lecturării lucrărilor sosite în concurs, a decis acordarea următoarelor premii:

SECŢIUNEA CARTE PUBLICATĂ

Premiul „Horaţiu Ioan Laşcu" al Filialei Iaşi a Uniunii Scriitorilor din România - poetului **Vlad A. Gheorghiu,** pentru cartea *fratele mut. la nord apa e curată* , ed. Paralela 45, 2013; Premiul Uniunii Scriitorilor din R. Moldova poetului **Virgil Botnaru,** pentru cartea *Return to Innocence,* Casa de pariuri literare, 2013.

SECŢIUNEA MANUSCRISE

Premiul Editurii Paralela 45 şi al revistelor „Viaţa Românească" şi „Euphorion"" - poetei **Maria Pilchin**, din Chişinău; Premiul Editurii Junimea şi al revistelor „Vatra" şi „Dacia literară" – poetei **Hristina Elena Popa**, din Târgu Mureş; Premiul Editurii Timpul şi al revistei „Convorbiri literare" - poetei **Ioana Codruţa Tudoriu**, din Brăila; Premiul Editurii Vinea - poetei **Irina Lucia Mihalca**, din Bucureşti; Premiul Editurii Princeps Multimedia şi al revistei „Feed back" – poetului **Ştefan Lujinschi,** din Piatra Neamţ; Premiul Editurii Charmides şi al revistelor „Verso" şi „Infinitezimal" - poetei **Alexandra Vatamanu**, din Botoşani; Premiul Editurii Eikon - poetei **Carmen Nicoară**, din Cluj; Premiul revistei „Familia" – poetei **Cristina Maria Botâlcă**, sat Gruiu, jud. Ilfov; Premiul revistei „Argeş" – **Andra Elena Rotariu**, din Piatra Neamţ; Premiul revistei „Poesis" – poetei **Alexandra Eugenia Zorilă**, din Botoşani; Premiul revistei „Poezia" – poetului **Ionuţ Bogdan Cărăuşu**, din Botoşani; Premiul revistei „Conta" – poetei **Otilia Iuliana Oniciuc**, din Botoşani; Premiul revistei „Ateneu" – poetei **Irina Maria Stoleru**, din Botoşani; Premiul revistei „Porto Franco" – poetei **Anada**; Premiul revistei „Ţara de Sus" – poetului **Vlăduţ Ionuţ Creţu,** din Botoşani.

SECŢIUNEA INTERPRETARE CRITICĂ A OPEREI EMINESCIENE

Premiul revistei „Convorbiri literare" – eseistei **Irina Hăilă,** din Botoşani; Premiul revistei „Dacia literară" – eseistei **Olivia Mădălina Gheorghiu**, din Botoşani; Premiul revistei „Poesis" – eseistei **Diana Maria Lupuleac**, din Botoşani; Premiul revistei „Hyperion" – eseistei **Diana Nanu**, din Bălţi, R. Moldova; Premiul revistei „Poezia" – eseistului **Daniel Sascău,** din Bacău; Premiul revistei „Porto franco" – **Iuliana Caraghin**, din Bacău.

Manifestările de la Botoşani, Ipoteşti şi Vorona, dedicate omagierii a 125 de posteritate eminesciană, au inclus în programul lor şi decernarea a încă două premii importante. Astfel, Premiul pentru traducere şi promovarea operei eminesciene în străinătate, a fost acordat cercetătoarei italiene Gisele Vanhese, pentru cartea *„Luceafărul" de Mihai Eminescu. Portretul unei zeităţi întunecate*, Ed. Timpul, Iaşi, 2014, carte apărută iniţial în limba franceză la Editions Universitaires de Dijon, şi Premiul EMINESCU – 125, acordat poetului Ion Pop, pentru întreaga operă poetică.

Gheorghe Grigurcu

Sărmana cronică literară

Dumitru Augustin Doman: *În jumătatea de veac de cronică literară, aţi întîlnit autori care nu suportă niciun fel de rezervă faţă de cărţile lor, nici cînd dau semne vădite de manierism sau de regres? Sau editori, promotori ai celor de mai sus, şi care, din această postură, îi socotesc de neatins. Cum reacţionaţi?*

Cronica literară: o speţă care, iată, se dovedeşte perenă. Din fericire, deoarece ea constituie o primă instanţă de triere a cărţilor, în virtutea criteriului, fireşte cu o inevitabilă aproximaţie aplicat, al valorii. Asemănătoare unui examen de admitere. Nu toţi cei admişi într-o instituţie de învăţămînt o absolvă, puţini intră în setul premianţilor, dar selecţia iniţială e obligatorie, nu-i aşa? Cronica literară, ilustrînd ceea ce se cheamă critică de întîmpinare. Un episod dificil în viaţa ei l-a reprezentat voga metodelor structuralist-semiotice, cînd "impresionismul" criticii curente, de sorginte interbelică, făcea o rea impresie, a ceva "depăşit", "demodat". Măsurată pieziş de snobismul metodologic, ea părea gata-gata de pensionare. Dar nici autorităţile comuniste nu se omorau cu bunăvoinţa faţă de cronică. Spontaneitatea sa, naturaleţea reacţiei "pe viu" la concretul textului luat în considerare, ducînd la un mozaic de aprecieri şi atitudini mai puţin lesnicios de abătut pe făgaşul gîndirii unice, o făceau suspectă. Pe deasupra, foiletonul nu satisfăcea megalomania oficială. Modest ca întindere, săltînd de la un subiect la altul, făcea concurenţă idealului opurilor masive, sistematice, "sintezelor" fie şi indigeste. E drept că, în "epoca de aur", pentru a nu mai vorbi de anii anteriori în care închinarea la "realismul socialist" făcea legea, n-a prea produs istorii literare, *id est* "sintezele" fundamentale în domeniu. Din motive uşor deductibile. Ceea ce amplifica năduful împotriva cronicii mobile, cu un gabarit textual restrîns, aidoma unui vehicul ce-şi găseşte fără greutate drumul între mastodonţii greoi ai traficului… Cum stau lucrurile azi? Îndărătnica specie mai are de trecut un examen, cel al raportării la aşa-numitul postmodernism. Un alt concept, nescutit nici acesta de apetitul unor originalităţi exclusiviste, dar pe care foiletonul nu pare a-l contrazice. Dimpotrivă. Întrucît pluralitatea de opinii, descentrarea, fragmentarismul, fluxul continuu pe care le conţine pot fi îndată recunoscute drept mărci ale perspectivei postmoderne. Nu vine cumva multîncercata practică a cronicii chiar în întîmpinarea filosofiei postmodernismului? Străină de fixitate, de riscurile stagnării într-un trecut clasat, cronica e un proces în proces. Cel al unui curs continuu al producţiei literare, îmbrăţişat într-o cheie evaluatoare a propriului său curs. Iată cîteva cuvinte ale lui Gianni Vattimo, din cartea sa **Sfîrşitul modernităţii:** "Sfîrşitul modernităţii nu înseamnă că nu mai au loc evenimente, ci că evenimentul nu e considerat ca avînd loc pe o linie unitară a istoriei gîndită ca progres unic. (…) Post-modernitatea este epoca unei gîndiri nu atît a fragmentării, cît a pluralităţii". Judecată, între altele, aptă a acorda o viză de trecere cronicii pe teritoriul nou-vechi al noii totuşi "paradigme epistemologice".

Să trecem acum de-a dreptul la chestiunea pe care mi-o puneţi. Cea a relaţiilor scriitorilor cu cronica. E de presupus că aceştia o urmăresc fie şi cu o minimală curiozitate, cu toate că unii afişează un dezinteres cochet-decorativ. Pretinzînd că nu-i (mai) interesează. Cam aşa cum un tînăr se dezice de jocurile copilăriei sau un matur de frămîntările juneţii. "Cronica nu e febleţea mea", mi se confesa deunăzi o autoare trecută sensibil de ceea ce se cheamă a doua tinereţe. Dar care, mi-am dat seama, aşa cum ai întrezări ceva printr-o uşă rămasă întredeschisă, palpită încă la reflexul persoanei d-sale în oglinzile publicisticii. Nu-l pot uita pe Petru Creţia, care, după cum, dacă-mi aduc bine aminte, v-am mai relatat, făcea o figură similară. După ce mă încredinţase că i-ar fi cu totul indiferente comentariile de care ar avea parte în presă, mi-a dat de înţeles că ar dori o cronică din parte-mi la ultimul său volum ce mi l-a înmînat. Un joc melancolic care nu m-ar fi putut indispune la o personalitate precum autorul **Norilor.** Alţii nu-şi ascund însă sincera apetenţă pentru cronică. I. Negoiţescu, bunăoară, nu se da în lături a insista să scriu despre apariţiile sale editoriale. Precizînd, pe un ton amical, chiar încadrarea în timp şi periodicul în care ar fi vrut să fie publicată cronica mea. Cum m-aş fi putut indispune? Atunci cînd există o congruenţă între aspiraţia unui autor de-a deveni obiectul unei recepţii favorabile şi aprecierea favorabilă, de nu fără ocol admirativă, a comentatorului vizat, toate sînt în bună regulă…

Din nefericire, cronicarul literar n-are a face doar cu autori admirabili. Problemele încep a se ivi atunci cînd insistenţele vin din partea unor condeieri poftind elogii pe care exigenţa critică nu le-ar putea emite în cazul lor. Graţie acestora, sărmanul critic intră într-un Purgatoriu. Telefoane peste telefoane, convorbiri prelungite cînd nu ai timp de ele, simularea unui interes vădit artificios faţă de "ce mai faci", "cum ai călătorit / vei călători", "ce citeşti/ scrii/ corectezi", "cum stai cu sănătatea", într-un evantai al amabilităţilor ce se deschide parcă fără fine. Scriptorul cu pricina nu ezită a se erija în prieten, binefăcător, bodyguard de ocazie. Îţi oferă diverse servicii, unele umilitoare, pe care nu le-ai putea accepta. Se arată gata a coborî statutul demnităţii nespus de jos. Cîteva variante ale sale din ţară, dar şi din afară, au ajuns a mă terifia de-a dreptul. Chiar dacă nu răspund totdeauna la apelurile telefonice (nu pot a nu-mi menaja măcar ceasurile de scris), inoportunii găsesc mai totdeauna prilejul a se strecura în preajma mea. Măcar prin scrisori sau prin intervenţia terţilor, "prelucraţi" în sensul doleanţei lor. Cum ar fi mai bine să procedez? Să le spun fără ocol că n-am nici dispoziţie, nici timp de relaţiile de acest tip agasant? O primară politeţe mă opreşte. Să le comunic cu franchețe că scrierile lor sînt pur şi simplu mediocre? Ar fi poate mai util, însă ceva mă opreşte iarăşi. S-ar putea să-i rănesc peste măsură. Nu mă îndur a înfinge cuiul unei asemenea sentinţe în ţesutul sensibil la culme al fiinţei fie şi pseudoliterare. Prefer aluzia, parafraza formal cruţătoare. Poate că e o slăbiciune, dar am simţămîntul că a spune unui literat prezumţios "n-ai talent, îţi pierzi timpul scriind" e ca şi cum l-aş pălmui…

Şi acum îngăduiţi-mi două ilustraţii în text: o distinsă poetă/ eseistă, multă vreme trăitoare la Paris, a perseverat ani în şir în dorinţa d-sale de-a o cauţiona ca poetă. Cărţi cu dedicaţie, de-o virtuozitate tuşantă, cîte o scurtă epistolă nostalgică arătau limpede încotro bătea. Versurile d-sale, nimic de zis, onorabile, înfăţişau însă o extensie verbală excesivă, evitînd nucleele de concentrare aşteptate, în favoarea unei nepotolite porniri speculative. Lungind vorba, făceau concesii inoportune modului eseistic. Am scris în cele din urmă despre ele. Punîndu-mi relativa decepţie pe cît posibil în surdină, cu o preţuire ce n-avea însă cum să atingă încîntarea. Au trecut alţi ani, destui, de atunci, în decursul cărora autoarea semipariziană nu şi-a mai amintit de mine… Asta ar figura latura delicată, cum ar veni, a nemulţumirii auctoriale. Însă există, vai, şi una întărîtată, arţăgoasă. Un june poet (care se pare că n-ar mai fi chiar atît de june) îmi trimite recent, pe adresa de e-mail, un şirag de mustrări şi un soi de somaţie. La curent, cum nu mă aşteptam, cu activitatea mea, însă nu şi cu numele meu, începe prin a se mira de inexistenţa unui răspuns, pentru a ajunge la "concluzia" că… nu e în ordine: "Stimate domnule Grigore (*sic!*) Grigurcu, am citit interviul pe care vi l-a luat Alexandru Petria şi am înţeles de ce nu răspundeţi la mesaje (*sic!*). Credeam că nu vă merge adresa de e-mail, dar din moment ce trimiteţi aforisme şi articole revistelor din ţară, am ajuns la concluzia că primiţi foarte multe mesaje (*sic!*) şi răspundeţi doar persoanelor pe care le cunoaşteţi (*sic!*)". Cum îmi permit, mă rog, să nu mă ocup prompt de d-sa? Ce contează niscaiva limite umane care l-ar putea împiedica pe un critic să scrie despre *toţi* autorii ce i se adresează, dacă ei sînt puzderie? Cum, atîta timp cît nu iau exemplul altora cu care nevricosul solicitant se află într-o preţioasă corespondenţă? "Am sperat şi eu de la dumneavoastră o critică corectă şi aş fi vrut să vă trimit cărţile. V-am scris şi pe Facebook, nu am primit răspuns. V-am scris pe e-mail, la fel. Mi-au răspuns Ana Blandiana, Daniel Corbu, Ion Simuţ, au ales să scrie despre mine numai dumneavoastră sînteţi de negăsit". Dar la urma urmei ce înţelege autorul în chestiune prin noţiunea de "critică corectă"? Nimic altceva decît consacrarea propriei poezii, indicată, ca să nu mai rămînă niciun dubiu, cu majuscule. "Chiar îmi pare rău, pentru că voiam să vă arăt că cineva, din generaţia sub 40 de ani, are curajul să scrie POEZIE". La ce bună atunci expertiza subsemnatului, dacă condeierul îşi are deja pregătită una proprie, triumfală?

Din nefericire, cronicarul literar n-are a face doar cu autori admirabili. Problemele încep a se ivi atunci cînd insistenţele vin din partea unor condeieri poftind elogii pe care exigenţa critică nu le-ar putea emite în cazul lor. Graţie acestora, sărmanul critic intră într-un Purgatoriu. Telefoane peste telefoane, convorbiri prelungite cînd nu ai timp de ele, simularea unui interes vădit artificios faţă de "ce mai faci", "cum ai călătorit / vei călători", "ce citeşti/ scrii/ corectezi", "cum stai cu sănătatea", într-un evantai al amabilităţilor ce se deschide parcă fără fine.

Un alt subiect: semnele de "regres" pe care le vădesc, la un moment dat, unii poeţi, iniţial comentaţi favorabil de cronicar. Să le consemneze ori ba? Regretabil, o scădere a potenţei creatoare nu e imposibilă la un om de litere. Ea poate fi drastică, mergînd pînă la desfigurarea acestuia, ori mai discretă, păstrînd o manieră, liniaturile unei formule ce s-a impus. Cronicarul poate proceda în două feluri. Fie să-şi notifice neted opiniile în relaţie cu scăderea intervenită, fie să tacă. A doua soluţie avînd rostul unui menajament atunci cînd socoteşte că producţia anterioară poate rămîne în picioare. E ca şi cum te-ai face că nu observi că un om în vîrstă, respectabil, rosteşte vorbele mai anevoios ori are un tremur al mîinii care-i face să i se verse mîncarea pe haine. Petre Stoica, de pildă, s-a aflat în situaţia unei oboseli scriptice în ultimii ani ai vieţii, apăsaţi de boală. Nu l-am abordat în această ipostază. La fel, Nora Iuga se află acum pe panta unui declin dezamăgitor. Mai complicat e cazul lui Emil Brumaru. Poezia "angelică", dans de purităţi şi delicateţuri parcă fără saţiu, propusă de acest important poet, s-a văzut dublată pur şi simplu de contrariul său, de o producţie "fără perdea", delirant obscenă. Nu fără ca angelismul dominant, înscris într-o viziune puternic personală, e adevărat mai ostenit, să nu continue la rîndu-i. M-a surprins acest tip mai mult decît excentric de palinodie lirică.

Închei cu cîteva cuvinte referitoare la ceea ce am putea considera că este validitatea cronicii literare. E aceasta o simplă efemeridă sau altceva mai relevant? Nădăjduiesc că nu mă veţi contrazice dacă voi afirma că o cronică a unui critic de seamă face mai mult decît un întreg tom fastidios, produs de un nechemat. Să zicem o cronică semnată de E. Lovinescu sau G. Călinescu, faţă de un op al lui Valeriu Râpeanu sau de întrega "operă" a inenarabilului Ion Dodu Bălan, ca să ne situăm la extreme. Deoarece expresia critică e calitate, nu cantitate. Sînt exegeţi ai noştri importanţi în activitatea cărora a precumpănit cronica, de la Perpessicius, Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu la I. Negoiţescu. Respingînd în chip strident calitatea scriiturii, un Adrian Marino nu face oare figura unui Goliat năpustindu-se asupra cronicarului în principiu (dar şi a poetului, a eseistului!) precum asupra unui David? Pe care aparent l-ar fi putut strivi, dar… fără să reuşească? Deoarece ştafeta foiletonistică a fost preluată cu succes de slujitori dotaţi de diverse vîrste, pînă la actualii cronicari binecunoscuţi precum Daniel Cristea-Enache, Paul Cernat, Cosmin Ciotloş etc. Nu vedem de ce n-ar fi îndreptăţită cronica a intra şi în substanţa istoriei literare. Cu toate acestea obiecţia cîrcotaşă că şi-au tras o parte din materia foiletonistică în construcţia istoriei li s-a adus atît lui G. Călinescu cît şi lui N. Manolescu. Cît priveşte comportarea unor edituri de azi de-a nu tipări volume de cronici, aceasta mi se pare bizară. Aidoma acelor persoane ultrapedante care s-ar înveşmînta doar într-o singură culoare ori ar merge numai pe-o singură parte a străzii. Precizez, pentru a nu stimula cancanul, că nu e în cauză cel ce vă vorbeşte. Dar vreo doi-trei confraţi din provincie, care merită atenţie, ni s-au plîns de o astfel de procedură. Mă gîndesc retroactiv, cu strîngere de inimă, că atari onorabile instituţii ar refuza cărţile unor Perpessicius, Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu, I. Negoiţescu. Ba chiar pe E. Lovinescu sau G. Călinescu. Şi o curiozitate. N-ar publica nici măcar un volum de cronici semnate N. Manolescu?

litere

Mircea Bârsilă

Despre poezia lui Gheorghe Grigurcu

...Gheorghe Grigurcu are o predilecţie specială pentru imagine: imaginea obţinută prin încordarea „inteligenţei fabricatoare” în dependenţa ei de o sensibilitate de factură metafizică şi de o fantezie aflată întotdeauna în vervă.

Începururile literare ale lui Gheorghe Grigurcu s-au aflat sub semnul poeziei. Înainte de a debuta editorial în critica literară (cu *Teritoriu liric*, 1972), publicase patru carţi de poezie: *Un trandafir învaţă matematică* (1968), *Trei nori* (1969), *Râul incinerat* (1971) şi *Salută viaţa* (1972).

În pofida convingerilor (nutrite chiar de colegii din Generaţia 60-70) că adevărata vocaţie a sa este critica literară, poetul Gheorghe Grigurcu a continuat să scrie şi să publice poezie, ajungând la un impresionant număr de cărţi: peste treizeci. Între titlurile volumelor din care este alcătuită eminenta sa operă poetică se găsesc şi acestea, scrise în lungul a trei decenii: *Înflorirea lucrurilor* (1973), *Rigoarea văzduhului* (1978), *Contemplaţii* (1984), *Cotidiene* (1986), *Un izvor bolborosind înăuntrul termometrului* (1996), *Nimic n-ar trebui să cadă* (1997) *Amarul Târg* (1997) *Spaţiul dintre corole* (2000) *Natură moartă şi vie* (2003)...

Dată fiind prejudecata că un autor nu poate să fie şi critic literar şi poet, s-a ajuns la situaţia în care faima criticului a eclipsat-o pe aceea a poetului.

La fel ca Petre Stoica, Gheorghe Grigurcu a optat încă de la început pentru o altă formulă lirică decât cea impusă şi cerută de canonul poetic al vremii (şi de cele care au urmat). Orientarea spre înnoirea formală a discursului poetic şi spre insolitarea expresiei în baza unor procedee menite să contribuie la modernizarea concepţiei despre poezie a fost susţinută de adoptarea şi asimilarea în propriul sistem poetic a unor modele oferite de scriitura occidentală, în special cea franceză. Între constantele poeziei lui Gheorghe Grigurcu se numără, într-o ordine aleatorie: simplitatea sintactică, fineţea sclipitoare a detaliilor semnificative, fapt ce vădeşte o autentică vocaţie de „bijutier”, o atitudine rece, alexandrină, în actul de transfigurare a realului, livrescul ca expresie a trecerii impresiilor „trăite” prin laminorul meditaţiei sceptice şi al exigenţelor de factură culturală, concentrarea mesajului, notaţia proaspătă, autenticistă, de o maximă concreteţe, rafinarea discursului fără a-l deposeda de elementul vital, de existenţialul perceput direct, simbioza dintre tendinţa abstractizantă şi priza la real şi dintre sinceritate şi ironie, mânuirea magistrală a discontinuităţii, ca procedeu liric, şi o minuţioasă regie în cadrul căreia luciditatea stimulează elanul imaginativ, după cum ingredientul suprarealist potenţează observaţia realistă...

Poezia intitulată „Nu scrie”, una dintre artele sale poetice, este elocventă în privinţa *facerii* – cu valenţe suprarealiste – a tipului de poezie preferat şi în care preponderent este fiorul metafizic: „Nu scrie, prinde doar tonul de care ai nevoie/ascultă-l fără sforţare/învârte-l între degete, împinge-l uşor/până la limita lui exasperată/cum un borcan, o frunză, un ceasornic/refă-l din memorie/umple-l cu gânduri mărunte/cum ai umple cu monezi o puşculiţă/cu clipe inutile cum gângănii delicate/ce te parodiază/confruntă-l fără sfială cu tot ce ai fost/cu tot ce n-ai fost niciodată/nu scrie, copiază doar/ca un şcolar silitor Nimicul de-acasă”.

Un loc aparte între aspectele pe care poetica lui Gheorghe Grigurcu le refuză îl are patetismul. În „Sfaturi pentru mine însumi”, poetul aduce lămuriri suplimentarea despre soiul de patetism pe care, totuşi, il acceptă, din când în când: „Să accepţi, din când în când, patetismul ca pe o copilărie înduioşătoare a suferinţei. Patetismul ca amintire”. Cităm integral două poezii, *Anii tineri* şi *O adorabilii* în care este sublimat acest soi de patetism. Dacă în cea dintâi („Anii tineri cu paşi/ridicol de mari/de parcă-ar umbla pe catalige//îi vezi şi-acum uneori/cum umblă pe câmp/chiar şi pe străzile periferice/ori prin scuarul abia înverzit//două-trei vise poartă la subţioară/nu mai mult//două-trei fraze-n gâtlejul clămpănitor//şi cum strălucesc în soare/ţepeni şi deşiraţi/ca nişte păpuşi ce-au crescut/aidoma copiilor/care s-au jucat cu ele”), ironica reprezentare a anilor tineri camuflează fireasca nostalgie, în cea de adoua („O adorabilii oameni în vârstă cântaţi (defăimaţi?) de e.e. cummings/atât de adorabili încât seamănă cu nişte căni de bere vechi cu capace/cu-acele plante chircite într-un adăpost care şi el se află/într-un adăpost etc./cu seminţele negre uitate de-un veac încleştate cum lacăte/cu un radio gripat confuz (se-aud din el în răstimpuri zboruri/vechi de walkirii metalice)/cu un termometru vârât la subţioara trandafirului/cu chipuri de morţi falşi atât de bine imitaţi din plastic atât/de emoţionant prohodiţi/(glasul lor alb prăfos cum tencuiala căzută pe-ncălţămintea/ta lustruită proaspăt)” concreteţea imaginilor şi salturile imprevizibile de la un registru la altul al realităţii conferă discursului o prospeţime şi spontaneitate admirabile.

Aparenta seninătate din unele poezii cu tentă parodică pe tema timpului heracliteean este umbrită de sentimentul viclenei prezenţe a sfârşitului, sentiment transpus liric, de pildă, în antologica poezie *Pisica*: „Cum stă acolo sus pisica/sub slava tavanului gata/a conversa cu oricine dintre noi/a conversa cu moartea//care se strecoară sub uşi prin crăpătura ferestrei/la fel de liniştită cum o pisică/la fel de mulţumită de sine/în geamătu-i surd prevenitor//până când deodată înşfacă pisica/făcând dintr-o zi banală o tragedie/dintr-o tragedie o durere opacă//cui să-i poţi spune ceva? cu cine să te întâlneşti?/ în goala orbită a casei sau în întregul/trecut al tău uriaş o debara/umplută cu obiecte prăfuite/acel trecut în care orice lucru se grăbeşte/să reintre-n sine însuşi/înainte chiar de a se-nsera înainte chiar/ca pisica să apară din nou în încăpere/ca şi cum nu s-ar fi petrecut nimic”.

Desigur, poezia lui Gheorghe Grigurcu are nenumărate faţete, încât nu poate să fie „înghesuită”, prin schematizare, într-o anumită formulă. O direcţie majoră a poeziei sale este ilustrată de poeziile în care fiecare vers echivalează cu o revelaţie. În acele poezii este evidentă dorinţa de a construi un discurs doar din elemente inalterabile. Din acestă categorie face parte şi poezia *Inventar* alcătuită – la fel ca multe altele – din versuri independente, menite să ofere, sub semnul fragmentarismului, o amănunţită „inventariere” a diverselor aspecte mai mult sau mai puţin semnificative ale realităţii: „Izvor închis în frigider/vise cum pahare pline de lacrimi/cicatrici care privesc strada fără teamă/unelte agricole cu care lucrezi pământul din adâncul tabloului/nisip purtând răcoarea imaginaţiei/ umbră ţeapănă acoperită cu o puzderie de medalii/portocală care se dezgoleşte cum o femeie/dimineaţă ce se risipeşte cum ceaiul dintr-un termos spart/scoici rătăcind prin galaxii/vitrină cu gust proaspăt de fruct/frunză utilitară cum un ciorap/ cărţi din care se scurge sânge”. Acelaşi procedeu utilizat, sub domnia imaginii, îl găsim şi în *Ziua de sâmbătă* : „Ziua de sâmbătă e moale ca un ou /la dentist bolnavul îşi pierde cunoştinţa/ argumentele sunt dosite cum cartofii spre-a le creşte preţul/izvorul luminii dintâi conţine cianură/pustiul dinăuntrul obiectelor din odaie se-ntoarce pe partrea cealaltă/moartea e-o moştenire perfect legală/ convingerile aidoma unor seringi se umplu şi se golesc cu sânge”.

Prin astfel de texte, în care elementele amorfe nu au ce cauta, este infirmată teoria lui Laurent Jenny, din *Rostirea singulară*, potrivit căreia în discursul poetic cele două „instituţii lingvistice”, aceea a „ariei de sens în aşteptare” şi cea a „evenimentelor figurale”, sunt la fel de importante. Aria de sens în aşteptare (ce poate coborî până la gradul zero al expresivităţii) asigură reuşita „infracţiunii” (a evenimentului figural). La fel ca florile de pe un covor, textul poetic – după cum susţine Laurent Jenny – are nevoie de spaţii în care florile (figurile) să se vadă şi care să le asigure pregnanţa.

În privinţa ilustrării altor tehnici utilizate cu dexteritate şi rafinament am selectat poeziile *Cuvinte veşnic nemulţumite* unde fiecare vers începe cu acelaşi cuvânt („Cuvinte veşnic nemulţumite/cuvinte al căror vacarm se priveşte-n oglindă/cuvinte care speră care se-mbracă prea gros/cuvinte care te supără cum ficatul cum inima/cuvinte care transpiră cum scaunele la soare/cuvinte care râd în hohot cum geamurile sparte/cuvinte care se ridică imediat şi-ţi oferă locul/cuvinte care fac *strip-tease*/cuvinte multicolore imitându-te cum papagalii/cuvinte ce-aleargă prin tine ca pe-un teren de sport/cuvinte de la care nu mai aştepţi nimic/cuvinte care te-aşteaptă până la capăt ”), şi poezia *Reverie* în care cuvântul **aceasta** şi alte câteva forme ale pronumelui (adjectivului) în cauză au calitatea de elemente fixe care jalonează revărsarea imagistică şi cea lexicală: „Către sfârşitul veacului trecut *această* iubire/cum o rochie vaporoasă//*această* sudoare de-alcool *această*/lună tabagică//*aceşti* fluturi vâslind din aripile lor delicate/prin marea de-absint//*această* secreţie din stomacul/unui soare uleios// *aceste* ciuperci graţioase moi/cum balerinele/*acest* poem din Verlaine/cum un mort cu gura deschisă” (s.n.).

În principiu, Gheorghe Grigurcu are o predilecţie specială pentru *imagine*: imaginea obţinută prin încordarea „inteligenţei fabricatoare” în dependenţa ei de o sensibilitate de factură metafizică şi de o fantezie aflată întotdeauna în vervă. În interiorul unui asemenea sistem poetic, excesul de imaginaţie oglindeşte dispersiunea lumii interioare, iar apelul la suprarealism este justificat de nevoia revelării lirice a unor evenimente interioare. Pe de altă parte, frumuseţea discursului poetic beneficiază de o dublă raportare la realitate – una *reflexivă*, concretizată în viziuni grave, şi alta: *descriptivă*, ce evidenţiază o extraordinară capacitate asociativă.

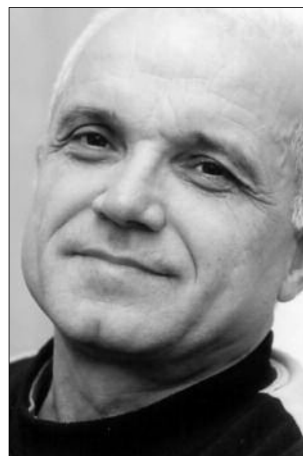
Domesticirea atititudinii negatoare faţă de realitate şi acceptarea conciliantă a constrângerilor ei se constituie în poeme în care cuvintele alunecă unele pe lângă altele, fără sforţare, vrăjite parcă de *tonul* textului pe care îl slujesc: „Toate obiectele care/se zgârâie pe ele însele//şi zgârâie apa-n care privesc/înfoiate-n proiecte uşor cabotine/dar cu nenumărate ascuţişuri agere/cu ciocuri de vulturi şi gheare/subţiri cum firul de păr//obiectele acestea care din când în când încremenesc/neştiind ce să facă//apoi se-nverşunează împotriva propriei figuri/isterice intimidate//împurpurate de sângele dinăuntrul lor/ pe care-l risipesc pe nimicuri” (*Cotidiană*).

Ca poet din stirpea nonconformiştilor şi a ingenioşilor, Gheorghe Grigurcu stăpâneşte la perfecţie arta de a descoperi sau de a sugera existenţa unor relaţii ascunse între lucrurile lumii, producând, în consecinţă, comparaţii, metafore, analogii şi versuri uimitoare: „acest poem ca un obiect/netrebuincios în sinceritatea lui de aur” (*Despre ce să scrii*), „o scriitură-ncordată lucioasă cum o armă” (*Numai o mare*), „o resemnare/a caselor care se duc la piaţă/a salcâmilor cu banii-n mână (*Vesperală*), „în undele râului pulsează un ceas/în ceas ticăie o garoafă” (*Excursie*), „o bijuterie adânca precum o fântână” (*Sfârşit de veac*), „râul spală la debarcader/indispensabilii imenşi ai dealului” (*Spre ora cinci*) „adjectivul de care stă rezemat un mulatru (*Izgonirea din Paradis*), „un mort se-ascunde într-un om viu/ şi-l face să se simtă nemuritor” (*Metamorfoze*), „un embrion de ghips din care ies cornițe de melc” (*Peisaj*), „licărul stelei cum un creion chimic scriind o adresă” (*Ar fi acelaşi*), „orele mergând îndărăt cum racii” (*Un recipient*), „Un spaţiu real în timpul fictiv/al broşei tale galbene (*Idilă*), „o ancoră sărată linsă de boturi de viţei” (*Singurătatea nu e inventată*), „azi tragedia şi comedia au devenit sinonime/cei doi ochi prin care ne priveşte Dumnezeu” (*Şi trâmbiţa pusă pe masă)* „şi învierea care nu-i decât/ o după-masă-nsorită a morţii” (*Amână*).

Lirica acestui poet singular şi atât de important, prin insolitul său univers şi prin diversitatea contribuţiei la înnoirea scriiturii poetice, a fost tratată superficial de critica literară al cărei interes s-a îndreptat doar spre experienţele ce se încadrau în canoanele postbelice. Este limpede, abia acum, că „temutul” critic literar are şi o valoroasă operă poetică. În mod indiscutabil, Gheorghe Grigurcu este, la ora actuală, patriarhul poeziei noastre contemporane.

Liviu Ioan Stoiciu

De la apocalipsa personală a lui Valeriu Bârgău la „Sfârșitul lumii”

Am conștientizat abia acum, când scriu aceste rânduri: Valeriu Bârgău s-a născut în același an cu mine, 1950, în aceeași zodie (el, pe 7 martie, eu pe 19 februarie, a Peștilor), în aceeași regiune, Bacău – el în satul Mileștii de Jos, comuna Parincea (la 30 de kilometri de municipiul Bacău), eu în comuna Dumbrava Roșie (la un canton; tata era detașat aici, la șantierul căii ferate care se construia către Bicaz), la 5 kilometri de municipiul Piatra Neamț. Părinții mei s-au mutat în 1951 la Cantonul 248 (locuință de serviciu; părinții ambilor mei părinți erau adjudeni), adică Halta Adjudu Vechi, tot în regiunea Bacău, la 55 de kilometri de municipiul Bacău. E curios, am copilărit la nici 50 de kilometri distanță unul de altul: Valeriu Bârgău la Mileștii de Jos, eu la Cantonul 248-Adjudu Vechi… E teribilă și o altă coincidență: eu mi-am pierdut mama când aveam 1 an și patru luni (a fost trăsnită în bucătăria de vară la 21 iunie 1951), iar lui Valeriu Bârgău i-a murit mama când avea 4 ani – nu e greu de înțeles că amândoi am avut parte de o altfel de copilărie, fără mamă (sunt convins că sensibilitatea noastră sufletească s-a accentuat din acest motiv, singurătatea crescând până la cer). În cazul meu, tata s-a recăsătorit (am avut mamă de a doua, cum se spune, cu care tata a avut patru copii, mie un frate și trei surioare; toți m-au protejat în noua familie), pe când în cazul lui Valeriu (și al sorei lui)... Bârgău a fost crescut de bunicii din partea mamei, părăsit de tată (care și-a format o altă familie). Totodată, fără să știm unul de altul, debutăm în presa regiunii Bacău, eu în pagina de cultură a ziarului *Steagul Roșu*, în 1967, iar Valeriu Bârgău în 1969 în revista *Ateneu* (recomandat de poetul Ovidiu Genaru și prozatorul George Bălăiță; apropo, eu n-am reușit să public în revista *Ateneu* în prima tinerețe, pur și simplu nu eram compatibil cu cei din redacția condusă de Radu Cârneci). Ne intersectăm destinele, apoi, și la nivel profesional – eu am fugit de la liceul militar (selectat la aviație) din Câmpulung Moldovenesc la începutul cursurilor din anul I (și am continuat la liceul teoretic – secția umană, la Adjud; bacalaureat, în 1967), Valeriu Bârgău a terminat școala militară de la Sibiu și a fost repartizat la Brăila, dar *„a fost exclus în 1971 din rândurile cadrelor active ale MAI din cauza criticilor și poziției pe care a luat-o față de Tezele din iunie de la Mangalia ale C.C. al P.C.R. în ceea ce privește ideologia, restrângerea și controlul traducerilor din literatura străină etc.”* (citez din biobibliografia lui). Eu în 1971 terminam stagiul militar de un an și patru luni (venit voluntar să mă înrolez, în octombrie 1968, după ce au intrat trupele URSS și ale Tratatului de la Varșovia în Cehoslovacia, naiv, pregătit să merg pe front). Din 1971, ni se aseamănă iar viața: el e docher la Brăila, eu sunt miner la Bălan-Harghita, în 1972 Valeriu Bârgău vine la Hunedoara („muncitor necalificat” la combinatul siderurgic), eu vin la București, de la Miercurea Ciuc (de la ziarul *Informația Harghitei*), schimbând meserii, lucrând inclusiv la combinatul siderurgic „Republica”…

„În 1974, Valeriu Bârgău e laureat al premiului pentru poezie al revistei Luceafărul *a Uniunii Scriitorilor. Totodată, începe o colaborare statornică la revista* Luceafărul *sub îndrumarea poetului Ion Gheorghe”.* Interesant, în același an 1974 eu sunt prezentat de Ștefan Aug. Doinaș, în revista *Familia* (fără să fiu premiat), publicându-mi o pagină de poezie. Valeriu Bârgău a debutat editorial în 1978, premiat la Editura *Cartea Românească* pentru volumul în manuscris *„Floarea soarelui sau Mâna de lucru”* (pe când eu în 1978 am debutat cu un ciclu de versuri în „Caietul debutanților – 1977”, la Editura *Albatros*). *„Juriul care i-a acordat premiul era compus din Marin Preda, Ion Caraion, Mircea Ciobanu, Florin Mugur, Cornel Popescu. În același an este laureat al Premiului UTC, pentru poezie”*, mai citesc în biobibliografia lui. Eu am fost premiat la Editura Albatros în 1979, la concursul de debut editorial (în juriu cu Laurențiu Ulici, Constanța Buzea, Ștefan Aug. Doinaș, Gabriela Negreanu și Mircea Sântimbreanu), apărând în 1980 cu volumul „La fanion” (premiat în anul următor de Uniunea Scriitorilor)… Așa a fost să fie. Venind la zi, Valeriu Bârgău a dispărut la 3 ianuarie 2006 (la 55 de ani), trădat de inimă, eu mai bântui lumea, pe aici, de pomană…

Poet vizionar, Valeriu Bârgău a scris două cărți originale despre apocalipsă (cărți în felul lor profetice, *în limbaj poetic*, pline de simboluri, figuri, aluzii, metafore și alegorii, a căror interpretare poate avea sensuri diferite și care pot fi greu de înțeles): una, despre **Sfârșitul lumii** (e chiar titlul ei) și alta despre apocalipsa personală, intitulată „Apocalipsa după Valeriu” – aceasta tradusă, de față. **Apocalipsa după Valeriu** (apărută în 1996, la patru ani după „Sfârșitul lumii”), e dedicată emoțiilor, senzațiilor și trupului îmbolnăvit, gata să te trădeze în orice clipă, poetul având conștiința morții „înainte de termen”. Valeriu Bârgău scrie „Cântece de substanță”, unele cu subtitlul de „senzații”, altele de „emoții” (cântece pierdute *„între substanță / Și o emoție puternică”*), altele pline de „simboluri”: *„Iscodeam adâncul în Peștera Bolii”*. Ce simte el în trup, în Peștera Bolii? *„Cineva bătea cu ciocănașe din lemn… // Ieșeam câte unul, cu mâinile ridicate / Împotriva spinilor albi-albaștri… // Acum aerul golit de sens se bălăngăne / Printre oamenii transpirați, veniți să viziteze / Sala cavalerilor de demult”*, de exemplu. Sau, intrat într-o gheretă, în el însuși: *„În Ghereta unde și-au țesut păianjenii pânza, / E rece. O femeie blondă s-a retras pentru / A se ruga / Prin oglinda minții… // Încearcă să-i observe ochii în locurile întunecate / Ale oțelului / Dar nu descoperă decât liniile subțiri ale unei hărți /Ce conducea cu ușurință călătorii din alt veac”.* Sau poetul *„Închide ochii și vede pe dinăuntru / Moleculele reci / are senzația de putere”*. Transcriu un poem întreg:

CÂNTEC
DESPRE SUBSTANȚĂ

(senzațiile)

Norii fierbinți sunt
încă departe și bezna
Ne umple de beatitudine.
Tabloul cu femeia și
Pruncul frumos ca un zeu.
Între țesuturile celor
două
Corpuri
Sângele cutreieră nestingherit.
Norii fierbinți
vântură bezmetici curtea
Interioară
Închid ochii și cad
pe treptele de piatră
Trupul meu sună
precum bronzul fără
De miez.
Îmi vine să râd și privind în
adâncul
Din spirala vârtejului
Am senzația că
o gură flămândă stă gata
Să mă înghită...

Voi reveni.

Semnal

„O ISTORIE POLITICĂ A LITERATURII ROMÂNE POSTBELICE”, Editura *RAO*, 445 pag., autor **Petre ANGHEL**

O istorie politică a literaturii române postbelice”, scrisă de Petre Anghel, este mai mult decât o provocare. Distinsul scriitor și profesor are o triplă specializare - este doctor în filologie (cu o teză despre Mihai Ralea - 1978), este doctor în teologie – cu teza: „Influenţa literaturii sapienţiale asupra literaturii române” şi doctor în sociologie. Din anul 1965 trăieşte în mediile literare şi culturale bucureştene, unde a avut şansa (mirabilă!) de a cunoaşte îndeaproape trei personalităţi excepţionale ale culturii contemporane, care i-au modelat spiritul şi marcat caracterul: Constantin Noica, Marin Preda şi Petre Ţuţea. Toate acestea, precum şi capacitatea sa de a privi detaşat fenomenul literar postbelic sunt atuuri care-i conferă lui Petre Anghel o perspectivă clară şi critică în întreprinderea de faţă. După 1990, cu mici excepţii (Ilie Bădescu, Theodor Codreanu şi Mircea Martin – ale căror contribuţii au fost minimalizate ori ignorate), încercările marilor critici literari de a analiza fenomenul pomenit au fost drapate de subiectivism şi estetism, au menţinut confuzia de valori, ocolindu-se, astfel, abordarea realităţilor istorice şi „evaluarea amestecului brutal al politicului în cultură”. Tot cu mici excepţii, critica literară nu a „recuperat” autori valoroşi, risipiţi prin ţară, care din motive politice au fost ignoraţi înainte de 1989 şi nicicum nu s-a lăsat „sedusă” de fenomenele literare din provincie - adevărate oaze de rezistenţă morală, etică şi estetică.

Scrisă cu „uneltele” specialistului, respectând adevărul istoric, dar şi cu nerv de romancier, „Istoria politică a literaturii române postbelice” este mai mult decât panorama unei epoci, este şi un veritabil instrument de lucru pentru tinerii cercetători, o citeşti „cu sete”, faci pauze şi, deşi ţi se limpezeşte perspectiva asupra epocii, tot îţi mai pui întrebări...

Petre Anghel a întrebat, a găsit o seamă de răspunsuri şi le-a pus în această carte. Despre răspunsuri, Domnia Sa spunea, undeva, că „sunt ca ecoul unui strigăt: nu ştim dacă vor veni înapoi vreodată, dacă se vor întoarce cu puterea tunetului sau vor dispărea ca oftatul unui pustnic.” Nu pot să nu mă întreb şi eu, la rându-mi: de câtă recunoaştere se va bucura cartea de faţă, câtă nelinişte va produce ea în „paradisul literar” ?

AUREL SIBICEANU

Alice Valeria Micu

Generaţia poetică 2000

Poetă cu destin întârziat, Alice Valeria Micu a debutat în 2011 cu Mecanica sufletelor *(Ed. Brumar), urmat de alte două volume care jalonează calea maturizării:* Domino *(2012) şi* Lumina din sângele meu *(2014, Ed.Eikon). Grupajul actual reuneşte într-o viziune unitară câteva poeme de dragoste. Sub acolada poemului erotic, de o senzualitate filtrată afectiv, poeta din Zalău îşi decantează, în fapt, emoţii şi stări lirice diverse, impregnate de dramatismul solitudinii („singurătatea cuibărită în oase") într-un discurs omogen despre viaţă, iubire şi moarte. Realitatea cotidiană este atrasă ca atare în poem („în mod realist"), însă epurată de zgura vieţii banale prin înclinaţia ludică sau uşor ironică şi recurs la imaginaţie/visare în cadrul unor* pseudofabule *„cu fericire".* **(N.O.)**

între viaţă şi moarte

între azi şi mâine

între unu şi doi

există un loc

unde ne mutăm

o dată pe săptămână

cu casele străbunilor

cu gliile mustind de iarbă

trăim

trăiesc

trăieşti

îţi împrumut ficatul

pentru câteva ore

îmi cedezi toate spaimele

de a nu trăi în întregime

poesis

bumbacul cu diamante

cu fiecare bărbat pe care l-am iubit
aş fi vrut să am un copil
pe unii i-am ucis în somn
visând iubiri de culoarea cafelei
şi iubirile s-au făcut cafea

până când îmi va trezi dimineţile
cafeaua asta nu ştiu şi nu vă întreb
ce să-mi spuneţi voi
o să mă întrebaţi poate
câţi copii am şi eu nu ştiu dacă
trebuie să-i adun şi pe cei fără trup
şi pe cei din gânduri
visând iubiri cu miros de lavandă

bărbatul cu gust de pământ
s-a făcut pământ

ceilalţi visează excursii exotice
şi nu mă întrebaţi ce gust aveau
pot doar să mă împodobesc în gând
cu şirul de copii născuţi doriţi visaţi

rochia neagră de bumbac
merge perfect cu colierul acesta

şi tu ca un orb

am alergat sute de maratoane
prin trupul tău întunecat
fără să am nici o victorie de vestit

îmi trag sufletul şi fredonez
cântecele demodate doar pentru mine

ştiu că încep să semăn tot mai mult
cu o femeie singură
în timp ce tu nu mai semeni deloc cu tine
ci mai degrabă cu un *gps* neactualizat

nici o bătălie nu se duce pe câmpurile goale
iar eu continui să alerg un maraton nocturn
în aceeaşi versiune

vinul e sec şi-mi alunecă
pe piele cu dezinvoltură
noaptea se lasă odată cu tine
alerg şi carnea mi se face transparentă
dar nu mă văd străbătând
maratonul cel de pe urmă

trupul tău îşi pierde conturul treptat
cu fiecare dimineaţă
oboseala din suflet o mototolesc şi-o arunc

sărută-mi vânătaia şi dormi

scaunele cerului

lumile încep cu povara morţilor pe umeri
încerc să privesc norii
şi azi îmi ajunge pământul lipit
de pantofii de piele

să nu mai auzi ploaia
să asculţi doar liniştea
cerului strecurat pe gaura cheii

când cuvintele ţi se îngrămădesc
în plămâni se aude ecoul
unei frânghii cu douăsprezece noduri
aşezată de fiecare Dumnezeu
pe scaunele cerului
în ziua de după moarte

şi eu ca o surdo-mută

de fiecare dată când vii
mă bucur de parcă te-ai întoarce
viu şi nevătămat de la război

lumina dintâi explodează în şoaptă
în urechea mea de surdo-mută

şi tu ca un orb
pleci din nou

lego-poem

cu fiecare an
o bucată din tine
cel de ieri e înlocuită
cu o bucată din tine
cel de dinaintea morţii

o inimă tânără
şi un trup zbârcit
de neputinţe
ridică ziduri
din umbre de lemn

înveţi să trăieşti
până-n ultima zi
cauţi drumul spre fericire

târziu afli că fericirea e drumul

la celălalt capăt al trupului
o mână se joacă în nisip

pseudofabulă cu argint

palmele mi s-au răcit din nou
deşi soarele îmi luminează pe jumătate chipul
buchetul mecanic nu-şi opreşte înflorirea
de la tine cum se vede iubirea
mi-ai arătat uşa spre mine
eu n-am curajul să deschid decât un singur ochi
tu priveşti inelul de argint arcuit
dar vezi doar fetişcana cu ochii de două culori
pentru că viaţa e mai scurtă decât fericirea
nimeni n-a spus pentru mine vreodată
iubito mi-a fost dor de tine

pe tine te privesc cu celălalt ochi
aleg să văd doar bărbatul ce stă în dreapta mea
şi construieşte istorii târzii despre ziua de mâine

poem de dragoste-n cetate

îţi găsesc bucuria şi freamătul
în miezul ilicit al unei nopţi
furate printre ziduri de cetate
acolo pietrele spun poeme
de dragoste în care se iubeşte
cu disperarea promisiunilor
aruncate ca un zar pe caldarâm

multe goluri erau printre vieţile noastre
baloane lucitoare în care
se oglindeau neîmpliniri şi speranţe

poem de dragoste-n cetate
a fost primăvara aceasta
sunteţi căsătoriţi ne-au întrebat
şi cetatea înseamnă de-atunci tu
şi trupul meu cutremurat
de foamea ta păgână

ce sâni frumoşi ai spus
ţi-ai umplut gura cu sânul drept
eu m-am umplut de tine
ca o groapă de pământul reavăn
şi clipa de fericire m-a făcut
atunci o femeie frumoasă

îmi scrii şi ochii tăi răsar din
noaptea luminată ca un
craniu proaspăt dezgropat
de-o moarte nouă

îmi simt tinereţea prin piele
ca iarba ce creşte inconştientă
din trupuri ostenite

ah cum mă strângi ai şoptit răguşit
m-am făcut tot mai mică împrejurul tău
ţi-aş fi încăput sub gulerul cămăşii
dacă noaptea n-ar fi fost atât de scurtă
şi cetatea aşa îndepărtată

iubirea nu mă sperie ci golul
cetatea n-are sens fără poemul ei de dragoste
scris într-o noapte şi-o zi cât o lume

pseudofabulă cu tine

nu te învaţă nimeni
să trăieşti în afara mea

între viaţă şi moarte
între azi şi mâine
între unu şi doi
există un loc
unde ne mutăm
o dată pe săptămână
cu casele străbunilor
cu gliile mustind de iarbă
trăim
trăiesc
trăieşti
îţi împrumut ficatul
pentru câteva ore
îmi cedezi toate spaimele
de a nu trăi în întregime
fumezi o sută douăzeci de ţigări
prin plămânii mei

un aer violet agonizează pe covor
te desprind cu greu din diafragmă
locul dintre unu şi doi explodează
la o simplă atingere
a doua zi este mereu una
lipsită de formă un
rest de aer violet peste
clavicula dreaptă un
rest de aer violet peste
casele străbunilor un
rest de aer violet peste
iarba moartă şi
ficatul ţi se îngroapă
în cămaşa ce-a stat câteva ore
pe scaunul meu

între o altă viaţă şi o altă moarte
n-ai să mă găseşti între
unu şi doi vor fi mai multe locuri
şi vei uita să trăieşti înlăuntrul meu
chiar dacă nimeni nu te-a învăţat
să trăieşti în afara mea

la gândul acesta nu mai ştii
să respiri dar nu se termină
ziua nici noaptea nu mai începe
între azi şi mâine e un soare istovit
mai trăim
mai trăiesc
mai trăieşti
sau ni se pare măcar

Daniel Corbu

PĂZITORUL DE CAPRE

În cele din urmă
fiecare merită doar ceea ce înţelege.
Să fi fost altădată
– cum mi-a ghicit bătrîna doamnă Lenor –
păzitor de capre în insula Patmos
pe vremea cînd zeii curgeau ca planoarele
ca porumbeii în Piaţa San Marc
iar Homer nu apăruse încă în lume?
Să fi fost într-o altă viaţă păstorul cel tînăr
păzitor de capre în insula Patmos?
Dacă nu de unde în atîtea flendurite duminici
viziunea muntelui stîncos cu ierburi şi mărăcinişuri
uscate în soarele arzător
şi mirosul de lapte fiert din faţa colibei
şi stînca roşie cu umbra aruncată peste foşnetul mării?
Dacă nu de ce acum după atîtea căderi în abis
scena filmică a tînărului păstor de capre
alergînd spre stînca roşie
şi zgomotul săgeţii intrate în carne
şi privirea neomenească a tînărului
îmbrobonat de mireasma morţii?
Dacă nu de ce din cînd în cînd
această durere ascuţită sub omoplatul stîng
şi de ce de-atîta timp tratatul meu despre barbarie
şi sacralitate
stagnează de fiecare dată la greci?

RAPORT CĂTRE NOPŢILE STERPE

Ceea ce ne leagă e-un cîntec de moarte.
Trec printre ziduri şi strig:
Abel Abel frate Abel ceea ce
ne leagă pe noi e-un cîntec de moarte!
Dar cuvintele nu-s niciodată de-ajuns ALTCEVA
SFÎŞIE CORIDOARELE
Cu hlamida cea neagră
ca flacăra cărţii luminînd
trec pe drumuri străine şi strig:
Abel Abel frate Abel ceea ce
ne leagă e-un cîntec de moarte!
Un vierme înghite unul după altul punctele
de suspensie ale lumii
seara UN ZEU OBOSIT ÎMI CADE PE PAGINI.
Abel Abel frate Abel ceea ce
ne leagă e-un cîntec de moarte!
Dar cuvintele nu-s niciodată de-ajuns
altceva sfîşie coridoarele o,
TRUPULE REGE carcasa mea
de spaimă & visare!

ZIUA ÎN CARE PRIMEAM O SCRISOARE DE LA ODYSSEAS ELYTIS

Peste pagini se aşeza lumina tremurîndă
clopote mari îşi amestecau limbile
murmuram cîntece pentru cel ascuns în cearcănele
cîntecului.
Venea Moartea cerea tinereţii iertare şi trecea mai departe
moartea de culoarea străzii Max Jacob
moartea ca o seară subţire perfectă ca rîsul femeii iubite.
Intram tot mai des în cinematografele lui Iisus
la întoarcere povesteam de-o apă neagră
"O, DIEU, PURIFIER NOS COEURS!"
O, Dieu! Citeam greaţa de Sartre şi ore franceze
de Ion Pop şi sfîrşitul războiului lumii de Llossa
între timp multă trăcăneală cu de-alde Dante,
Emily Dikinson, Gregory Corso,
Jorge Lezama Lima, Tudor Gheorghe şi Noica
puşi laolaltă în amintire.
În ziua cînd primeam o scrisoare de la Odysseas Elytis
peste pagini se aşeza lumina tremurîndă
clopote mari îşi amestecau limbile
ieşeam în stradă (O, FEMEILE CU TRUPUL SFĂRÎMICIOS
CA TUTUNUL!)
printre suferinzii de ementropie
obosit de drumurile din palmă
îmi puneam sufletul cu faţa la zid
nebun după libertatea ascunsă în lucruri.
Chiar şi aceste rînduri tîrzii şi amestecate cu roua
unei dimineţi de septembrie
mi se par o goană după libertatea
pe care ţi-o dă singurătatea
în faţa căreia şi nefericirea-i o scuză.

RÎUL CE TRECE PRIN INIMA MEA

Să vină seara.
Aşteptarea să limpezească noi vînători
de cuvinte vînători cu ogari alergînd.
Tac. Uneori semăn cu refugiile
îmi înghesui singurătatea-n oglinzi
(nici o victorie)
cineva mă ademeneşte cu vorbe ca monezile fierbinţi
mamă nu e moartea
trecem fiecare cu o altă icoană în mîini
roua deconspiră sigiliile luna
descuie toate uşile
îţi mai aminteşti rîul ce trece prin inima mea
mamă de cînd mă ştiu adorm cu mîinile goale
ce să fac
exist şi eu ce subţire mi-i umbra.

ŞTREANGUL NEGRU

Pe nesimţite îmbătrîneşti
tot căutînd metafore pentru gloria unui text
împroşcat cu azur cu idei vermion cu roza apocalipsă
a clipei de faţă.
Erai tînăr îţi creşteau intrigi şi gheare
de sfîşiat sărbătorile
zilnic priveai ştreangul negru
ŞTREANGUL NEGRU.
Învăţai:
arta e o mică înşelătorie aplicată celulelor orgolioase.
Învăţai:
Vita impedere vero. Să-ţi consacri viaţa adevărului.
Într-o cameră cu ziduri livreşti
într-un oraş limbut
zilnic priveai ştreangul negru
ştreangul negru.
DAR VENIŢI ŞI VOI MAI APROAPE BĂ
DISPERAŢILOR!
De aici totul se vede mai bine. Gîndacul rătăcit
prin stepă. Puţinătatea. Idiomul. Coverga.
Saliva răstignită pe aprige ovaţii.

VIN, FEMEIE ŞI CÎNTEC

Multă vreme n-ai dat importanţă Diavolului
aşezat la mesele noastre.
Wein, Weib und Gesang adică
vin femeie şi cîntec
ivite duminical în atelierul de reparat
speranţa
de îndreptat firul strîmb de beteală.
Prea mult ai stat îngropat de viu prin
catacombele visului devastator al propriilor
sentimente violator al propriilor
intimităţi.
Deci crape dracului şi singurătatea festivă
atîrnată la gît ca ghirlandele!
Astăzi după cuneiformele acestei ploi de april
iată şi curcubeul:
mai distins mai gramatical.
Şi cîntecul: Hai în Guadelupa
Să privim cu lupa
Că ni-i Moartea sinecură
Şi-i dăm zilnic peste gură...
Vin femeie şi cîntec.
Dacă totul e circ de ce să mai admonestezi
fardul?

HORTUS DELICIARUM

Nici soldaţii nu sînt de mîncare, Moarte
lasă-i să viseze victorii!
Ieri am fost mai puţin viu
şi poate bucuria ta fără margini.
Barbituricele propanololul şi toate
preparatele prietenului John farmacistul
s-au dovedit inutile precum IDEILE
CU CARE FĂCEAM CÎNDVA DRAGOSTE
într-o cafenea uitată de lume.
Ieri am fost mai puţin viu
şi în preajmă bucuria ta fără margini.
M-am rostogolit în jurul sîmburelui acrişor
de lumină
ţi-am refuzat cătuşele, Neînduplecato,
am recitit din memorie marile cărţi
prin ele am peripatetizat ca prin
grădina plăcerilor
am probat mirarea idioată în faţa cenuşii
şi pînă seara am sporit numărul idiosincraziilor.
Retras în secrete odăi
total iritat de prezentul etern
am plîns bulversant şi-am rîs postmodern.

BLUES

Cel mai rău e să mori într-o duminică:
îngeri greţoşi rînjesc pe acoperişuri
fantomele bat tam-tamuri şi simţi
cum putrezeşte prezenţa
şi se sfarmă speranţa sub tălpi
precum pastilele de sticlă
cum pe nesimţite rămîi văduv de lume.
La tine mă gîndesc suflet răvăşit
litanie tristă
ce-ai să te faci cînd n-o să poţi dresa asfinţituri
nici risipi aprinsele solilocvii
la tine trupule prieten
cum vei suporta despărţirea de
aerul trădător ce-ai să te faci
carnea mea histerizată de cîntec?

VÎNZĂTORUL DE OAMENI

Totul e să nu nimereşti de mai multe ori
în aceeaşi moarte.
Dar tu aduni firimiturile unei duminici pustii
te prefaci fericit.
Rătăcitor printre adevăruri de-o clipă
prea des te trezeşti încrustînd răsărituri.
Şi iată vine la tine Vînzătorul
ridicat dintre arginţii albaştri
şi te-ntreabă de ce-s vinovate litaniile
vine la tine Vînzătorul dintre arginţii
scîrbei albastre
şi-ţi dăruieşte o pasăre de paie.

"O pasăre de paie nu înseamnă un zbor
mai puţin?"

Ce importanţă mai are zice
Vînzătorul de oameni
tot vei rămîne o casă de frig la marginea
drumului
ce importanţă...
Estimp tu mîngîi molozul unei trecute duminici răsfoieşti cărţile prin care se plimbă
aceleaşi bodegi aceiaşi bărbaţi
ce nu obosesc niciodată
vorbeşti fără rost despre rugul adormit între
hîrtii creponate
despre aureola magilor călători
sau despre infirmitatea de-a fi fericit.
Ce vreţi LUCIDITATEA E O DISCIPLINĂ
PENTRU MARTORI TÎRZII!

cineva mă ademeneşte cu vorbe ca monezile

fierbinţi

mamă nu e moartea

trecem fiecare cu o altă icoană în mîini

roua deconspiră sigiliile luna

descuie toate uşile

poesis

Din poezia lumii

Igor CINNOV (1909 – 1996)

Poet din primul val al emigrației ruse de după revoluția bolșevică, confrate de intemperii al lui Ivan Bunin, Aleksei Remizov, Gheorghi Ivanov și atâtor altor „parizieni ruși".

S-a născut în localitatea Tukums din apropierea orașului Riga, unde avea să-și facă studiile la Drept. Primele versuri le publică în revista „Cisla" (1933). Itinerarul său de emigrant avea să treacă peste continente: Germania (1944), Franța (1947), SUA (1962). A fost profesor de slavistică la Universitatea din Kansas City. A publicat volumele de versuri „Monolog" (1950), „Linii" (1960), „Metafore" (1968) ș. a.

Creația sa resimți influența poeticii „notei pariziene" a poeziei ruse. Îi este caracteristic experimentul întru formă elevată, îmbinarea neoclasicismului cu imaginile suprarealiste, astea din urmă (...dinainte!) ținând, firește, de avangardă.

LEO BUTNARU

* * *

De cu zori, cocoșul anunță
Că noaptea a rămas în urmă:
Cucul – că, uite, atâția ani
Sunt în fața și
Așteptarea nu-și curmă.

Cu-cu sau *cu-cu-ri-gu* –
E unul și același sens:
Curge (fii atent!)
Ca un șuvoi de grăunțe,
Mai ales.

Dar știi, există o pasăre,
Ea nicicând, nicicum nu cântă:
Ci doar timpul, ca pe grăunțe,
Îl tot ciugulește
În tainica-i pândă.

* * *

Ceea ce-mi era de consolare
A încetat de a mai consola,
Cu toate astea, uneori,
Mă mai distrez și eu cumva.

Mă distrez cu brutalul frig,
Vântul aspru, zilele gri,
Mă distrez cu sărăcăcioasa urbe –
Și astfel trece zi după zi.

De nu-n Rusia, în Germania, fie,
Iată-mă în lung de râu, la plimbare,
Distrându-mă prin combinație
De indiferență și întristare.

* * *

Ascultând amurgul roz al poemelor smolite,
calda muzică, tandru aromitoare a scoicii de care
cu micuța ureche rozie lipită cât mai comod,
repetând „Hulubașule, hulubașule..." în uitare.

Auzind, cum a fulgilor stoluri luminoase
zboară, coboară iar, umplând a Crăciunului noapte,
privind la rozul foșnet din largul cămin,
văzând nocturna tăcere a iernaticelor străzi, toate.

Ascultând pieptul, ce bălmăjește a fericire și milă,
simțind mirosul de iasomie al fulgilor din nălțimi tihnite,
parcă în melodia văraticului râu afundându-te
în ciudatul, violetul amurg al poemelor smolite.

* * *

Cu fiece an e tot mai clar: da, o nouă prăbușire
A ridicolelor tentative, încercărilor împovărătoare.
Posibil, destinul fericire să ne fi promis,
Dar nu și-a respectat cuvântul, se pare.

Astfel într-un necunoscut și strâmt restaurant
Dintr-o dată vezi, în oglindă, o largă sală,
Pornești într-acolo – și te convingi: minciună e, părere –
Aceiași oameni, aceeași sală strâmtă
Pe suprafața de gheață-a oglinzii stinghere.

* * *

Iată, trăiești: deșertăciune, sărăcie,
Zadarnic calculezi, pui-scoți la cont,
Dar vezi că suma nu-i care-ar trebui să fie;

Dar de mori – întuneric, muțenie
Și o atare, amice, pustietate, glod,
Ca nopțile sub o arcadă de pod.

* * *

Noaptea, muncitorii au reparat podul,
Ca pe el să poată goni nebunește
Automobilele oamenilor de afaceri
Importanți, sau celor excelent asigurați –
Și de orice alte categorii, firește.

Să zicem: duba, automobilu-nchisorii (greu, sumbru,
Ce, iese, vă ocrotește ban, avere),
Sau – cel iute, albișor – al spitalului de urgență
Sau – cel, tragic cu măsură,
Plicticos – de la pompe funebre.

* * *

Cârciumă, uzină, pârnaie, spital
Și chiar cimitirul – sunt aproape.
Nu, acest orășel nu-i demn să-ți apară-n vis.
Și prin noroiul în frământ, iubite frate,
Merg soldații sub bătăi de tobă
(Cazarma le e dincolo de colț, undeva).
Ei nu poartă vreo vină oarecare,
Dar vor fi uciși. Sau într-un ceas bun, așa ceva,
Pe alții vor ucide. Clopotarii
Trag clopote în cea mai bună lume
Și atât de netulburat stăpânul
Mână boii la măcel, se spune.

* * *

În pahar se răcește auriul ceai,
Petala lui vede auritul Kitai.

Gălbenește ceaiul ca Fluviul Galben
Și se topește zahărul ca norii, pal ten.

Felia de lămâie – ca auriu, mic soare
Prin fum ușor și ceață delicat apare.

Aburii subțiri se arată și îi crezi
Neguri transparente-n lanuri de orez.

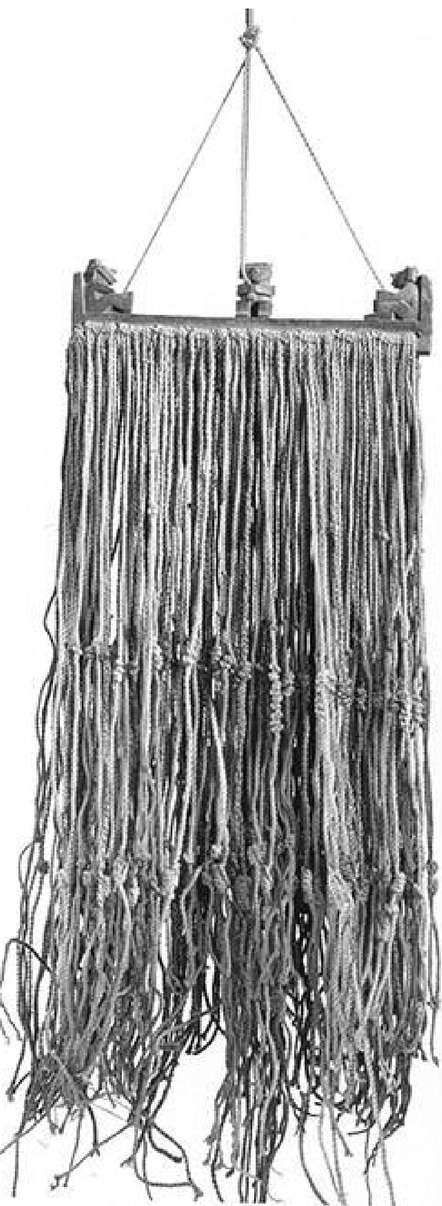
Și lingurița ca rază argintie
Căzu-n micuțul ochi de apă aurie,

În care plutește petala din Kitai,
Minusculul și scurtul dânsei rai.

* * *

Ni se pare totul clar, simplu peste poate:
Pe banca din scuar, alături de noi,
Un bătrân slăbănog, stors de muncă grea,
Stă cu coloana vertebrală îndoită,
Privindu-și palmele scorojite.

Dar nu vertebrala, ci tulpină de stuf de la țărm
Se încovoaie; nu liniile din palmă
(Pe fundalul palidului asfințit)
Crăpară sub grindină și vânt.

Nu bate inima, ci talazul mării,
Nu tusea, ci cavalcada tunetului,
Și nu frisoane, fiori, ci Calea Laptelui
Străbate trupul ceresc cu șuvoi luminos.

Dar poate că el doarme în patul său
Sau se ceartă cu soția ori putrezește-n mormânt.

* * *

Cer înseninat și păsări în zbor.
Ce știu eu – despre viață, moarte, Dumnezeu?
Ce știm noi? – țin minte un apus asemănător.
Puntea navei, orizont, ca un țărm mereu...

Cu noi călătorea un copil trist, orb din născare
Cu imperturbabile, încremenite pupile-n dilatare,
Asculta atent... Cum, confuz, vuiește dincolo de bord
Albastra, necunoscuta nevăzătorului mare...

Cer înseninat și păsări în zbor.

Ce știu eu – despre viață, moarte, Dumnezeu?

Ce știm noi? – țin minte un apus asemănător.

Puntea navei, orizont, ca un țărm mereu...

traduceri

Constantin Arcu

Monștrii trecutului

Nici vorbă să ațipesc. Nu reușeam să mă scutur de senzația presantă că pe scaunul de alături se afla Alla-Dina. Puteam să mă conving întrebînd-o ceva cunoscut numai nouă, însă mă temeam să nu ies din vis printr-un gest brutal. Oricît m-aș fi bucurat că se afla lîngă mine, știam că orice atingere era interzisă. Simțeam că există o interdicție obscură pe care nu aveam voie s-o încalc, decît riscînd să stric totul. Nevermore. Dincolo de hublou, în zbor, același pterodactil mă săgeta cu ochii de jar. Nu știam ce se petrece, speram să nu mă fi dereglat la diblă. Trebuia să mă mențin rațional și mi-am făcut cruce cu limba.

De ce ni s-au întîmplat nouă toate nenorocirile astea? Eram militar în termen și mi se rupea inima de dor. Îi purtam fotografia în tunica militară și mă gîndeam tot timpul la ea. Într-o duminică de primăvară am fost anunțat de la poarta unității că am vizită. Era Alla-Dina, nici nu așteptam pe altcineva. Ne-am așezat pe iarbă în curtea unității militare, sub un arbore. Nu rețin despre ce discutam, oricum, ceva despre Katy, cînd l-am văzut apropiindu-se pe Barbăroșie, un camarad de pluton. Mi-a transmis că sînt chemat de comandantul companiei. Părea un ordin și n-am avut încotro. Barbăroșie m-a asigurat că rămîne el cu Alla-Dina și eu am plecat ca boul la tăiere.

Totul s-a petrecut fulgerător. Pe alee, mergînd spre comandament, mi-am reproșat că am lăsat-o pe fată cu zăbălosul ăla, dar nu mai aveam cum să dau înapoi. Urcasem deja în trenul nenorocirii. Știam ce gînduri murdare avea despre femei și că era un trombonist de clasă. Se lăuda deseori cu tupeul pe care îl punea la bătaie pentru a seduce muierile, reușind să cucerească destule gîsculițe cu tîrtița înfierbîntată.

Locotenentul-major Popuț, un tip cu buze albastre, m-a pus să dau probe de microfon. Cică intenționa să facă o emisiune radiofonică pe unitate. Nu știam de vreo asemenea emisiune și n-am auzit nici după aceea. Am repetat ca tîmpitul versuri în căcatul ăla de microfon, gîndindu-mă la Alla-Dina. Am reușit să scap de acolo abia după vreo jumătate de oră.

M-am întors glonț și Barbăroșie s-a cărat. N-am sesizat nimic deosebit. La cîteva zile, tipul m-a întrebat dacă am unde să rămîn cu Alla peste noapte în caz de nevoie și s-a oferit să-mi aranjeze ceva peste drum de unitatea militară. Se vede că intrasem în cea mai proastă fază din viața mea. Am acceptat propunerea și peste vreo săptămînă eram cu Alla-Dina într-o cameră jegoasă vizavi de unitate. Îmi era dragă fata și n-aș fi crezut că mă trădează. Nu părea să aibă sînge de trădător.

Un semnal de alarmă l-a tras fără să-și dea seama Katy care, clipind din ochi, mi-a spus că prietena mea mă vizitează cam des și lipsește nopțile de acasă. Am asigurat-o că e în regulă, însă, de rușine, n-am cutezat să fac investigații. Fusesem cu Alla numai două sau trei nopți. Nici pe ea n-am îndrăznit s-o întreb. Relația noastră a început să scîrțîie. I-am cerut să nu mă mai viziteze. Spre sfîrșitul stagiului militar, am aflat că Barbăroșie era turnător, cum erau mulți pe vremea comunismului, și vărsa pe gușă, despre ce se petrecea în companie, locotenentului major Popuț. Asta m-a ajutat să fac legătura.

După ce am terminat armata, Alla-Dina a născut un băiețel roșcat, cu urechile clăpăuge, pe care l-a numit Matei. N-am apucat să trec pe la ea, mi-a transmis că vrea să-și crească singură fiul. La rubrica „Tatăl" - fusese trasă o linie. O fiică de lele mi l-ar fi vîrît probabil pe gît: E fiul tău. Seamănă cu el însuși, de asta e roșcat și are nasul lung. Nu, Alla-Dina avea mîndria ei de adevărată doamnă. S-a mutat în orașul P., unde se întreținea predînd lecții de vioară. Îmi era un dor năprasnic, nu puteam trăi fără ea. Eram în anul trei de facultate și nu reușeam s-o înlocuiesc, oricîte studentele încercasem. M-am hotărît să o cer în căsătorie. Copilul nu putea fi o piedică. Era carnea și sîngele ei. Mă rog, și ale ei. Mi-am dat seama că fusesem amîndoi duși cu preșul, fraieriți ca ultimii naivi. M-am urcat în tren imaginîndu-mi cum voi cădea în genunchi în fața ei și îi voi cere mîna în gara din P. N-a fost să fie. Cum se întîmplă de fiecare dată, tot ce gîndisem s-a dat peste cap. După un accident stupid de locomotivă, m-am așezat în genunchi pentru a-mi lua rămas bun de la trupul ei neînsuflețit! După aceea, fără vreo explicație logică evidentă, nu m-am mai căsătorit niciodată.

La zece ani de la moartea ei, am pus ultimul dolar într-un teanc de trei mii. Acesta era prețul convenit dinainte și i-am înmînat celor doi ucraineni cu care țineam legătura. Nu voiam să-i facă de petrecanie, dar trebuia să plătească pentru netrebnicia lui. Vitali și Oleg se obligaseră să-mi predea într-o pungă biluțele lui Barbăroșie, pe care intenționam să le arunc la mîțe din balconul mansardei mele. Nu exista nici un pericol, băieții lucrau cu migală. Erau specialiști. De altfel, Oleg se ocupa cu castratul porcilor. Știa la perfecție lecția. Însă planul a fost dat din nou peste cap. Barbăroșie divorțase de nevastă, o asistentă medicală, și dispăruse fără urmă de pe ecranul radarului. Fosta lui soție credea că e în străinătate.

Numai că nu i-a mers cu ucrainenii. Era o vreme cînd ăștia se plimbau prin România ca prin propria lor curte și îndreptau prin violență tot felul de nedreptăți ce nu puteau fi reparate prin justiție. Nu știu din ce zonă erau, însă o rupeau destul de bine pe românește. După cîteva zile mi-au dat de știre că sînt pe urmele coiotului (așa îl numeau încifrat pe Barbăroșie), însă trebuia să adaug încă o mie de dolari, cheltuieli neprevăzute în planul inițial.

N-am avut încotro, cu ucrainenii nu se putea discuta. Însă pe vremea aceea o mie de dolari însemna mult pentru mine. Am fost nevoit să împrumut de la Katy, fără să-i dau nici un fel de explicații. Katy mi-a adus banii în aceeași seară. A tras o votcă și, în timp ce îi umpleam iar paharul, mi-a spus, mîngîindu-și buzunarul umflat al capotului: „În sfîrșit, te comporți ca un bărbat. Dar nu pricep de ce-ai apelat la gealați din ăștia, cînd puteai să-ți rezolvi singur problema care probabil există numai în mintea ta." Am rămas perplex. Nu-i spusesem nimic de planul Barbarossa, cum îl denumisem. Credeam că intru în pămînt de rușine.

Cîteva seri mai tîrziu, m-a sunat Vitalie. Vorbeam incifrat și probabil serviciile secrete care ascultau convorbirile non-stop nu au priceput nimic. Pe șleau, tipul mă informă că îi dăduse de urmă. Coiotul se afla ascuns în centrul Bucureștiului. Acum trăia cu văduva unui fost tovarăș de afaceri. El și Oleg se aflau în Roma, unde Barbăroșie avusese tot felul de învîrteli și făcuse trafic de persoane, însă ajungeau în țară peste cîteva ore. Erau în aeroport. Făcuseră rost de adresa din București și tot tacîmul. Dacă aveam chef de o mică distracție, puteam lua trenul spre capitală. Nu aveau nimic împotrivă să fie asistați la… lecția de anatomie. Păreau mulțumiți că acceptasem mărirea onorariului.

Încă nu-mi dau seama ce instinct m-a împins să iau trenul spre București. Nu pot uita privirea lui Matei cînd am anunțat că plec pentru două-trei zile. Mama Alla-Dinei paralizase de ani și Katy luase copilul pe cînd nu umbla încă la școală. Acum Matei avea aproape treisprezece ani. Am citit în ochii lui o ușoară spaimă, deși probabil mi s-a părut. Totuși, am plecat cu inima îndoită. Plecam să-i castrez tatăl sau cel pe care eu credeam că e tatăl lui și probabil că el știa! Chestiile astea mi se învălmășeau prin cap și mă simțeam amețit serios.

Călătoria cu trenul a fost una de nabab. De-a lungul drumului mi-am făcut tot felul de scenarii. Stăteam într-un fotoliu și ucrainenii îl aduceau pe jegos. Cum îi comunicam sentința pe care o luasem suveran și acela se arunca la picioarele mele. Și cum băieții se apucau de treabă în ciuda implorărilor etc.

Jubilatul a ținut pînă în Gara de Nord. Acolo mă așteptau ucrainenii dezolați. Barbăroșie îmi trăsese clapa. Dăduse în primire cu exact trei săptămîni mai înainte. Mi-am spus că e un truc de-al lor. N-aveam de gînd să mă las fraierit. Am cerut dovezi și băieții m-au dus cu troleul 85 drept în centru. De acolo am cotit-o pe cîteva străzi și am intrat într-un local tip „împinge tava". Erau numai patru mese și am luat loc lîngă o fereastră. În mijlocul localului se afla o ușă care dădea spre niște scări. Aș fi putut să-l dibui la etaj. Nu mă lăsam eu fraierit. Bănuiam că ucrainenii luaseră bani și de la coiot și acum se distrau pe seama mea.

Am comandat cîte o cafea, mi-am lăsat haina pe spătarul scaunului și am intrat la toaletă pentru a-mi face planul de bătaie. Observasem lîngă ușa de la intrare o schiță a imobilului și eram în mare parte lămurit. Cînd m-am întors, i-am spus chelnerului, un tînăr cu mustață pleoștită, că vreau să vorbesc cu patronul. Acela m-a privit lung, cu mefiență și mi-a răspuns că patronul a murit în urmă cu trei săptămîni. Atac de cord. Puteam să discut cu doamna, dacă doream, și-mi făcu semn către o cucoană în doliu care trecea în revistă felurile de mîncare expuse în galantar.

Sînt tare suspicios din fire și mi-am spus că s-au înțeles între ei. Ca să mă lămuresc, m-am dat drept un prieten de-al defunctului, interesîndu-mă unde fusese îngropat acela. Femeia mă scrută cu priviri întunecate, circumspectă. Probabil nu eram primul care îl căuta pe Barbăroșie. Încercînd să-i risipesc neîncrederea, am adăugat că scriam o carte despre armată și împreună cu soțul ei săvîrșisem multe fapte eroice în perioada aceea, care urmau să fie înscrise în istoria neamului. Tocmai venisem pentru documentare, cînd am aflat despre irecuperabila pierdere etc. Ptiu, Doamne ferește!

Băteam cîmpii cuprins de exaltare la gîndul că nemernicul o mierlise. Vorbeam despre armată pe deasupra, dacă pot spune așa, încercînd să evit orice amintire din acea perioadă infectă. Circumspecția femeii deveni treptat curiozitate, auzea probabil pentru prima dată că bărbatu-su făcuse și fapte bune la viața lui. Se aplecă la urechea unei femei de alături, cu șorț alb, și-i șopti ceva, apoi ocoli standul cu mîncăruri și ieși în sală.

Am luat loc la o masă și femeia m-a întrebat dacă nu vreau un ceai. Continua să mă țină sub observație, ațintindu-mă cu ochii întunecați, puțin sașii. Din cînd în cînd arunca o privire fugară spre ucrainenii care se aflau la o masă din spate. Își ținea telefonul mobil în mînă, dîndu-mi de înțeles că poate alerta la iuțeală poliția. Eu n-aveam chef de încurcături și am reluat povestea cu bunul meu prieten de cătănie. Nu-mi aminteam prenumele jigodiei și-i tot dădeam înainte cu soțul dumneavoastră.

Destul de repede mi-am dat seama că femeia nu era atît de îndurerată pe cît crezusem inițial. Părea mai mult speriată. Trăise cu acela aproape doi ani, însă îi lăsase moștenire multe încurcături și deseori veneau oameni străini care ridicau tot felul de pretenții. Nu știa precis ce învîrtea Barbăroșie în ultima vreme, ea își văzuse de local. Eram singurul care venise cu vorbă bună, ceilalți numai cu revendicări și încercînd să-i ia gîtul.

(continuare în p. 26)

Numai că nu i-a mers cu ucrainenii. Era o vreme cînd ăștia se plimbau prin România ca prin propria lor curte și îndreptau prin violență tot felul de nedreptăți ce nu puteau fi reparate prin justiție. Nu știu din ce zonă erau, însă o rupeau destul de bine pe românește. După cîteva zile mi-au dat de știre că sînt pe urmele coiotului (așa îl numeau încifrat pe Barbăroșie), însă trebuia să adaug încă o mie de dolari, cheltuieli neprevăzute în planul inițial.

proza

Gellu Dorian

Nu-mi mai era sete, mă limpezisem de la iluzia cafelei băute, încît puteam face față promenadei pînă hăt departe. După ce m-am îndepărtat destul de mult, aş fi vrut să mă uit înapoi, să văd dacă insul mă urmăreşte. Mai bine nu, mi-am zis. Fac o tură de plajă şi o tai. Pe la zece o să ajung la Mara. Aveam de rîndul trecut o cheie, cu care puteam intra oricînd la ea în apartament. Nu mi-ar strica un pui de somn. La Irin nu mă puteam întoarce. Acolo era amica lui cu care nu doream să dau ochii. Aerul oceanului mă reconforta.

proza

Duane House. Cartea de la Uppsala

După întîlnirea de la Transilvania, care s-a prelungit pînă spre dimineață, am simțit nevoia să ies la Ocean, în cartierul rus, nu departe de Astrolandul lui Apolsin. O vagă briză de final de iulie împrospăta aerul umed şi cald ce anunța o zi imposibil de traversat pe străzile Megalopolisului, aşa cum mi-a propus Irin, la despărțire, cînd m-am retras năucit în basement-ul în care mă aciuasem pentru cîteva zile. Apa era liniştită. Plaja pustie. Cîte un pescăruş tăia cerul ce părea amorțit. M-am lăsat în voia mea.

Azi nu am simțit nimic dinspre apartamentul Almei. Nici dinspre cel al lui Nedu. Între ei se înfiripase un soi de comunicare subliminală, ca să-i spun aşa, chiar dacă în conştiința lui Nedu Alma era din ce în ce mai frecventă, în timp ce Alma elimina orice fel de conştientizare a unei posibile relații imediate. Dar despre asta ştiam doar eu numai în momentele cînd mi se deschidea calea aflării totale de undeva din înaltul cerului, ce părea azi, deşi senin, închis şi lipsit de cea mai mică atracție.

Ştiam că Dumnezeu nu se plictiseşte niciodată, dar în unele clipe, uneori lungi, de nu le mai puteam suporta, ca acum, se lăsa într-un soi de odihnă asemănătoare cu starea de lehamite, cînd viața ți se pare fără sens, că stă în loc, că tot ce faci este în zadar, iar lipsa perspectivei este desăvîrşită. Şi atunci cerul arată aşa, ca acum. Iar eu, în astfel de situații, nu pot comunica deloc cu nimeni. Asta însemna că nici Dumnezeu nu-mi transmitea nimic, mă lăsa în voia sorții. Aşa cum eram acum, cînd, scos din subsolul casei lui Irin de imaginea unei fuste largi, de sub care ieşeau două picioare butucănoase care susțineau un trup pe care nu-l puteam vedea dar cu siguranță puteam ghici cui îi aparține după vocea care se auzea clar prin fereastra deschisă – al sopranetei din Tîrgnord, amica lui Irin, care apărea în Megalopolis tocmai în momentele cînd mă aflam şi eu acolo, şi acum mă scotea din acel bivuac pentru a doua oară –, am ieşit pe uşa din spate şi am plecat întins la Ocean, pentru a fi singur, renunțînd să ies în M.One, aşa cum mi-a făcut programul, după al lui, Irin. O să merg la Mara. Cine ştie poate voi da şi peste Nedu. Nu-l văzusem de mult, iar ceea ce mi-a spus cînd ne-am despărțit, că atunci cînd mă voi întoarce, o să-l văd alături de Alma, mi-a canalizat gîndul spre el. Cine ştie, poate o fi reuşit să-i deschidă uşa. Poate îi izbutise încercarea cu inelul scăpat de la etaj în părul Almei. O să-mi spună cum s-au petrecut lucrurile, cu lux de amănunte, ba cu mii şi mii de înflorituri. Dar pe loc m-am gîndit la Iulius Apolsin, care aseară a povestit ce se petrece în capitolul trei al cărții pe care o traducea Alma, încît, dacă aceasta nu a terminat cartea, înseamnă că nu a ieşit din casă. Deci n-avea cum să se întîlnească nici cu Nedu.

Încercam, cu eforturi înmiite, să-mi imaginez ce face ea acum, dacă este în apartamentul ei sau în cel al lui Nedu, prăjind păstrăvi, după care, amîndoi, în cada plină cu apă parfumată, să se giugiulească aşa cum visa Conu', care, în sfîrşit, şi-a văzut visul împlinit, jucîndu-se cu sfîrcurile sînilor Almei, care i se lăsa în voie, lascivă şi plină de iubire. Dar nu primeam niciun semn de sus, semn că numai deplasîndu-mă pînă acolo, după ce îmi voi termina plimbarea pe plajă, voi afla totul.

Mi-am continuat promenada pe faleza de scîndură, ce ducea chiar spre Astroland, fără să-mi dau seama cît de aproape sunt de locul în care Iulius Apolsin îşi avea jobul. Aerul umed mi se lipea de față. Buzele îmi erau sărate. Dintr-odată mi s-a făcut sete. Nimic nu era deschis pe plajă, nici un chioşc. Doar în zare am observat un ins care se învîrtea în fața unui butic. M-am îndreptat spre el, în speranța că voi putea procura un pahar cu apă. Mergeam încet, degajat, fără a da impresia că sunt interesat de ceva. M-am apropiat de acel om care trebăluia în fața chioşcului său. Nu trăsese obloanele, pentru a deschide chioşcul. Era un chinez mărunțel, gălbejit, al cărui tricou lung cu un decolteu larg lăsa să i se vadă pieptul osos, de om sfrijit, uşor transpirat de la efortul depus sau de la aerul umed al dimineții. L-am întrebat mai întîi de cafea. Ok, mi-a spus şi a dispărut undeva în spate, de unde în clipa următoare a şi venit cu o cană mare de cafea. I-am mulțumit lui şi lui Dumnezeu, care mi-a arătat primul semn pe ziua aceea. L-am întrebat dacă nu poate să-mi dea şi un pahar cu apă, de la chiuvetă, nu neapărat de la dozator. Ok, mi-a spus şi a şi venit cu paharul brumat plin cu apă. Încă un semn de la Dumnezeu, mi-am spus. M-am aşezat la masă şi l-am privit pe omulețul mic şi gălbejit cum îşi face treaba, spălînd cu apă cu detergent scîndurile din fața buticului său, atent să nu rămînă spumă care să provoace peste zi, de la umezeala din aer, vreun accident.

Încet-încet, chipul chinezului s-a transformat într-al unui bătrîn simpatic, cu o barbă albă şi părul lung, ca al unui indian, apărut acolo din senin. Nu ştiam dacă acel om în vîrstă, care mă privea cu admirație, a apărut acolo fără să-mi dau seama sau el este acelaşi cu pirpiriul ins care a dispărut din fața buticului odată cu apariția bătrînelului simpatic. Părea că nu mă priveşte, că are ceva anume de făcut, deşi nu se hotăra să facă vreo treabă pentru care se afla la acea oră acolo. Soarele se ridicase de un stat de om deasupra Oceanului. Dunga roş-violetă delimita cerul de luciul apei, care, linie, dacă n-ar fi existat, cerul s-ar fi contopit cu apa iar soarele ar fi aparținut aceluiaşi spațiu, de apă şi aer – încercam eu să-mi savurez cafeaua cu astfel de gînduri, care dacă n-ar fi fost, ar fi venit altele, ştiu şi eu, despre orice.

La acea oră, în prezența unui bătrînel tăcut, care se învîrtea în jurul chioşcului, şi asta de zeci de ori, pînă ce eu mi-am terminat cafeaua şi paharul cu apă, ce gînduri îți puteai face? Uitasem tot ce s-a discutat aseară. Ceva vag îmi rămăsese în cap: figura lui Igor Tumurug, satisfăcută la gîndul unei călătorii exotice. Nu-mi era clar unde. Mă voi limpezi, cînd voi da cu ochii de el şi de Apolsin. Ceva îmi spunea că ar urma să apară şi ei pe plajă.

Cînd am terminat apa de băut, bătrînelul n-a mai apărut de după chioşc, iar pe masa mea nu era nici cana de cafea, nici paharul nu mai era. Dar nici vreo urmă ale acestora. Buzele îmi erau uscate, iar ochii s-au lipit de uşa buticului care era rabatată din interior de un ins blond cu ochi albaştri, solid, care m-a fixat, uimit că mă vede la acea oră acolo. Hi! i-am spus. Dai buzdorov! am desluşit bolboroseala ieşită ca din gura unui ins obosit. Dormise, se pare, în chioşc. M-am ridicat şi-am plecat. Nu-mi mai era sete, mă limpezisem de la iluzia cafelei băute, încît puteam face față promenadei pînă hăt departe. După ce m-am îndepărtat destul de mult, aş fi vrut să mă uit înapoi, să văd dacă insul mă urmăreşte. Mai bine nu, mi-am zis. Fac o tură de plajă şi o tai. Pe la zece o să ajung la Mara. Aveam de rîndul trecut o cheie, cu care puteam intra oricînd la ea în apartament. Nu mi-ar strica un pui de somn. La Irin nu mă puteam întoarce. Acolo era amica lui cu care nu doream să dau ochii. Aerul oceanului mă reconforta.

Am ajuns în dreptul Astrolandului. Partea cu jocuri pentru distracție. Totul era anchilozat. Abia după masă se vor pune în mişcare toate drăciile alea pentru care se dădea lumea în vînt.. Apolsin administra acest spațiu care cuprindea şase domenii distincte, care, totuşi, interferau. De la jocurile pentru copii, cu tot felul de scrîncioburi, un carusel imens, benzi pentru curse de maşini, tunele ale groazei, spații de joacă pentru cei mici, tapisate cu burete şi plută, tombole, de la cele cu tragere cu arcul la cele cu puşti cu aer comprimat, cu cîştiguri de tot felul, la acvariul imens, amenajat după un proiect al lui Apolsin, acvariu care se extindea pe sute de hectare pînă în Ocean, în care viețuiau într-o rezervație supravegheată douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru tot felul de peşti şi viețăți marine, spațiu de pe care se cîştiga cel mai mult, atît din biletele vîndute vizitatorilor dar mai ales din închirierile pentru cercetări şi tot felul de filme, de la cele documentare la cele artistice. Toate cele şase domenii erau consacrate distracției şi divertismentului, pe de o parte, iar pe de altă parte, atent supravegheate, activități ştiințifice, aşa cum a dorit Iulius Apolsin, fiind doctor în ihtiologie. N-a putut face acest lucru la Tulcea, pe vremea cînd a stat acolo înainte de a fugi din țară, încît, ajuns aici, convîngîndu-i pe cei de la primărie de proiectul lui pentru care a riscat să fugă dintr-o țară comunistă, a primit tot sprijinul; era azilant politic, sosit din Est, dintr-o țară în care dictatura de tip ceauşist speria lumea liberă de peste Ocean. Nu aveai cum să vizitezi un astfel de domeniu într-o zi. Nici nu mi-am propus să fac acest lucru. Nici nu mi-am închipuit că voi ajunge pînă aici în dimineața asta. Şi nici măcar nu mi-am propus să mă întîlnesc aici cu Iulius, care, de mai multe ori, m-a invitat să-l vizitez la office.

Plimbîndu-mă fără rost, țintit din spate de ochii rusului ce deretica spațiul din fața buticului său, dintr-o dată mi-a venit chef să-l văd pe Nedu. Ştiam că la acea oră nu-i acasă. E la jobul lui la Trump-Tower Building, job cu care se lăuda. Şi avea de ce, pentru că, de acolo, cîştiga foarte bine şi nu făcea nimic altceva decît să supravegheze starea electrică a mamutului din M.One. Avea camera lui, cu tot felul de monitoare, pe care supraveghea orice fir al instalației electrice. Putea povesti ore în şir tot felul de lucruri, de la cele legate de jobul în sine, la diverse intervenții în apartamentele de lux, pe unde, nu o dată, a dat peste tot felul de cucoane, Domnule, parcă ale nimănui, uitate acolo, de care, din cînd în cînd, cînd îşi mai aduceau aminte, veneau mahării şi le foloseau. De cîteva ori a trebuit să intervină pentru că, de plictiseală, individele, Domnule, aruncau fionul în cada cu apă şi făceau scurt circuit, nenorocitele. Una se nărăvise rău, pentru că mă dorea, nebuna, Domnule, şi era femeie frumoasă, dar cum să te apuci de ea, că de se afla, îmi pierdeam jobul, pînă ce într-o zi mi-a spus că dacă nu mă culc cu ea mă spune bossului că am agresat-o, că o hărțuiesc; eram în mare dificultate, ce mai. Arăta superb, mort să fi fost şi tot săream pe ea. Atît de mult m-a ținut cu acea poveste inventată pe loc atunci cînd mi-a spus-o pentru prima dată, încît l-am suspectat de mitomanie, că nu ştia cum să lege ficțiunea, că nu voia nici să se laude cu aşa ceva, dar era sigur că mă putea impresiona cu o astfel de aventură a lui care i-ar fi pus în evidență donjuanismul cu care se mîndrea. Mi-a şi promis atunci că o să mă ia într-o zi cu el, să-mi arate împărăția lui, în care trăieşte ca-n sînul lui Avram. Să-mi arate grădinile alea superbe, care cresc de la etaj la etaj, care fac din building un adevărat monument de arhitectură postmodernă. Şi, desigur, că pînă la urmă s-a culcat cu acea femeie disperată, abandonată în acel apartament, că a dus-o atît de bine, încît ar fi vrut să o ia acasă, dar s-a răzgîndit şi s-a decis să plece o lună de zile în concediu în țară, pentru a putea scăpa de ea. Îi era frică să nu-şi piardă jobul şi să

rămînă pe drumuri. Dintr-o astfel de relaţie nu se iese curat, nici la trup, nici la suflet, Domnule, îmi spunea Nedu, mulţumindu-i lui Dumnezeu că a scăpat de nimfomană. La întoarcere n-a mai găsit-o. Că aşa a vrut Domnul, Domnule, să scap de ea. Au venit gangsterii şi au ucis-o. Femeia era disperată. Vorbea prost engleza. Era, credea el, din Rusia. Că numai kaghebiştii procedează aşa, Domnule. Şi, dacă ar fi să-mi aduc acum aminte de cîte mi-a povestit Nedu despre mana cerească a jobului lui, ar trebui să umplu multe pagini. Dar în esenţă cam aşa sunau toate cele spuse de el, cînd era vorba de serviciul pe care-l avea şi la care ţinea ca la ochii din cap.

Mi-am adus aminte de toate astea, cînd m-am decis să mă întorc în oraş de pe faleză. Însă în zare doi inşi parcă ieşeau din ocean, alergînd, venind spre mine. Am rămas pe loc privindu-i crescînd, din ce în ce mai aproape, cînd puteam deja să le desluşesc chipurile. Erau Iulius şi Igor. Făceau jogging. S-au mirat cînd m-au văzut pe faleză. M-au invitat să alerg şi eu. Ei aveau costumele de baie pe ei. Eu nu aveam aşa ceva la mine. Nu-mi propusesem să fac plajă, nici să alerg. Aleargă, am auzit o voce care nu venea dinspre ei, ci de undeva din spate. O voce pe care nu o auzisem de mult. Şi de care aveam nevoie acum. Am simţit dintr-o dată nevoia să alerg. Şi aşa m-am luat după ei.

Igor vorbea necontenit. Mi-am dat seama că-i prezenta lui Iulius planul de meditaţie prelungă într-o peşteră din Samos, la care acesta s-a arătat interesat. Dorea să trăiască şi el viziunea, adică „vederea zeului" în accepţia lor, fără a şti că, în fond, nu era decît o „coborîre în infern", katabasis.

Începea astfel schimbarea lui, de la ateul convins la cel ce dorea, pentru a crede, să se convingă. Or nimeni n-a ajuns la acolo, la Dumnezeu, pentru a se întoarce.

Igor părea mai convingător decît îndoiala ce o avea în ceea ce mă privea. O să accepte pentru a afla ceva ce nu-şi va da seama după acea şedere într-o peşteră. Poate chiar cea în care a meditat şi Zalmoxis. Nu-l interesa Pitagora. Era convins că Primul legiuitor a fost înaintea învăţatului grec. Despre Pitagora citise mai toate legendele, inclusiv cele despre şedinţele prelungite de la Roma, cînd după nouă luni de zile, declarat mort, a ieşit ca un schelet, povestind tot felul de viziuni, rod al halucinaţiilor pe care le poate avea un om într-o astfel de prelungă abstinenţă. Imposibilă, în fapt, în realitate. Nu citise el prea multă literatură de acest fel, dar acum era convins că este pe cale să intre în posesia celor mai sigure informaţii despre legiuitorul lumii, cum îi spunea el lui Zalmoxis.

Între timp Igor Tumurug îl iniţiase întrucîtva pe Apolsin în misteriile orfico-pitagoreice. Dar acesta dorea să fie selectiv şi eficace. Iar Igor se mula în pas-alergător pe ceea ce dorea finanţatorul său. Pentru că toate cheltuielile de zbor, sejur şi alte nevoi, pe care şi le-a estimat Igor Tumurug, şi acesta nu avea puţine necesităţi deloc niciodată, erau asigurate de Apolsin, care, la rîndul său, era finanţat de Butoiul Verde.

Din cele ce trăncăneau printre gîfîituri, am înţeles că dormiseră în office-ul de la Astroland. Aici Iulius avea un apartament secret, pe care nu-l punea la dispoziţia nimănui. În apartament îşi amenajase o cameră obscură, în care făcea exerciţii de claustrare, pus sub aparate de prietenul său, medicul, de care nu se despărţea niciodată. În Samos, cînd va fi să plece, va trebui să-l ia şi pe el. Ce-o să facă atunci cu Eleonora, care urma să nască nu peste mult timp. O să stea cu maică-sa la Bucureşti. S-ar putea ca el să revină total schimbat sau să nu mai revină. Depinde de cum va fi întîlnirea cu zeul, de cum va trăi acel impact.

Cer senin. Seninul nu este neapărat acel gol în care nu vezi decît albastrul nesfîrşit, ci este tocmai ochiul prin care Dumnezeu priveşte şi vede ce-i fac aleşii. Unii sunt de mult rătăciţi, alţii se pregătesc să se rătăcească. Pe alţii îi alege să supravegheze, cît se poate, pas cu pas risipa unora dintre cei puşi de el să facă lucruri imposibil de realizat de un om. Pentru aceasta are nevoie ca ochiul său mare cît cerul să fie limpede, clar, senin. În acea dimineaţă cerul era atît de senin încît putea citi totul în privirea celor trei care acum alergau pe plaja pustie. Nici măcar albatroşii nu se iviseră. M-am spus şi pe mine să alerg, după ce mi-a dat de băut, să mă pot ţine de cei doi, pentru a nu mă lăsa dus de ispita de a mă întoarce în apartamentul Marei. Locul în acele momente era bîntuit de spirite potrivnice liniştii. Alma intrase în transă. Dorea să ştie cine-i tulbură liniştea, gîndindu-se la ea. Se uita la moneda de douăzeci şi cinci de cenţi, pe care o culesese cîndva din părul ei. Cel care o dorea era foarte aproape de ea. Dorea să ajungă la el în apartament şi vroia să o facă atunci, cînd Nedu nu era acasă. Pe de altă parte, după moartea lui Codoban, Mara n-a făcut slujba de sfinţire a casei. Duhul acestuia bîntuie încă pe acolo. Teofil o să facă slujba şi o să arunce cu agheasmă, aşa cum se face după ce mortul este aşezat în mormînt. Întîlnirea acestor spirite, din sfere diferite, poate crea turbulenţe psihice fatale. Trebuie în acest timp, cît eu alerg, Alma să se liniştească, să-şi reia acea poftă de a munci şi să-şi alunge gîndurile de răzbunare sau de iubire pătimaşă de care este în stare acum. Acest lucru va fi posibil numai prin interferenţa celor două spiritualităţi; şi aceastea se pot împlini doar prin mintea şi inima Almei, precum şi prin apostolatul pe care Teofil este dator să-l facă cum trebuie, pînă la capăt. Pînă atunci, eu alerg lîngă cei doi. Alerg, aşa cum mi s-a şoptit din spate, să fiu aproape de unul care vrea să rătăcească şi altul care se lasă rătăcit. Eu nu puteam face nimic. Puteam însă trăi ceea ce mi se oferea atunci printr-o putere pe care n-o percepeam decît aşa.

Alergam şi eu lîngă cei doi, ascultînd vocea care-mi şoptea în ureche cuvintele din care reuşeam să leg ideile pînă la împlinirea lor în faptă. Nu-i mai auzeam, astfel, pe cei doi care, printre gîfîielile provocate de prelunga alergare în care se aflau de ceva timp, lăsau să se întrevadă o exuberanţă a trăirilor provocate de iminenta călătorie în Samos. Misteriile se aşezaseră temeinic în mintea lui Apolsin, încît nu-l mai interesa nimic altceva în afară de acest plan diabolic la lui Igor Tumurug. În mintea mea se auzeau alte voci, cea a lui Nedu şi cea a Almei. Din ce în ce mai clar, din ce în ce mai aproape, încît mi se părea că-l vedeam pe Nedu gata să intre la Alma, iar pe aceasta, lovind puternic la uşa lui Nedu, fără să-şi dea seama, ambii, unde se află. În fond Alma stătea la masa ei de lucru, în faţă cu acea monedă, în interiorul căreia, în medalion, a apărut chipul lui Nedu, clar şi gata să se audă vorbind. Aici Alma s-a împotmolit. O putere mai mare decît voinţa ei a oprit-o. Nu putea fi ţinută mult timp aşa. De aceea eu trebuia să ajung în cel mai scurt timp acolo, pentru a fi în preajma apartamentului Almei, în aşa fel ca mediul creat prin prezenţa mea mijlocitoare a puterilor pe care aveam impresia atunci că le am să o liniştească pe Alma. Nedu nu era în incinta building-ului. Era la jobul lui din M.One. Însă şi el, acolo, în office-ul lui se simţea mînat de un impuls care-l scotea din starea de supraveghere a clădirii, gata să o părăsească, pentru a se posta în faţa uşii apartamentului Almei. Numai deconectată, Alma, de la exerciţiul ei de transă spirituală, la limita mentalismului programat ad-hoc, în susurul sîngelui gata să dea în clocot – nu mai atinsese un bărbat de aproape un an –, putea să-l liniştească pe Nedu, a cărui monedă scăpată din greşeală în părul ei cu ceva timp în urmă era singura relaţie concreta prin care yoghina putea provoca acele contacte paranormale. Nu ştiam cum este posibilă o astfel de conexiune de gînduri, dar, aşa cum eram îndemnat în acele clipe de vocea care-mi spunea să alerg, simpla mea prezenţă acolo putea anula energiile malefice, create de cele două cîmpuri de gînduri ale celor doi implicaţi subliminal într-o astfel de acţiune.

Nu numai acest lucru mă mîna spre acolo, ci starea gravă de sănătate în care se afla Onufrie, soţul Verei, stare abandonată de supravegherea pe care Alma a făcut-o în ultima vreme, pentru a-i elimina durerile muribundului. Ştiam de la Vera că dorea să mă vadă. Avea ceva să-mi comunice şi asta o simţeam şi în acel moment cînd alergam lîngă cei doi, transbordaţi şi ei în altă lume. Aleargă, aleargă auzeam în urechea mea vocea aceea îndepărtată, dar din ce în ce mai clară. Numai cînd eram copil am mai simţit atît de clar vocea aceea cu o zi înainte de a muri bunica. Eram elev la Cîmpulung. Abia începuse anul

şcolar. Nu am avut chef să merg la ore. Am urcat pe munte şi am stat cu urechile lipite de o scorbură dintr-un brad bătrîn, din care venea un vuiet, la început ca o bolboroseală, apoi din ce în ce mai clar, ca o voce de om bătrîn, neauzită vreodată, dar asemănătoare cu a bunicului, mort în război, la ruşi, voce pe care, evident, n-am putut-o auzi niciodată, pentru că nu l-am cunoscut pe bunicul, dar care acum îmi spunea să mă urc în tren şi să merg acasă, că bunica va muri. Am simţit atunci un foşnet printre crengile de brad. Ştiam că sunt pe acolo cocoşi de munte, dar n-am văzut nicio pasăre în zbor, printre crengi. Se spune că puţini sunt cei care pot vedea un cocoş de munte. Aceştia sunt aproape nevăzuţi sau abia de se fac simţiţi printre crengile brazilor, foşnind doar cîteca clipe, aşa cum sunt acele umbre ale călugărilor nevăzuţi de prin munţii Rarăului. Nu ştiam, pe atunci, nimic despre toate aceste lucruri. Nu ştiam ce poate însemna acea voce care-mi anunţa moartea bunicii. Nu puteam crede în aşa ceva. Eram speriat şi absent din această lume. M-am simţit luat de mînă de o umbră nevăzută şi dus pînă în faţa uşii. Locuiam pe atunci la o mătuşă a mea, într-o cămăruţă frumos amenajată dintr-o casă de la poalele muntelui, pe strada Pinului din Cîmpulung. Toată noaptea am auzit acea voce. Iar dimineaţă am primit telegrama cu vestea că a murit bunica. Era fiinţa de care mă legau multe poveşti şi nopţi de iarnă în care, singură fiind, îi ţineam de urît, căutîndu-i în cap, printre firile albe ca un fuior de cînepă trecut prin leşie de mai multe ori, pînă ce adormea. Eram nepotul care-i tăia şi despica lemnele aşa cum îmi spunea, de aceeaşi dimensiune, nici subţiri, nici groase, şi i le clădeam sub pat şi după sobă, să le aibă la îndemînă. Mă plătea de fiecare dată şi-mi spunea că am fost ales să fac ceea ce nimeni nu poate să facă şi să am grijă de acest dar al meu. Atunci nu am înţeles ce vrea să-mi spună, dar acum simt din plin această datorie a mea, de a fi prezent acolo unde sunt trimis de acea voce interioară.

Simţeam şi acum, alergînd lîngă cei doi, acea voce, care m-a scos din coloană şi de pe faleză, pînă într-o staţie de taxi, pentru a fi în următoarele momente în faţa building-ului Duane House din Piaţa Stripollii.

(fragment din romanul cu acelaşi titlu aflat în pregătire)

Igor părea mai convingător decît îndoiala ce o avea în ceea ce mă privea. O să accepte pentru a afla ceva ce nu-şi va da seama după acea şedere într-o peşteră. Poate chiar cea în care a meditat şi Zalmoxis. Nu-l interesa Pitagora. Era convins că Primul legiuitor a fost înaintea învăţatului grec.

Aurel Sibiceanu

Glorioşii ani ai ratării

Doamna Constanța Toma și „desantul” furioșilor - *Cenaclul „SIND”*

Anul şcolar 1971 – 1972, ultimul din viaţa mea de elev, l-am petrecut tot ca „extern”, adică nu locuiam în cămin, ci la o gazdă, în oraş. Tata îşi regăsise o veche cunoştinţă şi aceasta s-a învoit să-mi fie gazdă aprigă cu libertatea mea, pe care acesta voia să mi-o restrângă sever. Am locuit undeva în cartierul Târgul din Vale, aproape de Autogara Veche, într-o casă cu odăi simple, care-n perioada interbelică şi puţin după erau închiriate negustorilor de ocazie. O vreme, nu multă, am dus dorul primei gazde, o mătuşă de-a mea, care locuia în Goleşti. Conacul Goleştilor era a doua mea casă, nici un cotlon nu rămăsese ne-scotocit, cărţile şi atlasele geografice din imensa bibliotecă îmi dezvăluiseră lumi care în imaginaţia mea aveau proporţii fabuloase ! Povestirile preotului din Goleşti, care semăna izbitor de mult cu bunicul meu, îmi stăruiau în minte. Cu toate astea, Piteştii m-au atras repede cu farmecul zonelor sale vechi. Ţin minte că în Târgul din Vale, la intersecţia cu B-dul Brătianu, era o benzinărie în stil texan, construită chiar de americani şi mirosul diverselor produse petroliere îmi dădeau o senzaţie ciudată, de descumpănire – era ca şi cum m-aş fi trezit brusc într-o altă lume. Gazda mea, care nu era deloc aprigă, după cum credea Tata, avea un fiu, Marian, şi acesta mi-a fost ghid şi camarad de evadări în oraş ! Nu ne scăpau nici un film, nici un matineu la teatrul Al Davila. Adesea băteam şi maidanele pline cu adolescenţi, unde mai aveam parte şi de senzaţii tari. Câteodată ne întorceam acasă şifonaţi în micile încăierări în care ne trezeam cu sau fără voia noastră ! Amândurora ne plăcea să citim şi într-o zi m-a dus la biblioteca din apropiere, de la Casa Sindicatelor. Cărţi aveam destule şi la biblioteca şcolii, dar de când murise bibliotecarul, poetul Floru Mihăescu, ceva mă oprea să-i mai trec pragul – solemnitatea morţii poetului parcă rămăsese acolo… Aşa am cunoscut-o pe minunata doamnă Constanţa Toma, bibliotecara mignonă, măslinie şi cu ochii verzi. Primele cărţi împrumutate au fost „Trei poveşti cu mistere” şi „Doi căpitani”, ambele scrise de Veniamin Kaverin. Stilul şi umorul din prima carte aveam să-l aflu, ceva mai târziu, în povestirile lui Ilf şi Petrov. Ţin minte şi acum o frază hazlie:

„Dentistul Teatrului de păpuşi se trezi noaptea şi simţi că i-e sete. Ridicându-se, văzu în carafa cu apă toţi dinţii de aur care îi dispăruseră din cabinet de-a lungul carierei sale.”

În fine… Doamna Constanţa era foarte apropiată de copii şi tineri, pentru fiecare avea o frumoasă „porţie” de afecţiune. Terminase filologia, dar dintr-un motiv personal nu a putut face meseria de dascăl, aşa că tot ce nu a putut oferi elevilor într-o clasă, le-a oferit multora în calitate de bibliotecară. Intuind că în mine stă un suflet de poet, deopotrivă pasionat şi de istorie şi scrieri sapienţiale, Doamna Constanţa a fost al doilea ordonator al lecturilor mele, după Ion Cincă. Eram la vârsta întrebărilor adolescentine, traumele din copilărie mă mai „vizitau” şi, adesea, Doamna Constanţa parcă îmi citea în suflet şi mă făcea, cu delicateţe, să-i spun o parte din frământări. Primeam sfaturi, plecam uşurat… Pentru introvertitul care eram, dialogurile din bibliotecă mi-aduceau multă uşurare. Peste un an am devenit salariat, dar legătura cu biblioteca n-am rupt-o. Prin 1975, la propunerea Doamnei Toma, în bibliotecă am încropit un cenaclu literar. N-am fost mulţi, dar ceva se definea şi avea o alură publică. Ne reuneam acolo, de câteva ori pe an (10, 15 ori?) şi citeam din creaţiile noastre, discutam, ne făceam iluzii... Veneau: Virgil Diaconu, Nicolae Eremia, Marian Barbu, Tudor Buicea, Mihai Untaru, Constantin Dascălu, Nicolae Badi, Magda Grigore, Constantin Gligore.

În anii din urmă ai dictaturii nu am mai frecventat cenaclurile decât ocazional. Eram urmărit de Securitate, ştiam asta şi eram conştient că prezenţa mea (tarată – sic!) într-un colectiv n-ar putea fi de bun augur. Aproape de anul 1989, Doamna Toma reuşeşte înfiinţarea unui cenaclu numai cu tineri, aproape toţi elevi de liceu. Este vorba de cenaclul „Ora de poezie”, ulterior redenumit „Ion Pillat”. Din el făceau parte: Sorin Durdun, Gabriel Grigore, Liviu Măţăoanu, Nicoleta Popa, Dragoş Popescu, Florentin Sorescu, Liviu Ştefănescu, Alexandru Ştirbu, Dragoş Tudose, Nina Vasile, Mihaela Căvescu, Dochiţa Moşoianu, Sorina Bâcă, Tiberiu Frim, Ana Maria Sturzu. Dan Neamţu, Monica Doru, Marius Dumitrescu, Mirela Nilă, Cristina Onofre, Andreea Hirică şi alţii. Aproape pe toţi i-am cunoscut, pe unii - atunci, pe alţii după 1990, când s-au redenumit „Sind”, de la sindicate, şi au intrat sub îndrumarea criticului Al Th. Ionescu. Au fost nişte furioşi, ca şi noi, mai vârstnicii, dornici să spargă toate canoanele, dar ceva mai rezervaţi în relaţia cu alcoolul. Anii tulburi, de după 1990, ani de criză identitară naţioanlă, parcă treceau pe lângă aceşti tineri, aflaţi într-o emulaţie fără precedent. După reînfiinţarea revistei „Calende”, graţie scriitorului şi editorului Călin Vlasie, tinerii puteau fi întâlniţi şi la cenaclul pendinte de revistă. Au scos antologii colective, unii şi cărţi personale, toate valoroase, cu un suflu nou. Nicoleta Popa, Cristina Onofre, Liviu Măţăoanu şi Sorin Durdun au devenit membri ai Uniunii Scriitorilor. Tiberiu Frim a ales străinătatea, munceşte în Africa, de ani mulţi. Gabriel Grigore, care avea o alonjă excepţională de critic literar, a devenit un redutabil gazetar şi patron de ziar. Am în faţă două cărţi, semnate de doi dintre cei pomeniţi aici. Una este a **Nicoletei Popa - „Solitudinea e ţara mea”**, editura *Adenium,* 2014, cealaltă a lui **Florentin Sorescu – „Schimbarea la faţă”,** „Editura *Brumar*”, 2013.

Poezia Nicoletei Popa, adesea controversată, este definită de criticul Nicolae Oprea: „Palierele de rezistenţă din poezia Nicoletei Popa sunt egocentrismul (sau „egoismul de rigoare”, în sintagma proprie) şi erotismul. Poziţionându-se în centrul discursului, spre a compensa marginalizarea în univers, poeta îşi dezveleşte intimitatea fără nicio precauţie – până la limită exhibării -, dar percepe lumea înconjurătoare la fel, denudată de veşmintele convenţionale care falsifică existenţa. În chip expresiv, observaţia de bloc-notes despre absurdul cotidian se aliază cu revelaţia interioară care conduce spre meditaţie.” Noul volum de poeme este o mărturie despre singurătate ca mod de apărare şi încercare de vindecare, este un elogiu adus înstrăinării, o evaziune de la un real exaltat.

Despre cartea lui Florentin Sorescu, deşi este apărută în 2013, nu am ştiinţă să fi scris cineva şi asta mi se pare o mare nedreptate. Este o carte dureroasă, o „evanghelie” expresionistă a unei traume din copilărie, un ierbar al luminii şi întunericului. Puternică în dramatismul ei, „Schimbarea la faţă” m-a trimis la o carte pe care n-am reuşit să o citesc până la capăt, semnată de regretatul Ion Zubaşcu – „Moarte de om – o poveste de viaţă.” Cum spuneam, am citit cartea lui Florentin, am închis-o, am închis şi ochii şi am revăzut frânturi din trecut, în alb şi negru, adesea în sepia… Văd rafturile bibliotecii, o văd pe Doamna Constanţa, ocrotitoarea noastră, cea care ştia mai bine decât noi că mai purtăm în lăuntru’ pe cineva, cineva care ne ademeneşte cu gustul de cireşe amare, simţit doar de copilul rănit…

NICOLAE RADU – „POVESTIRI APROAPE FANTASTICE”

M-am bucurat de apariţia volumului de debut, *Povestiri aproape fantastice* (Editura „Paralela 45”) al prietenului meu Nicolae Radu ca de propria-mi carte. Am rostit aceste cuvinte şi în sala Centrului Cultural Piteşti unde s-a semnat într-o lectură publică actul de intrare în literatură a acestui volum special. Însăşi povestea de viaţă a autorului este aproape fantastică şi despre ea vreau să spun câteva cuvinte.

Tânăr fiind, abia terminase liceul, purta cu el ca pe o cartelă magnetică harul cu care îl dăruise îngerul. Paginile ziarelor şi revistelor argeşene i se deschideau primitoare, nume importante cum cele ale lui Florin Mugur şi Nicolae Velea îl ştampilaseră drept prozator de talent, motiv de înfumurare pentru care noi, prietenii, îl mai luam uneori peste picior, temperându-l. Printre elevele de liceu versurile sale circulau concurând fotografiile fotbaliştilor. Şi ce fotbalişti avea FC Argeş în deceniul de aur al clubului! Şi cu ce liceence superbe venea el la cenaclul albaştrilor, de ne umplea de invidie! Cu fervoarea vârstei i se părea că i se cuvine totul şi s-a înfruptat din ofertă fără să aleagă.

Pasiunea pentru literatură l-a înălţat şi tot ea l-a dat de pământ, obligându-l să traverseze mlaştina roşie a Golgotei. (Inspirată Magda Grigore în prefaţa cărţii plasându-l pe autor, „…într-o specie care înfloreşte asemenea nufărului, îşi fixează mai întâi rădăcinile în mâlul din adâncuri şi abia mai târziu frunzele şi florile plutesc la suprafaţa apei „ Făceam parte dintr-un grup tineri talentaţi, cărora securiştii voiau să le pună botniţă la gură şi hăţuri gândurilor. Devenisem ţinta, marele pericol. Experimentul Tezelor din Mangalia a lăsat în noi, aleşi se pare să fim un exemplu pentru rătăciţii de turmă, urme adânci care s-au vindecat greu, iar la unii dintre noi poate nu s-au mai vindecat complet niciodată.

Cu fiecare tipărire de carte nouă, aparţinând vrunuia dintre duşmanii de atunci ai poporului, apărută atât de târziu, consemnăm recuperându-ne, fie şi întârziat, eşecul acelor teze. În cartea mea *Dosarul Albaştri,* bazată pe amintiri şi pe documentele găsite la CNSAS, Nae este unul din personajele cele mai afectate ale grupului, folosit de securişti pentru a-şi pune în scenă scenariile lor duşmănoase”, teribil de proaste. Dar numai el poate reliefa cu adevărat trăirile unui om înfrânt de nedreptăţile vieţii, condamnat să se ascundă, să înşele cumva vigilenţa organelor, găsind o vreme căldura umană doar printre personaje sordide, la marginea societăţii. Aştept cea de-a doua lui carte *Vagabond sub cerul de beton* pentru înluminările de din adâncul fiinţei. El singur le poate recrea.

O lungă perioadă drumurile ni s-au despărţit, nu şi sufletele.

Spuneam despre carte înainte de tipărire pe blog-ul meu: „Din lumea întunecată prin care a rătăcit ani lumină, a capturat pe radar fulgurări aproape fantastice cu care şi-a însufleţit personajele stranii. Apoi le-a împins pe o scenă numai a lui şi le-a pus să joace”.

Se joacă târziu prima lui carte, important că se joacă!

Mă repet, l-am văzut alergând în tinereţea sa şi strigând entuziast, fabulos, după un personaj ideal: „Corina! Unde fugi, Corina?” Se pare că ea nu i-a împărtăşit idealurile, Corina n-a mai vrut să alerge, a obosit şi s-a culcat cu securiştii. Lovitura pare să fi fost crâncenă.

Acum cu vârsta, respiraţia şuierată, mersul împiedicat, într-o lume bântuită de tristeţi şi iubiri pierdute, personajele sale se dau jos din trenurile fantomă şi întreabă la ghişeul de informaţii, unde e sala de spectacol şi unde sunt spectatorii? Deocamdată sunt spectatori puţini...

Vă îndemn să umpleţi sala. Vă asigur că nu veţi regreta.

ION TOMA IONESCU

litere

ARHIEPISCOPUL CALINIC AL ARGEŞULUI ŞI MUSCELULUI

Primul titular al nou-înfiinţatei eparhii s-a născut în Cracăul-Negru la 6 iunie 1944, din părinti ortodocşi români: Elena si Haralambie, numindu-se din botez Constantin.

A studiat la Seminarul teologic din mănăstirea Neamţ (1959-1964) şi la Institutul Teologic Universitar din Sibiu (1964-1968).

A slujit ca preot în parohiile Tioltiur şi Inău din Transilvania (1964-1971), s-a călugărit la mănăstirea Căldăruşani în decembrie 1971, primind numele Calinic.

A îndeplinit ascultările de muzeograf şi secretar al mănăstirii de metanie (1972-1974), apoi a fost transferat la mănăstirea Cernica (1974-1977).

A fost numit stareţ al mănăstirii Sinaia (1977-1981), apoi al mănăstirii Cernica (1981-1985), arhiereu vicar al eparhiei Râmnicului şi Argeşului, cu titlul Argeşeanul şi cu reşedinţa la mănăstirea Curtea de Argeş.

În această demnitate a fost hirotonit şi instalat la 17 noiembrie 1985. La 12 februarie 1990 Sfântul Sinod a decis reînfiinţarea Episcopiei Argeşului, cu jurisdicţie peste judeţele Argeş şi Teleorman.

Ca locţiitor de episcop, la 4 aprilie 1990, a fost numit arhiereul vicar Calinic Argatu Argeşeanul, ales episcop eparhiot în 27 septembrie 1990 şi înscăunat la 18 noiembrie 1990.

Activitatea pastoral-misionară

În timpul slujirii sale, în toate posturile deţinute, a iniţiat restaurarea bisericilor parohiale în care a slujit. La bisericile mănăstirilor Sinaia, Cernica, Brâncoveni, Bistriţa, Clocociov, Curtea de Argeş, Aninoasa, Văleni, Robaia, Nămăieşti, Cetăţuia Negru-Vodă, Glavacioc, Cotmeana, Trivale, Negru-Vodă, care necesitau lucrări de reparaţii sau restaurări s-a îngrijit îndeaproape pentru începerea, executarea şi finalizarea lor.

Atât ca arhiereu vicar al Râmnicului şi Argeşului, ca episcop al Argeşului şi Teleormanului şi al Eparhiei Argeşului şi Muscelului s-a ocupat îndeaproape de toate mănăstirile, schiturile şi bisericile, iniţiind şi coordonând sute de şantiere de restaurare şi construire de noi mănăstiri şi biserici în judeţele Argeş, Vâlcea, Olt şi Teleorman.

A iniţiat şi a coordonat ridicarea bisericilor mănăstirilor: Sfântul Ilie - Piscul Negru, Transfăgărăşan, Sfântul Calinic - Călineşti, jud. Argeş, Intrarea în Biserică a Maicii Domnului - Ciocanu, bisericilor din parcul Mănăstirii Argeşului: Bunavestire, Intrarea în Biserică a Maicii Domnului şi Acoperământul Maicii Domnului; Schimbarea la Faţă; paraclisul Sfântul Calinic de la mănăstirea Slănic, Sfântul Gheorghe - Cracăul Negru, paraclisul eparhial Sfântul Calinic şi Sfânta Filoteea din cadrul Centrului Eparhial; mănăstirea Sfântul Ioan - Corbeni şi al sutelor de biserici din eparhie de care s-a ocupat în mod direct cu lucrările de restaurare, consolidare şi repictare.

Pentru pelerinii care vin la Moaştele Sfintei Muceniţe Filofteia, s-a îngrijit de înfiinţarea Casei Pelerinul. A înfiinţat Seminarii teologice la Turnu-Măgurele, Piteşti, Curtea de Argeş şi Câmpulung Muscel, şcoli de cântăreţi bisericeşti la Turnu-Măgurele, Domneşti, Curtea de Argeş. Este ctitorul Facultăţii de Teologie din Piteşti (1991).

A iniţiat şi a îndeplinit formalităţile canonice pentru înfiinţarea Episcopiei Alexandriei şi Teleormanului, prin desprinderea judeţului Teleorman din jurisdicţia Eparhiei Argeşului. Prea Sfinţia Sa, este fondatorul publicaţiilor bisericeşti "Argeşul Ortodox", "Lumină Lină" şi "Păstorul Ortodox". Este încurajatorul vieţii bisericeşti a aromânilor din Balcani.

Pentru activitatea cărturărească, din anul 2006, este membru al Uniunii Scriitorilor din România. În domeniul literar a scris şi coordonat numeroase lucrări şi studii în publicaţii naţionale şi internaţionale.

Este autor al cărţilor: *Istoria sfintelor mănăstiri Cernica şi Căldăruşani*, lucrare diortosită şi transliterată, Bucureşti, 1988; *Bucuria lecturii*, Editura Dacia, 1989 (ed. a 2-a); *Cruci de piatră*, Piteşti, 1999, în colaborare cu Dl. Grigore Constantinescu; *Pace şi bucurie cu Brâncuşi*, editura Dacia, 2001 (ediţii în limbile română, engleză şi franceză); *Întrebări profane*, lămuriri duhovniceşti, Editura Paralela 45, 2001; *Frumuseţea lumii văzute*, Editura Dacia, 2002; *Brâncuşi* şi *Psalmul creaţiei* (română, italiană, franceză şi engleză), Editura Anastasia, 2003; *Sfântul Voievod Ştefan cel Mare între Cer şi genune*, Cluj, 2004; *Sfântul Voievod Ştefan cel Mare în Cetatea Basarabilor*, 500 de ani de la trecerea în eternitate, coautor, Editura Dacpress, 2004; *Albinele fac politică*, Editura Dacpress, 2004; *Patriarhul biblic* (română, italiană şi engleză), Editura Episcopiei Argeşului şi Muscelului, 2005; *Gurie Grosu, Jurnalul unui Mitropolit,* Editura Dacpress, 2005; *Traista cu stele*, Editura Episcopiei Argeşului şi Muscelului, 2005; *Veşnicia de zi cu zi*, Editura Curtea Veche, 2006 (o nouă ediţie adăugită şi revăzută la Editura Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului, 2013); *Biserica Neamului în pumnii tiranului*, Editura Dacpress, 2006; *Să ne salvăm de la un nou holocaust asupra libertăţilor românilor*, Editura Dacpress, 2006; *Fereastra lui Iorga*, Editura Episcopiei Argeşului şi Muscelului, 2007; *Mersul printre stele*, Editura Episcopiei Argeşului şi Muscelului, 2007 (şi o nouă ediţie adăugită şi revăzută în 2013, la aceeaşi editură); *Sfântul Voievod Neagoe Basarab Domnul Ţării Româneşti*, coautor, Editura Episcopiei Argeşului şi Muscelului, 2008; *Legenda Meşterului Manole*, coordonator, Editura Episcopiei Argeşului şi Muscelului, 2009; *Toată vremea-şi are vreme*, Vol. I (două ediţii), Editura Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului, 2010; *Toată vremea-şi are vreme*, Vol. II (două ediţii), Editura Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului, 2010; *Istoria Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului*, Editura Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului, 2010; *Toată vremea-şi are vreme*, Vol. III, Editura Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului, 2011; *Istoria Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului*, ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Editura Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului, 2012; *Toată vremea-şi are vreme*, Vol. III, Editura Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului, 2013; *Dintr-ale lumii*, Editura Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului, 2013; *Interviuri*, Editura Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului, 2014.

A coordonat, în numele Eparhiei Argeşului şi Muscelului, editarea primei ediţii a *Integralei Iustin* – opera completă a Patriarhului Iustin Moisescu – din care au apărut, în perioada 2003-2004, la Editura Anastasia, următoarele cărţi: *Ierarhia bisericească în epoca apostolică*; *Evagrie din Pont*; *Sfânta Scriptură şi interpretarea ei în opera Sfântului Ioan Hrisostom*; *Activitatea Sfântului Apostol Pavel în Atena*; *Dosoftei Mitropolitul* şi alte scrieri; Hr. Andruţos - *Simbolica*; *Omilii arhiereşti*; *Cuvântări ecumenice*.

Cu binecuvântarea şi sub coordonarea Înaltpreasfinţiei Sale s-au tipărit, la Editura Eparhiei Argeşului şi Muscelului, cărţi esenţiale pentru cultura românească şi pentru folosul Clerului şi dreptcredincioşilor: *Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, ediţia completă, conţinând versiunea românească de la Curtea de Argeş din secolul al XVII-lea, fragmentele păstrate din originalul slavon în facsimil, transcrierea şi traducerea lor de acad.

Gheorghe Mihăilă, (septembrie 2009); *Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, versiunea de la Curtea de Argeş, secolul al XVII-lea, în limba română şi traducerea în limba engleză, (2012); *Trilogia Mioriţa, Legenda Meşterului Manole, Luceafărul,* (2013); *Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena cei întocmai cu Apostolii,* (2013); *Ghidul preotului paroh, al stareţilor şi stareţelor ...*,(2013); *Carte de rugăciune* (2013).

Prea Sfinţitul Părinte Episcop Calinic s-a îngrijit îndeaproape de canonizarea sfinţilor din Eparhie. Astfel, s-a ocupat de diortosirea, realizarea slujbelor şi tipărirea cărţilor cu viaţa, slujba şi acatistul Sfântului Iachint de la Vicina, primul mitropolit al Ţării Româneşti; a Sfântului Neagoe Basarab, Voievodul Ţării Româneşti; a Sfântului Cuvios Ioanichie Schimonahul de la Mănăstirea Cetăţuia Negru-Vodă, a căror proclamare locală s-a făcut în Catedrala Arhiepiscopală din Curtea de Argeş pe 26 septembrie 2009.

De asemenea Prea Sfinţia Sa s-a ocupat de diortosirea vieţii şi a slujbei Sfintei Muceniţe Filofteia, ale cărei Sfinte Moaşte sunt în Mănăstirea Curtea de Argeş.

Truda în propovăduirea Sfintei Evanghelii, pe tărâm cultural-misionar şi administrativ, făcând ceea ce este bineplăcut lui Dumnezeu şi oamenilor a făcut ca Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Daniel, să ridice, în anul 2009, Episcopia Argeşului şi Muscelului la treapta de Arhiepiscopie, iar Prea Sfinţia Sa să fie numit ***Arhiepiscop al Argeşului şi Muscelului***.

Nicolae Oprea

Î.P.S. Calinic – 70

L-am cunoscut, mai întâi, pe Calinic Argatu de departe, prin intermediul lecturilor profitabile, începând cu *Bucuria lecturii* din 1989, reeditată în pragul mileniului al treilea.

Trebuie să recunosc de la bun început că am întârziat zile întregi să scriu, la ceas aniversar, despre ÎPS Calinic, întrucât m-am izbit de dificultatea aflării *tonului* potrivit, care să nu fie nici encomiastic, nici anti-dogmatic sau minimalizator în privinţa imaginii religioase. Trecând peste astfel de ezitări, realizez că este şi mai greu să desparţi atributele *feţei bisericeşti* de trăsăturile *feţei laice*, în cazul lui Calinic Constantin Argatu, născut într-o vară de război mondial în satul Cracăul Negru din ţinutul Neamţ şi stabilit din 1985 în perimetrul sacru al Mănăstirii din Curtea de Argeş. Cu aplecare evlavioasă şi „cuviincioasă" tenacitate, fiul de ţărani ortodocşi din Munţii Neamţului a urcat fără grabă - din 1964 începând - treptele bisericeşti, de la diacon, preot şi simplu monah, apoi stareţ, arhiereu vicar, episcop şi, în fine, arhiepiscop, din 2009, odată cu întemeierea Arhiepiscopiei Argeşului şi Muscelului.

După 1989, spirit mobil şi neliniştit fiind, liber în gândire şi mişcare, nu a ezitat defel să se implice în viaţa publică. Pe lângă rolul său de întemeietor al Seminariilor teologice din Turnu Măgurele, Piteşti, Curtea de Argeş, Câmpulung Muscel şi al Facultăţii de Teologie Ortodoxă din Piteşti, din 1990 a fost ales deputat în primul Parlament democratic al României post-comuniste. Ca orice personalitate publică de excepţie nu a fost ocolit, desigur, de atacuri de presă şi interpelări denigratoare. Dar a avut tăria să-şi protejeze viaţa spirituală în acord cu viaţa privată printr-un refugiu silenţios în evlavia şi pustnicia mănăstirii legendare a Curţii de Argeş. Acolo s-a împlinit treptat şi destinul său de scriitor, în ipostazele eseistului şi prozatorului.

L-am cunoscut, mai întâi, pe Calinic Argatu de departe, prin intermediul lecturilor profitabile, începând cu *Bucuria lecturii* din 1989, reeditată în pragul mileniului al treilea. Debutase, de fapt, cu un an înainte, cu o carte, să-i spunem aşa, de specialitate, *Istoria sfintelor mănăstiri Cernica şi Căldăruşani*, strâns legată de faptele biografiei sale în rang bisericesc. În lecturile sale din *Bucuria*, pătrunzătoare şi deloc amprentate de limbajul religios, Calinic Argatu se dovedea un gurmand livresc, atras îndeobşte de personalităţile artistice care ilustrează prin creaţia lor genială spiritualitatea ortodoxă şi specificul românesc. Au urmat, în această direcţie, celelalte volume de exegeze admirative: *Pace şi bucurie cu Brâncuşi* (2001), *Frumuseţea lumii văzute* (2002), *Brâncuşi şi psalmul creaţiei* (ediţie trilingvă, 2003), *Fereastra lui Iorga* (2007) ş.a.; la care se adaugă în anii din urmă cele trei volume de proză memorialistică *Toată vremea-şi are vreme*, sub semnătura Calinic Arhiepiscopul.

Dincolo de omul spiritual, cu disponibilităţi de polihistor, descoperit prin lecturi, l-am re-descoperit (cât de cât) pe omul-om după intrarea sa în Uniunea Scriitorilor – Filiala Piteşti, în 2006, în rarele (dar preţioase) întâlniri de-atunci înspre prezent. Proba de implicare necondiţionată în viaţa scriitoricească a locului cu rezonanţă naţională a fost depăşită deplin în 2010, când am organizat primul Colocviu Naţional „Generaţia '80 la maturitate" – la Piteşti, Câmpulung şi Curtea de Argeş. ⟶

Mihai BARBU

La Curtea de Argeş, scriitorii din filiala Piteşti au întâlnit

Un domn (deloc bătrân) cu nişte aripi imense

(Un reportaj în 1777 cuvinte)

Arhiepiscopul nostru e membru al breslei scriitorilor ceea ce constituie o premieră atât pentru filiala noastră cât şi pentru Uniune.

- Îţi fac un preţ mai mic, i-a spus, dar cu o condiţie: să duci vestea aceasta prin toate părţile pe unde umbli.

- Până-n capătul lumii, a zis poştaşul. Pentru asta-s făcut.

Când Dumitru Augustin Doman m-a sunat pentru a mă invita să particip, de azi pe mâine, împreună cu întreaga Filială Piteşti a USR, la sărbătorirea zilei de naştere a Arhiepiscopului Calinic nu am stat prea mult pe gânduri. Amicul meu mi-a povestit atâtea lucruri minunate despre omul care păstoreşte Arhiepiscopia Argeşului şi Muscelului că a doua zi, dis de dimineaţă, am încălecat, la Petroşani, Matizul meu cel roşu şi nu m-am oprit decât la Curtea de Argeş. Când, la plecarea de la mănăstire, prietenul meu mi-a cerut să scriu un reportaj despre această întâlnire l-am rugat să-mi îngăduie câteva zile de răgaz şi meditaţie. În cele din urmă, mi-am zis că am fost alesul redactorului şef al "Argeş"-ului doar dintr-un motiv ce ţinea de distanţa fizică ce desparte Valea Jiului de Curtea de Argeş. Pentru că eu eram cel care veneam de la distanţa cea mai mare (ceilalţi colegi sunt din Piteşti şi Vâlcea) se vede treaba că tot eu eram persoana care trebuia să vadă lucrurile în modul cel mai clar. Un obiect (sau un sentiment) ţinut mai aproape de ochi va fi, inevitabil, deformat. În rău sau în bine, riscurile trebuie asumate. Iar ca o minimă precauţie literară (pentru că scriu, pentru prima oară, un reportaj cu scriitori şi despre scriitori) l-am luat ca aliat, în avangardă, pe Gabriel Garcia Marquez. Intertitlurile acestui text îi aparţin şi sunt fraze alese din povestirile sale "Marea timpului pierdut" şi "Moarte constantă dincolo de dragoste"

- Încearcă să te gândeşti la altceva.

- Mă gândesc la altceva!

Ea a vrut să ştie la ce anume şi el s-a hotărât să-i povestească totul cu condiţia să nu mai spună nimănui. Clotilde i-a promis.

Cifra oficială a anilor purtaţi, cu semeţie bărbătească, de Arhiepiscopul locului e rotundă şi mincinoasă: 70!. Calinic Argatu ne-a destăinuit nouă, tuturor celor de faţă, că, de fapt, cifra ascunde, aşa cum am bănuit de la bun început, un mare neadevăr. Cum o treime din viaţa sa terestră omul o doarme dus, înseamnă că noi l-am sărbătorit pe Arhiepiscop pentru împlinirea vârstei de fix 47 de ani. Ei, bine, aşa mai merge…

Arhiepiscopul nostru e membru al breslei scriitorilor ceea ce constituie o premieră atât pentru filiala noastră cât şi pentru Uniune. Calinic nu a fost uşor de convins să-şi depună dosarul pentru a deveni, cu acte în regulă, scriitor. L-au convins Dumitru Augustin Doman care s-a oferit să se ocupe, împreună cu preşedintel filialei - criticul Nicolae Oprea, de formalităţile birocratice ale dosarului de candidat. Temerea cea mai mare a Arhiepiscopului a fost că, în cazul unei respingeri, vor râde de Sfinţia Sa toţi cei 676 de preoţi şi diaconi plus cei 303 vieţuitori risipiţi în cele 529 de parohii, 20 de filii, 23 de mănăstiri, 7 schituri şi un paraclis Episcopal. Ar fi fost, fără îndoială, un râs homeric cu ecouri în present şi viitor.

Prin urmare, la grea povară s-au supus cei trei dar au dus-o, cu râvnă şi peripeţii, la bun sfârşit. Marquez povesteşte despre un preot care, de atâtea rugăminţi pentru a-şi construi templul, "s-a făcut mereu mai uşor, oasele au început să i se umple de zgomote şi, într-o duminică, s-a ridicat de două palme deasupra deasupra pământului. Dar nimeni nu a văzut asta…" Întâmplarea asta s-a petrecut pe "Marea timpului pierdut", acolo unde casele erau părăginite şi aveau urme antice de culori măcinate de soare. La Curtea de Argeş albul strălucitor al bisericii ctitorite de Meşterul Manole nu poate să nu pună în evidenţă, prin contrast cromatic, o astfel de minune….

"N-au avut nevoie să se privească unii pe alţii ca să-şi dea seama că nu mai erau întregi şi nici nu vor mai fi vreodată. Dar ştiau, de asemenea, că totul va fi altfel începând de atunci…"

"Cel mai frumos lucru pentru fiecare dintre noi este că ne-am născut fiinţe raţionale şi nu niscaiva jivine târâtoare, Lucrul cel mai frumos care mi s-a întâmplat a fost când am devenit preot fiind hirotonit la Cluj, apoi arhiereu la la Curtea de Argeş, în cea mai frumoasă Catedrală din lume." Acolo ne-a primit Sfiinţia Sa. Poate şi cu gândul că, în urmă cu mulţi ani, în acel loc i-a apărut în vis Mama sa care, venind şi bătând la uşa Palatului Episcopal, i-a zis în graba celui chemat Dincolo: "N-am timp să mai stau! Rămâi sănătos, că mă grăbesc. Mă aşteaptă Maica Domnului!".

Visul acesta e legat de o întâmplare anterioară despre care arhiereul ne povesteşte felul cum mătuşa sa de la Mănăstirea Văratic, Eufrosina Călugăriţa, îşi jelea mama. Aşa cum nu a auzit, vreodată, pe cineva. Imaginea femeii deznădăjduite care îşi pierduse mama îi readucea în minte bocitoarele din Ardeal şi felul lor excesiv de dramatic în care îşi luau rămas bun de la cel plecat.. Într-o zi, Calinic îi zice mătuşii sale "că-i prea multă jelanie şi deja râde lumea". Femeia şi-a mai potolit durerea dar i-a dat un răspuns cu bătaie lungă: "Ai să vezi tu, când va muri mama ta, cum va fi şi-ţi vei aduce aminte!" Când eşti tânăr toate aceste lucruri ţi se par îndepărtate şi că, oricum, ele nu ţi se pot întâmpla chiar ţie. Când acest trist eveniment s-a întâmplat, înaltul prelat şi-a adus aminte de spusele de ⟶

aniversare

Generos şi modest peste măsură, şi-a oferit sprijinul efectiv la bunul mers al întrunirilor colocviale. Simptomatic este faptul că ediţia a doua, din 2000, la *Bucuria lecturii* a fost postfaţată de un critic şi istoric literar al optzecismului, Radu G. Ţeposu, trecut prematur în nefiinţă. Deşi Calinic Argatu /Argeşeanul fiinţează în afara generaţiilor, construindu-şi în solitudine portretul spiritual, imun la falsa solidaritate a confreriilor din interes.

Coborând printre mireni, Înalt Prea Sfinţia Sa se manifestă comunicativ şi dezinvolt, cuceritor în stil flamboiant, eliberat de norme şi poncife pe care slujitorii de rând ai bisericii nu prea ştiu să le ocolească, îndeobşte precauţi în faţa experienţelor laice. Devine atunci de-a dreptul bonom şi cozeur în dialog, etalând certe calităţi de povestitor. Chiar dacă, din timp în timp, cu duplicitate studiată, apelează la un fel de refugiu în umbră tactică în raport cu partenerii de dialog, o atitudine histrionică la prima vedere. Ţine, însă, la modul organic, de forţa de dedublare a omului religios care stăpâneşte strategia ritualică a *punerii în scenă* cu valenţe ludice, fără să intre niciodată în *profanum*, prin strămutarea sacrului în afara conclavului spiritual. Este aceasta un fel de îngăduinţă iertătoare faţă de păcătoşii din faţa sa, însoţită de ironia subţire decurgând din detaşare.

Calinic Arhiepiscopul îşi fructifică disponibilităţile de prozator în cele trei volume cu substanţă autobiografică, *Toată vremea-şi are vreme*, în care reconstituie meandrele vieţii sub comunism, nu doar din spaţiul religios: 1944-1971 (vol. I); 1971-1985 (II); 1985-1990 (III). Rostul moral şi estetic al transcrierii *amintirilor de demult* este afişat pe manşeta primului volum: „Fiecare dintre noi îşi aduce aminte mereu de cele mai importante momente din viaţa sa. Dacă ar scrie tot omul, cum a învins greul drumului prin viaţă, cred că ar fi cea mai frumoasă şi mai gustată *literatură personală*, dacă am putea să o numim aşa. Astfel ne-am împărtăşi frumuseţi nespuse; aşa am fi mai bogaţi şi mai apropiaţi între noi, evadând din egoismul întunecat ce ne cuprinde adesea aria vieţii". Modelul acestei *literaturi personale* se află, după toate indiciile, în proza autobiografică a lui Nicolae Iorga – unul dintre spiritele admirate de eseist – din cele (tot) trei volume cu titlu generic *O viaţă de om, aşa cum a fost*, publicate de înaintaş la aceeaşi vârstă sexagenară.

Acest veritabil roman al vieţii sale - începând din copilărie şi insistând pe anii formării - demonstrează nu doar talentul de povestitor, ci şi excelenţa în arta portretistică. Faptele şi portretele sunt conturate din trăsături simple, dar sintetice, într-un stil realist, slujit de limba frustă, colocvială şi arhaic-populară, rareori împănată cu neologisme. Umorul contras din savoarea dialogurilor descinde aievea din limbajul amintirilor lui Creangă. Dealtfel, ironia şi umorul ţin de înzestrarea structurală a povestitorului. Nu lipsesc nici accentele satirice apăsate, când autorul evocă „lupi pe două picioare, care au Certificat de Botez, Buletin şi Diplomă de oameni cumsecade!" Dar impresia predominantă este de limpede şi senină naraţiune evocatoare, înclinând spre figurile luminoase, cum mărturiseşte în volumul II, deplângând cu modestie disimulată, la modul renascentist, sărăcia scrisului său: „Condeiul nu este atât de priceput şi nici inima nu-l poartă pe portativul celor mai înalte note. Dăruirea unor oameni pentru împlinirea planurilor de lucru, pe unde am umblat, din mila Domnului, este de domeniul fantasticului. Nu vreau să hiperbolizez, câtuşi de puţin. Voi scrie o carte despre toţi oamenii care au avut un rol determinant în viaţa mea, din această frumuseţe a lumii văzute".

Cartea cu oameni este în mare parte scrisă şi nu-mi rămâne decât să-i urez povestitorului viaţă cât mai lungă spre a ajunge cu reconstituirea biografică la zi!

Coborând printre mireni, Înalt Prea Sfinţia Sa se manifestă comunicativ şi dezinvolt, cuceritor în stil flamboiant, eliberat de norme şi poncife pe care slujitorii de rând ai bisericii nu prea ştiu să le ocolească...

odinioară ale maicii Eufrosina. "Era mai mult decât a zis ea. Muream odată cu mama! Fără voia mea totul s-a prăbuşit în fiinţa pe care mi-a dăruit-o Dumnezeu. Lumea s-a schimbat în faţa mea şi sensurile luau o altă formă. N-am simţit nici o lacrimă pe obraz. Toate năvăleau înăuntru inimii. Mama mea plecase în Ţara de peste veac!" Uneori, marile dureri pot da naştere unor scriitori veritabili şi unor gazde perfecte.

Cea ce ne-a frapat cel mai mult la Sfiinţia Sa, în orele petrecute împreună, a fost umorul molipsitor şi, mai ales, autoironia cu care în însoţeşte majoritatea zicerilor sale. Autoironia e acea formă superioară de umor care te ajută să râzi sănătos de tine însuţi când toată lumea credinţei îţi stă, în genunchi, la picioare. Omul nostru are această mare calitate, foarte rară atât în scrierile bisericeşti cât şi la slujitorii lui Dumnezeu.

deplasa foarte greu pe scările improvizatului său palat), comori ale picturii religioase şi cărţi rare de cult, am putut sta de vorbă, ca de la scriitori la scriitor, cu Sfinţia Sa. Ne-a adunat, apoi, în jurul unei singure mese unde am avut privilegiul rar de a fi serviţi chiar de mâinile Arhiereului. Bucuria de a fi toţi, împreună, la o singură masă creştină, avându-l în frunte pe Înalt Prea Sfinţitul, a fost maxima împlinire spirituală al acestui început torid de vară. Iniţiativa înaltului ierarh de a sărbători, împreună, în Casa lui Dumnezeu, aniversările rotunde ale scriitorilor din filială a fost primită, cu entuziasm, de toţi cei prezenţi. Poate, cu acele prilejuri, se vor înregistra şi imagini-document cu cei sărbătoriţi iar respectivii autori îşi vor putea publica opera, la editura patronată de Arhiepiscop. "Vise, vise, cu dureri cu bucurii…"

Dumitrescu că trandafirii sunt roşii şi din pricina noastră? Zicea! Pe 5 iunie, noi am avut şi dovada!)

Într-un târziu, am plecat, fiecare, acasă cu cele trei volume de memorii intitulate "Toată vremea-şi are vremea" (ce acoperă perioada 1944-1990), cu un volum de "Interviuri" şi cu un DVD ce conţine filmul "7 decenii de bucurie" plus cartea, în format electronic, "Calinic, un ierarh misionar, harnic şi cărturar". Ceea ce ne-a surprins într-un mod extrem de plăcut, consultând pagina de gardă a scrierilor sale, e faptul că Episcopia Argeşului şi Muscelului are editura sa proprie şi, în plus, a pus pe picioare şi o casă de producţie pentru produse audiovizuale. Unul din produse va fi şi filmul acestei prime întâlniri (face to face) cu o înaltă faţă bisericească.

"Bătrânul a aflat despre ce e vorba din spusele celor care treceau prin faţa casei sale. Cu fiecare nouă poveste îi creştea inima, mereu mai mare, până când a simţit că-i plesneşte.
- Ce crezi despre străinul acesta? a intrebat el.
- Trebuie să fie un filantrop!"

Un inevitabil Post Scriptum

Şi dumneavoastră ar trebui să plecaţi. Sunt multe lucruri de făcut în lume…

Când am plecat spre Curtea de Argeş, d. Doman mi-a atras atenţia că există un drum, din Bumbeşti-Jiu şi până-n Horezu, care ocoloeşte Târgu Jiul şi, în consecinţă, e mult mai scurt. Dimineaţa, pe răcoare, am întâlnit pe drumul respectiv o mulţime de cruci din lemn tare, rezistent la intemperiile vremii (şi ale istoriei) şi mai multe reprezentări, tot în acelaşi lemn, ale lui Iisus Hristos. Toate imaginile trădau o fermecătoare manieră naivă de reprezentare a sacrului. Aş fi vrut, în mai multe rânduri, să mă opresc şi să imortalizez, în cardul Nikon-ului meu japonez, acele imagini matinale ale unei arhaice şi trainice credinţe ţărăneşti. Eram, însă, mereu cu ochii pe ceas şi n-am oprit. Mi-am zis că o voi face, negreşit, la întoarcere. La Curtea de Argeş am ajuns cu o jumătate de oră mai devreme decât ceasul la care era fixată întânirea. A doua zi, la întoarcerea acasă, sub un soare puternic, nu am mai observat nimic din ceea ce mă încântase cu o zi înainte. Eram total nedumerit. Ochii mi-au căzut, atunci, pe cărţile Înaltului care se aflau pe bancheta din dreapta mea. Ele îmi atrăgeau, delicat, atenţia că "Toată vremea-şi are vreme"…

"Peste puţin timp satele vor fi cele dinainte", zice un erou marquezian. "Asta e singura noutate…"

Foto: **MIHAI BARBU**

După chip trebuie că se numeşte Calinic. Arhiepiscopul!

Arhiepiscopul ne-a arătat, însoţindu-ne pas cu pas, o seamă de lucruri ascunse privirii marelui public. Am văzut camerele Reginei unde a locuit după ce Carol I a trecut la cele veşnice, am trecut pragul unor bisericuţe de lemn recuperate din sate uitate de lume şi aduse în curtea Mănăstirii, am admirat primul lift din ţară (folosit de prima noastră Regină, care se

- Doamnelor şi domnilor, prietenul nostru Patricio, care imită extraordinar de bine păsările, va imita 48 de păsări diferite şi-şi va rezolva, astfel, marea problemă a vieţii sale!

Orice scriitor este, la urma-urmei, la fel ca prietenul nostru comun, d. Patricio. Iar un Patricio nu poate să-i dăruiască unui alt Patricio, după ce-şi va fi rezolvat marea problemă a vieţii sale, decât cărţi şi flori. Scriitorii filialei noastre i-au adus sărbătoritului, pe lângă operele lor (nemuritoare) şi un coş imens cu (perisabili?) trandafiri roşii. (Nu zicea, oare, Geo

aniversare

Dumitru Augustin Doman

Sub semnul bucuriei

Memoria mea nu este atât de prodigioasă încât să pot spune exact când l-am cunoscut pe Înalt Prea Sfinţia Sa Calinic de la Argeş, de fapt din Munţii Neamţului, de la Căldăruşani, de la Cernica, de la Sinaia şi de pe tot cuprinsul ţării noastre bogate în biserici şi mănăstiri. Dar pot depune mărturie că-l cunosc dintotdeauna.

Am cunoscut mai întâi pe cărturarul Constantin Argatu în anii '80, şi nu direct, ci prin intermediul volumului *Bucuria lecturii*. Hm! Ce titlu! N-am îndrăznit a spera că-l voi cunoaşte vreodată pe autor, dar mi-am zis că un scriitor,

critic, istoric literar care pune cuvântul *bucurie* în titlul cărţii sale nu poate fi decât un om bun. Şi în puţinele noastre întâlniri şi convorbiri pe care le-am avut în cei 25 de ani mi s-a confirmat cu asupra de măsură această supoziţie. Vorba îi e plină de tâlc, în doi peri câteodată, pe linia invizibil de subţire dintre sfătoşenie şi ironie/autoironie, câteodată mai întinde curse verbale, că vorba scriitorului: cel înţelept va înţelege! Iar dacă nu înţelege, păcatul lui să fie! Nu uit cum atunci când s-a confirmat vestea la începutul anilor '90 că va veni la Curtea de Argeş Regele Mihai I, ziariştii s-au strâns ciopor la arhiepiscopie să-l întrebe pe Vlădica locului cum îl va primi pe Majestatea Sa. Şi acesta a răspuns simplu: „Cum se cuvine, cu un pahar de apă!" Ce mai freamăt, ce mai zbucium în mass media locale şi naţionale! Un pahar de apă! O umilinţă! Puteau întreba scribălăii la ziar ce înseamnă această primire şi ar fi aflat că „un pahar de apă" înseamnă, în limbajul hâtru al IPS, o masă ca la nunta din Cana Galileii.

Zicea Arghezi că debutează cu fiecare text publicat, că debutează cu fiecare carte care-i apare? Cam aşa stau lucrurile cu Arhiepiscopul nostru: îl cunoşti cu fiecare nouă întâlnire, cu fiecare nouă discuţie la telefon. Mereu te surprinde. Îl întâlneşti o dată la o cafea şi-ţi citeşte, ca un bun actor ce este, un eseu despre stres: ludic, ironic, înţelept în general. Şi-ţi dai seama că atunci îl cunoşti. Îl suni la telefon peste o săptămână, vorbiţi una, alta,vine vorba de vin, îi zici tu – deştept ce eşti! – că vinul nu trebuie băut cu apă, iar IPS te contrazice, ba subtil, ba mai direct, şi te trimite în cele din urmă – oricât ţi-ar ieşi inteligenţa prin ţeastă! – la II Macabei 15,40: „Că precum a bea numai vin sau numai apă nepotrivit lucru este, pe când vinul amestecat cu apă este dulce şi desfătează…" Iar îţi zici că abia acum îl cunoşti pe IPS de la Argeş. Când îl însoţeşti la vreo mănăstire în postul Paştilor şi eşti ospătat cu mâncare de post, nu prea vrei să-ţi potoleşti pofta înainte de a începe El, Arhiepiscopul. Şi observi că nu foloseşte totdeauna furculiţa de pe şerveţel, şi-l plagiezi, gândind de asemenea că acum îl descoperi pe IPS Calinic.

Dar, poate că Înalt Prea Sfinţitul este cel de la o ciorbă de fasole când te întreabă:

Aveţi vreo nemulţumire faţă de mine?

Te uiţi uimit, dar îi intri imediat în joc şi-i răspunzi:

Am una, Înalte, şi încă una importantă.

Auuu! exclamă.

Da, continui eu. Sunteţi dator la mine cam o vadră de ţuică.

Vaaai de păcatele mele, nu-mi place deloc să am datorii. Cum se face?

Păi, toată toamna am mers în livada de pruni cu soţia să strângem prunele. Azi, doi-trei saci, mâine, doi-trei…, îi aduceam acasă şi-i turnam în bute la fermentat. Când mai aveam doar vreo trei pruni de scuturat, oamenii dvs. au spart aleea să ducă o conductă de apă la păstrăvărie. Nemaiputând ajunge noi cu maşina în livadă, prunele au rămas în pomi să le mănânce păsările cerului…

Extraordinar! exclamă arhiepiscopul, e minunat, păsările cerului de la Curtea de Argeş au avut prune să mănânce toată toamna. E o minune dumnezeiască…

Şi n-a avut răbdare să terminăm de mâncat ciorba de fasole, că l-a sunat pe consilier.

Te rog să mergi la etaj, avem acolo o damigeană de palincă adusă de arhiepiscopul de la Scopjie, te rog s-o duci în maşina domnului Augustin.

O, dar nu trebuie Înalt Prea Sfinţite, am glumit.

Păi, dacă nu ştiam de glumă, vă ofeream palinca?

Peste câteva zile, IPS m-a sunat:

Ei, e bună licoarea?

E cea mai bună pe care am băut-o vreodată. Las pentru ea orice whisky, orice votcă, orice coniac.

Hm! Am oferit şi noi ce-am putut, un untdelemn de candelă!...

De câte ori am organizat o manifestare literară, cu zeci de scriitori, şi bugetul a fost totdeauna – ca de obicei pe cuprinsul ţării – insuficient, am format numărul Înalt Prea Sfinţitului. Dialogul era cam aşa:

Înalt Prea Sfinţite, săptămâna viitoare, vă invităm la colocviul nostru etc.

Hm! Am să încerc, deşi am treburi, probabil că în perioada aia va fi şi Sfântul Sinod!... Dar, totul e în regulă, totul e la punct?

Mă rog, este şi nu prea este, în sensul că ne mai trebuie n mii de lei…

Altfel?

Altfel, scriitorii vor locui noaptea în stradă, iar dimineaţa vor bea roua de pe flori…

Nu, domnule Augustin, scriitorii sunt atât de păcătoşi încât nu-i putem lăsa pe stradă nemâncaţi şi nebăuţi…

Iar, peste trei ore primeam un telefon de la un preot de la Mănăstirea Curtea de Argeş care mă roagă să trec pe la mănăstirea Anei şi a lui Manole şi a Muceniţei Filoteea. Şi chiar trec. Şi primesc un plic cu exact suma care am declarat-o Înalt Prea Sfinţitului că e deficitară.

Anul trecut, un scriitor din filiala noastră a USR (din care face parte însuşi IPS) a ajuns în punctul cel mai de jos. Era bolnav, rămăsese fără serviciu şi fără garsonieră, făcea naveta între spital şi adăpostul pentru oamenii străzii, care i-au furat cartea de identitate şi telefonul mobil… Atunci l-am sunat pe IPS, povestindu-i drama.

Cum se numeşte? m-a întrebat Arhiepiscopul. I-am spus.

Păi, nu e cel care mă înjura săptămânal acum zece ani în „România Liberă"?

Mă rog, el e…, am îngăimat încurcat.

Ei, atunci trebuie să-l ajutăm, suntem doar creştini şi ne aflăm în postul Paştelui!...

I-a asigurat colegului nostru o cameră ca la hotel, cu masă şi tot ce trebuie la Mănăstirea din pădurea Trivale. Acolo s-a stins peste o lună şi jumătate colegul nostru şi a fost îngropat cu un sobor de preoţi, a fost înmormântat lângă călugări, cu un cuvânt de adio al IPS.

În loc să înşir epitete despre Înalt Prea Sfinţitul Calinic, prefer să relatez câteva fapte de arme, vreau să spun de cuvinte şi de viaţă, ale arhiepiscopului de la Argeş şi Muscel.

Ce ziceam la început? Că-l cunoaştem pe IPS dintotdeauna? Am putea întoarce vorba şi să zicem că nu-l cunoaştem de nicicând, dar că facem încercări peste încercări.

Să revenim. Cartea de debut a lui Constantin Argatu se numeşte *Bucuria lecturii*. La despărţirea de o zi, de o săptămână, de o lună, IPS te salută cu: *Bucurie!* Oricât de necăjită ar fi viaţa noastră, tânărului septuagenar Calinic nu-i poţi transmite decât: *Bucurie, Înalt Prea Sfinţia Voastră!*

Corespondenţă Ioan Alexandru –> IPS Calinic

Iubite Constantine,

Mi-a făcut mare bucurie întâlnirea cu tine. Te ştiam neştiut şi iată că eşti ştiut. Eu voi pleca după toate semnele pe data de 19 ianuarie. Până atunci sunt aici acasă şi mi-ar face bucurie dacă ai trece pe aici, unde l-ai putea întâlni şi pe Părintele nostru Stăniloaie.

în nădejdea revederii

Te îmbrăţişez cu frăţie

Ioan Alexandru

8 ianuarie 1970

Iubitul meu frate Constantin,

A trecut o sfântă zi de Vineri şi două nopţi de când sunt din nou în chilia mea. Candela arde zi şi noapte veghează de rugă şi liniştea garoafei lângă preaiubit chipul Mirelui nostru.

M-am întors de acasă cu această sfântă candelă pe care îngerul meu păzitor mi-a trimis-o în noaptea dorului meu prin mâna frăţească a slujitorului Constantin.

Încă nu s-a luminat de ziuă dar sunt treaz şi limpede şi mi-e dor de zorii şi Duminica mântuirii pribeag şi călător cum sunt lăsat aici pe calea pământului.

Fii prea slăvit Tată Ceresc prin cetele îngereşti şi vecia ce vieţuie în sufletele noastre.

O, miez de noapte, zori de zi
O, linişte a toate ştiutoare
Mirele bate cu un Crin
La poarta sfintelor izvoare

Pământul frate, nu-i decât
O candelă tăcută şi amară
Uleiul este veghea mea
Şi a clopotului către seară

Eu nu-s decât o candelă şi nu-s
Decât o linişte-lumină
Garoafă crin un trandafir
Lumină lină din lumină lină

Iubite Constantine îţi doresc sfinţenie, linişte şi bucuria plânsului; îţi doresc să devii nevăzut, să te cureţi şi să creşti întru răbdare şi umilinţă. Să fi transparent ca îngerul izvorului şi curat ca roua crinului.

Avem pilda mirelui celui fără de moarte.

Te las cu bine în veghea candelei şi a clopotului întru înmulţirea pâinii şi a vinului şi a untdelemnului.

Cu îmbrăţişare sfântă,

Înlăcrimatul Ioan

24 ianuarie 1970

Aachen

Iubitul meu Constantin,

Ce mare noroc am cu lumina asta a Candelei!

Drumul la Rohia în iarna asta a fost după candelă, după câte se pare, după lumina asta în cutremur ce nădăjduie între cer şi pământ până ce uleiul e sorbit tot şi Mirele se arată.

Acum în post o hrănesc mai bine cu uleiul curat din floare măslinie. Lumina nu-i în post niciodată şi când noi suferim aici şi ne înclinăm sub cruce, lumina arde mai biruitor şi slava ei e mai îmbucurătoare.

Am avut un drum minunat în primăvara asta la Sfânta Sofia la C-nopol. O călătorie esenţială pentru viaţa mea la izvorul Bisericii şi luminilor noastre. Atâta slavă şi măreţie deşi biserica e pustiită, nu se poate imagina. Sfânta Sofia este însăşi Trupul Mirelui lăsat aici să-L vedem noi pieritorii.

Sunt bolnav de iubire pentru acest Trup de Biserică blând şi milostiv împrăştietor de miresme şi veşnicie.

ţi-aş putea vorbi până la moarte despre acest sălaş cosmic de la Constantinopol pe care l-am cercetat neîntrerupt o săptămână cu iubire arhaică şi înflăcărată şi pe care nu-l pot nicicum uita. Toate sunt divine în formă şi substanţă, o perfecţiune dulce şi vie a unităţii cum numai în el poate fi. Fără întruparea Logosului n-ar fi fost posibilă acest cuib ceresc în care harul vieţuieşte.

O, cât îţi doresc să vezi o dată această maică preafericită. Nu trebuie decât să o vezi şi e de ajuns o viaţă. Ea e fiica şi Maica lui Ioan, patmosul vine aici şi se întrupează. Iubirea lui Ioan a clădit această preacinstită Mireasă a Fiului.

O, Doamne, nu mă stinge înainte de aprinde îndeajuns lumina sufletului meu ca să pot intra luminat în slava cerească a Bisericii de pe urmă. Mila Ta să-şi sape vatră în piatra acestui nume lumesc lărgindu-i şi strălimpezindu-i zidirea.

Acum coboară noaptea Bunei Vestiri a Crinului divin lăsat de Înger pe planeta asta neroditoare.

Un crin de sus a fost lăsat în floare pe pustiimea asta de pământ neroditor.

Ciulini şi bălării rodea această vale a suferinţei şi Crinul Mire înrourat, limpede şi nevăzut atât de prea fraged că zămisli din umbra lui Porunca veste a Părintelui, a fost trimis aici.

Curăţenia, sfinţenia, e singura rodnicie în Univers. Nu rodeşte decât sfinţenia, celelalte roduri sunt doar vegetări biologice. Doar sfinţenia dă fruct şi rod în vecie. Astfel curăţenia feciorie primi fecioria curăţeniei. Crinul rupt din pomul veşniciei şi din acesta miresme întrepătrunse se învrednici întregul univers de faţă sărbătorească.

Rămâi cu bine bunule Constantine şi stăruie întru lăuntrică luminare şi sfinţenie prin cercetarea înălţimilor pline de miresme de pe celelalte tărâmuri.

În clopotele Învierii se aude mereu curăţenia şi prea frăgezimea Crinului Bunei Vestiri. Clopotele sunt crini crescuţi în Sfânta Liturghie şi întăriţi de vânturi ca să rămână steaguri deasupra popoarelor.

Cu dragoste,

Ion Alexandru

25 martie1970

Aachen

O carte de care mi-aduc cu drag aminte şi care îţi va face şi ţie bucurie, este **Creanga de aur** de Sadoveanu- de ai citit-o, reciteşti-o. E mult spus acolo despre vechiul Constantinopol.

I.A.

M-am mutat. Ai adresa nouă pe plic. Rămâi cu bine.

Iubite Constantine,

Mereu mă gândesc la tine cu drag, deşi nu am vreme multă să te caut prin scris. Acum a început şcoala şi am mult de lucru până la vară când voi fi iar mai liber. Poate îmi scrii două rânduri. Viaţa e muncă, şi credinţa, mai ales ea este sudoare. În sudoarea frunţii vă veţi câştiga pâinea, adică va trebui să credeţi şi credinţa e trudă.

Omul înainte de căderea în ispită nici credinţă nu avea. Era el însuşi credinţa. Acum e om.

De Sfintele Sărbători te îmbrăţişez

Cu bunătatea candelei mele

Întru Hristos a Înviat

Al tău Ioan

22 aprilie 1970

Aachen.

Iubitul meu Constantin,

Hristos a Înviat!

Aşa începe cred eu fiecare zi şi fiecare scrisoare adevărată de două mii de ani.

Îţi mulţumesc mult pentru cele două scrisori ce mi le-ai trimes şi care au stat multe zile în preajma ochilor şi gândurilor mele.

Anul trecut în Pădurea Neagră cam pe vremea asta stăteam lângă un râu în iarbă, în şopotul apelor şi citeam câte o frază din Toma al Câmpului cu ale sale **De Imitatione Cristi** care nu se ştie nicicând nici ale cui sunt cu certitudine şi asta e tare bine şi creştineşte; să te retragi, să nu fi fiind. În Iisus Hristos tot ce izvorăşte din iubire este binecuvântat, şi multă iubire arată a purta cel ce vieţuie neştiut decât de faţa prea curată şi netrecătoare a bunătăţii Eonului etern Trinitar.

Ce-ţi pot eu spune? Tu ştii că trebuie să pierim cu totul pentru lumea aceasta, ca să putem fi pentru cealaltă. Că Hristosul nostru Cel Înviat nu împlini aici pe pământ decât să arate că noi nu pentru aici am fost trimişi, ci doar că de aici să-L vedem în nevăzut.

Ioan Alexandru

Nevăzut pe nevăzut nu se întâlneşte; de aceea a trebuit să devenim vedere ca să întâlnim nevăzutul.

Îţi voi mai scrie şi spune mereu că totul este renunţare şi creştere în Iubire într-atât ca să poţi zbura veşnic şi îngâna Imnul cel fără de moarte- **osana**!

Noi nu suntem decât ceea ce vom La Nunta cea de Taină.

Totul pentru pregătirea acestei nunti

Totul pentru bucuria acestei nunţi.

Totul pentru veşnicia iubirii din Lumina netrecătoare a nunţii Mirelui.

Cu sfânt Cuvânt Hristos

Te îndrume şi păstreze în preaveşnicia Sa

10 mai 1970

Aachen

Iubite Constantine,

Nu numai chipul tău trimis din zăpezi îmi aduce mereu aminte de tine ci şi candela.

Vremea zboară cumplit şi trebuie să mă grăbesc să termin ce am început aici ca la anul să vin acasă.

Descopăr mereu lucruri minunare nu eu ci Duhul Sfânt ce ne ţine pe toţi şi ne poartă.

Preacuratul Sfânt Trupul şi sângele Mântuitorului pe care trebuie să-l slăvim zi şi noapte şi să ne bucurăm că a fost şi a rămas între noi.

Ce-am fi noi fără Hristos, ce-ar fi cei ce nu cred fără Hristos? Toată făptura îl poartă cu voie fără voie cu ştiinţă ori neştiinţă. Cât de luminaţi sunt însă cei ce-L poartă ca pe Lumina Lumii şi nu se ascund.

Fii fericit în Hristos. Du-te în fiecare clipă la El şi apoi te arată oamenilor.

Fără Hristos nu e nimic adevărat şi prietenia însăşi devine mândrie de sine. De aceea Mântuitorul ne-a poruncit cu iubire să-l iubim pe aproapele. Şi aproapele este fiecare întâiul om ce-l întâlneşti.

În lumina Mântuitorului

Rămâi cu bine

Iubite Constantine

Ioan

10 iulie 1970

Germania

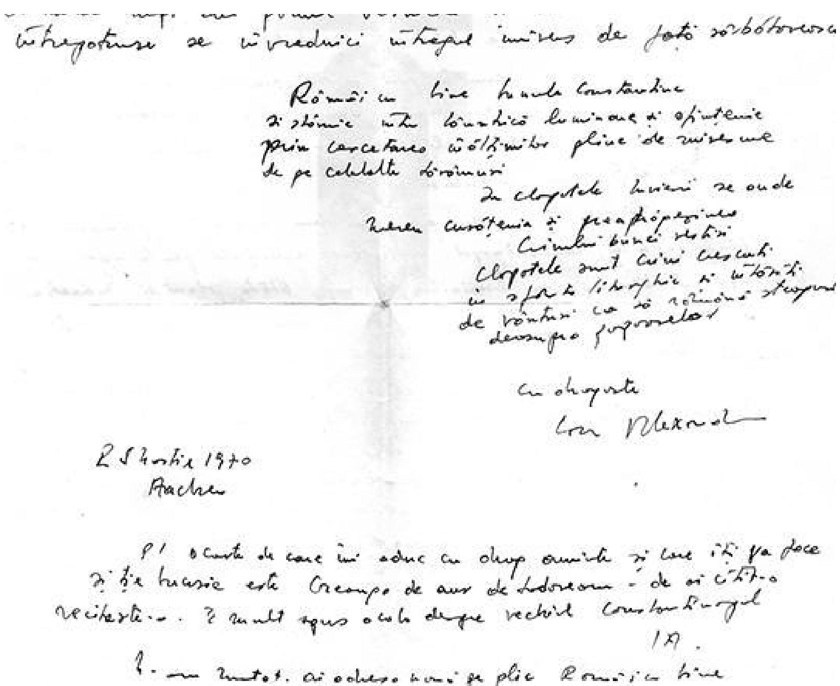
Pentru Constantin

Cu iubire în suferiţă

De la Ioan

Paris 1970 august

inedite

Rămâi cu bine iubite Constantine

Cu dragoste
Ion Alexandru

25 martie 1970
Aachen

IA.

Iubite frate Constantine

Îţi mulţumesc în Hristos Iisus pentru scrisoarea trimeasă!

Ce ne vei spune când vei veni, spui!

Ce să-ţi spun iubite frate scump Constantine.

O ştii de mult poate! Că trebui să ştim şi să trudim cu o singură nădăjduire foarte sigură în Fiul Lui Dumnezeu Hristos.

Culturile sunt frumoase şi sunt multe personalităţi pe aici. Toţi însă iau şi au luat din Evanghelie: unii recunosc alţii iau(fură) şi nu spun de unde vin. De când a venit Hristos pe lume nu se mai poate trece cu vederea peste această nebunie orbitoare.

Evangheliile, renunţare la averi şi propria ta persoană, mulţumire cu puţin, abţinere, milă şi dragoste faţă de toţi oamenii, rugă şi veghe. Aşa au petrecut părinţii noştri de 2000 de ani aşa trebuie să trecem şi noi pe valea aceasta întunecată. Eu a trebuit să viu aici în Europa să mă strădui, ca până la urmă să ajung tot de unde am plecat. În afara lui Hristos lumea e pustie şi obscură şi o nimica toată.

Încredinţează-te luminii Evangheliilor întru totul şi toate vor fi cum se poate mai bine. De altfel o faci şi ai pacea lor îndeajuns şi fără umila mea strângere frăţească de mână şi puţin putincioasă.

Acum un gând trist. Mama prietenului american Hughes are cancer. Prietenul care săracul a fost obişnuit ca toate să meargă bine e doborât.

Am rugă să te rogi pentru mama lui care se cheamă Emma şi pentru el Hughes să le poarte grija şi cum ştii tu. El va trebui să plece acasă de pe aici. Pune acolo pentru cei necăjiţi şi pe biata lui mamă care e lovită de necaz şi va trebui să plece de aici curând. Roagă-te cu frăţie că aşa vrea Dumnezeu să ne purtăm necazul unul altuia.

Iartă-mă de vorbele ce ţi le-am spus mai sus dar vin din iubire de frate care cearcă să vieţuie după porunca adevărului care este Hristos.

Roagă-te şi pentru nevrednicia şi neputinţa mea. Te îmbrăţişez cu adânc gând creştin de frate,

Ioan
Paris, 9 august 1970

P.S. sunt în Franţa până în octombrie, adresa de pe plic e valabilă până la 1 septembrie.

Dacă scrii scrie înainte sau scrie-mi în Germania unde voi găsi scrisoarea la întoarcere.

I.A.

Frate Constantine

Iţi adaug aici o chemare aici la mine pentru o lună de zile. Du-te şi cearcă să obţii paşaport.

O asemenea chemare i-am trimis şi fratelui Iustinian. Poate veniţi împreună.

Nădăjdui că pricepi iubite Constantine că frăţia adevărată nu e o poveste de prieteni de 2 de interes terestru, suntem mai mulţi fraţi aşadar. Înţelegeţi-vă împreună şi dacă puteţi veniţi în ianuarie, în preajma lui 10-15 ianuarie. După Bobotează aşadar. Acolo e adăugată şi hotărârea Poliţiei de aici de a vă primi.

Trebuie să vă lase. Nu-i nici un motiv de grijă. Şi nu vă lăsaţi respinşi cu una cu două întrucât este o călătorie curată în adevăr şi dragoste frăţească. Biletele de tren nădăjdui că vi le veţi putea plăti. Sunt o nimica toată de lei dus întors. Şederea de aici va cădea cu drag în grija noastră.

Te îmbrăţişez cu frăţie şi te aştept cu drag

Ioan
2 noiembrie 1970

Iubite Constantine

Iartă-mă că ţi-am amestecat numele cu al fratelui Iustinian. Semn că noi nu avem nici putere nici ştiinţă de a ne ştii pe numele etern.

Mă bucur mult că veţi veni poate până aici in ţara Rinului.

Rândurile tale mi-au făcut mare bucurie.

Să mă vestiţi din vreme cum merg trebile. Bine ar fi iubite Constantine dacă germana care o ştiai în parte să ţi-o sporeşti. Ţi-ar folosi mai mult şederii aici.

Cu iubire frăţească şi aşteptare creştină

Ioan
22 noiembrie1970
Aachen

Iubite frate Constantine

M-am întors tocmai dintr-un drum lung şi greu şi m-ă grăbesc să-ţi doresc cu întârziere cele sfinte şi adevărate în anul început o dată cu Naşterea Domnului.

Am călătorit printr-un ţinut minunat plin de mănăstiri pline şi ele de monahi şi călugăriţe carmelite de-o frumuseţe spirituală neasemuită. Eu cred că intenţia Sfântului Pavel de a trece din Italia în Spania a fost o realitate.

Oamenii sunt săraci ca pe la noi. Castilia e o lume de piatră aspră picurată cu turme de oi şi măgăruşi şi câte-un măslin istovit şi ici acolo câte o clopotniţă pustie. Călugării sunt numai os şi spirit, viaţa lor se petrece în liturghie şi rugă şi privaţiuni de tot felul.

Sfântul Ioan al Crucii preotul poet din veacul al XVI-lea înseamnă foarte mult pentru nevrednicia mea în căutare. I-am văzut chilia şi manuscriptul imnurilor sale pline de har la Avila în Mânăstirea sfântă de pe o câmpie de piatră.

Apoi la Toledo un oraş cosmic medieval chilia altui zugrav ascet venit din Grecia El Greco. Chipul Mirelui Sfânt este scris în fiecare fiinţă; de la pelican până la garoafă, de la steaua uriaşă a dimineţii luceafărului de ziuă până la scoica pelerinului, de la Santiago de Compostella o mânăstire străveche ce poartă numele fratelui Domnului Iacob, nordul Spaniei.

Am cunoscut apoi doi zugravi din veacul XVI-XVII-lea Ribera şi Zurbaran, doi prieteni ai vieţii monahale şi liturgice cu care mă simt adânc înrudit. O atmosferă de candelă şi garoafă de interioare tainice şi într-un colţ sângeră un crucifix ori chipul prea iubit. Din beznă se desprind câteva lumini negrăit de nemuritoare.

Spania este o lume liturgică lăuntrică ce-a cunoscut adevărul nopţii solitudinii, acea conversiune pe întuneric fără multă spectaculoasă descriere.

Nu e o lume teoretică şi autonomă ci vieţuind din Mila Nunţii. Mult vom povesti despre toate cele tainice şi adevărate de îndată ce vei veni cu fratele Iustinian pe aici.

Se pare că la începutul lui martie va trebui să vă mut la Universitatea din Munchen, de aici, unde nădăjdui că va voi primi mult mai bine întrucât există cea mai mare Galerie de artă pe de o parte şi oraşul şi Universitatea.

Dacă veţi veni la 1 martie va fi întru totul minunat. Dacă veţi veni mai devreme bine va fi şi aici. Să fiu doar anunţat din timp.

Candela povesteşte la nesfârşit în inima casei.

Acum trebuie să găsesc liniştea pe texte şi încă un an de trudă şi de Crăciunul viitor nădăjdui să fiu acasă adică în acel loc de unde clopotele se aud mai aproape de nuntă şi de Altarul sfânt al Mirelui prea iubit al nădăjduirii noastre.

Lumea pe aici este foarte tristă. Maşinile, fumul şi fabricile ameninţă să înăbuşe totul. Un veac mai cumplit ca acesta nu ştiu să fi fost. Mi-e milă de oamenii care săracii sunt constrânşi să trăiască în acest infern comod dar înăduşitor.

Lumi ca la noi sunt ultime paradisuri faţă de ce e aici.

Înţelege aceasta că civilizaţia maşinii a adus mult mai multă mizerie decât eliberare. Dar cine va răbda până la urmă se va mântui. Este o mare probă pentru noi această lume din ce în ce mai greu de purtat şi suportat.

Rămâi cu bine iubite frate C.

În Domnul suntem aproape şi împăcaţi.

Să fii bun şi roditor şi să nu păstrezi pentru tine duhul ce ţi-a fost dat ca talant spre înmulţire.

Ai cartea, ai Epistola Sfântului Pavel şi mai ales Evangheliile în primul rând şi apoi în altă ordine mai modestă şi de departe frăţia mea înhămarea la cele cinstite şi nevăzute şi prea binecuvântate.

Al tău frate Ioan
11 ianuarie 1971
Germania

Iubit Constantine în Domnul

Îţi mulţumesc pentru scrisoarea trimeasă. Tocmai ieri am putut trimite o parte din medicamentele ce le căutai pentru maica ta. Într-o săptămână vor fi la Lidia fata Părintelui Stăniloae şi să faci cumva să le ridici de acolo. Sunt numai o parte pentru că unele nu se găsesc şi unele (unul) nu se dă decât pe reţetă.

Aşadar ai două cutii cu tablete peste o sută de bucăţi în fiecare şi nădăjdui să-i folosească la ceva.

Dacă vii la Munchen unde voi fi începând de pe 1Martie vom vedea dacă se va putea să se mai ia ceva. Cearcă să aduci o reţetă din partea unui medic.

Acum încheindu-mi treaba aici am multe de lucru.

Pentru medicamente scrie pe adresa: Lidia Ionescu, str. Călăraşi, nr. 53, Bucureşti.

Îţi mulţumesc pentru Calendarul care îmi împodobeşte un perete al casei. Salutări dragi prietenului tău Latiş.

Scrie-mi tot pe adresa asta că îmi soseşte la Munchen plicul în caz că ţi-a venit veste despre paşaport.

Fratelui Iustinian fii-i îndemn şi drag şi sprijin în cele bune şi simple şi curate.

Cu frăţie te îmbrăţişez,

Ioan
12 Febr. 1971
Aachen.

PS. Medic. sunt foarte scumpe şi-i prudent să te duci să le iei tu ori un cunoscut. Să nu-ţi fie trimise prin poştă.

Cu frăţie.

Constantine, cu iubire pentru fiul lui Dumnezeu nădejdea şi viaţa noastră. *Ioan.*

Pentru fratele Constantin veste bună de dragoste. 25 martie 1970. *Ion Al.*

Iubite Constantine,

N-am bucurie mai mare decât să-ţi spun Hristos a Înviat de departe.

De-aş avea un tulnic uriaş şi voce nemuritoare un suflu de vulcan prin care să pot sminti Universul din ţâţânile lui scorţoitoare cu vestea aceasta grozavă.

A înviat cu adevărat, El este viu şi nu va mai muri, nu mai poate muri niciodată.

Din această realitate a Învierii se hrănesc toate făpturile din Univers, oameni ca şi păsări. Aştrii ca şi bezna beznelor.

Învierea ţine lumile să nu se năruie unele peste altele şi inima sângelui nostru să nu se împută în noi.

Din această Înviere se hrănesc toate lipitorile pământului care strigă în gura mare că nu-i nici o înviere. Dar săracii nu ştiu ce spun.

Bucură-te iubite frate şi iarăşi bucură-te. Domnul să te lumineze şi îmbrace veşnic în mantia sacră a preoţiei împărăteşti. Tu porţi cum puţini norocoşi pe planetă veşmântul de foc al celor aleşi. Ce n-aş da eu să am asemenea strai. Cât de sărac şi nimic sunt eu faţă de portul tău regesc de prinţ şi urmaş al Mirelui. De iubitor: „Mă iubeşti tu oare? Paşte oile mele.”

N-am bucurie mai mare decât să-ţi spun Hristos a Înviat de departe.

De-aş avea un tulnic uriaş şi voce nemuritoare un suflu de vulcan prin care să pot sminti Universul din ţâţânile lui scorţoitoare cu vestea aceasta grozavă.

A înviat cu adevărat, El este viu şi nu va mai muri, nu mai poate muri niciodată.

inedite

Păstor minunat bucură-te şi iarăşi bucură-te până la moarte şi până în nemoarte.

Primeşte semnul tristeţii şi sărăciei mele de om de lume în strai de muritor.

Al tău frate

Ioan

Munchen, Săptămâna Patimilor, '71

Frate Constantine,

Te am mereu apropiat prieteni frate scump şi de aceea pot să-ţi scriu şi mai târziu după ce mi-am împlinit multele obligaţii pe aici. Mi-e dor de lumea noastră mult, abia mai pot să-mi port zilele printre străini.

Curând, de Crăciun, voi fi acasă cu ajutorul Domnului şi ne-om putea întâlni şi vedea şi povesti despre cele netrecătoare.

Prietenia este frăţie şi frăţia certitudine că suntem pe drumul cel bun a cărui finalitate este comuniunea veşnică în iubirea sfântă a Mirelui nostru căruia-I suntem daţi cu toţii.

De trăim bine sau rău, de căutăm binele sau mai binele aproapelui, de suntem bolnavi sau prigoniţi sau ne sporesc toate ori toate ne dărâmă pe noi ca peste proorocii de altădată, toate sunt bine venite şi să le primim cu aceeaşi linişte cu care trebuie să primim moartea.

Ne depăşesc multe şi cele esenţiale nu ţin seamă de şovăielile noastre subiective. Căci evenimentul cel mare al Învierii s-a întâmplat fără noi şi n-am fost întrebaţi cum nu suntem nici astăzi. Realitatea dumnezeiască se întâmplă fie de vrem să luăm parte la ea fie că nu vrem. Căci dacă nu vin cei chemaţi sunt poftiţi cei de pe la răscruci şi de pe drumuri.

Bine-i să nu ne facem drumuri când suntem chemaţi pe un singur drum şi aşteptaţi într-o anume casă.

Aş dori multe să-ţi spun şi să-ţi scriu căci trebuie mult povestit şi repovestit în fel şi chip acelaşi lucru.

Şi mai ales când mă bucur să te ştiu frate al meu că nu te laşi furat de plăceri de tot felul, că eşti sever cu tine însuţi neîngăduind aplecărilor naturale ce se îmbulzesc în noi în fiecare să-şi facă pofta lor.

Nu-ţi pot spune câtă bucurie am la gândul că faci dreptatea dumnezeiască pe nevăzute, în întuneric, că nu te laşi purtat de părerea oamenilor despre fapta ta. Nu că nu trebuie să ţinem seama şi de părerea omului despre noi, dar mai întâi trebuie să facem lucrul Domului. Şi lucrul Domnului nu-l poţi face decât în ceasul în care ai început lucrarea asupra ta. Aş fi dorit mult să fiu monah şi preot dacă Domnul mi-ar fi dat semn timpuriu, dar se vede că sunt mai de folos în altă parte, ori n-am fost socotit vrednic pentru această nobilă cea mai sfântă dintre toate chemările dacă-i împlineşti cum se cuvine poruncile. Un monah şi preot ţine seama întâi şi-întâi de Domnul şi toată fapta şi-o împlineşte cu o altă râvnă a firii lui.

Mult mă bucur să te ştiu departe de orice ameţeli cu băuturi de pahar şi beţie de cuvânt. Lasă-te doar în marele entuziasm al treziei şi în bucuria spiritului căci ştiu că la pahar se pun de obicei la cale toate nedreptăţile şi se cheltuieşte bănuţul văduvei şi al orfanului.

Rămâi în lume, trăieşte şi suferă cu ea dar nu face nedreptatea şi nelegiuirea cu ea. Îndreaptă şi ajută, sfătuie şi te roagă căci a venit iarăşi vremea pildei personale şi a frângerii de sine.

Pricepi tu ce-ţi spun? Mai bine să suferi nedreptatea decât s-o faci, mai bine să rabzi şi ierţi şi să te rogi decât să-l sminteşti ori apeşi pe altul.

Sunt vremuri grele pretutindeni, oamenii îşi iau tot felul de libertăţi pe care nu le pot purta. Greul însă-i semn de iubire acolo unde omul îşi dă seama că-i vorba de greu.

Toate acestea sunt vechi de când a început adevărul să lucreze în lume dar ele sunt mereu noi o dată cu descoperirea lor.

Adevărul este al tuturora, el prinde fiinţă în fiecare în parte dar numai în comuniune el se vede pe sine însuşi cât de strălucitoare şi înaltă îi este fiinţa.

Ce s-ar alege de noi fără Domnul? Am fi cele mai nenorocite fiinţe din Univers. Nu numai că ne-am sufoca dar nici n-am fi de imaginat.

Toată cultura şi toate bucuriile acestei lumi într-o bună zi nu-ţi mai spun nimic şi atunci unde ai putea şi cum să păşeşti mai departe?

Te las cu bine frate drag Constantine. Cu dorul vieţii veşnic în preajma Mirelui celui sfânt. Te sărut cu buzele lui Hristos devenite carne şi sânge preacurat omenesc.

Această dragoste şi curăţenie numai Hristos ne-o poate da.

Rămâi cu bine şi primeşte rândurile acestea numai şi numai în Hristos, căci noi nu mai suntem ai noştri şi când am început să fim ai noştri nu mai putem unul cu altul comunica.

Mi-e limpede ca nicicând că fără Hristos nu există comuniune adevărată nici frăţie nici prietenie.

Du mai departe în lume dragostea lui Hristos, cheltuieşte cu lumea această dragostea dar în aşa fel ca ea să sporească şi tu să sărăceşti. Nu risipi ci dăruie-te şi nu te dărui decât cu greu şi după ce ai cercetat locul. Tu eşti răstignit dacă te uiţi cu stăruinţă la mâinile şi la picioarele tale pentru că toată suflarea e răstignită pentru a fi înălţată în slavă.

Beţia noastră-i Duhul Sfânt. Cântecul nostru şi suferinţa averea noastră-i Crucea, graiul nostru ni-i la Domnul.

În pacea Domnului

Al tău frate

Ioan

Munchen, iunie 1971

Duminica dinaintea postului sfinţilor.

Pentru fratele Constantin în lumina evanghelistului de departe. Ioan. Patmos. 24 iunie 1971.

Cu respectuoasă iubire
Alexandri-i toţi
În frunte cu prietenul Dumitale
Ioan
Care va sosi acasă pe 8 dec.
După cum spune Telegrama
Primită alaltăieri
Te aşteaptă
Mult mult
Şi se bucură de
Apropierea
Dacă nu în spirit încă
Măcar geografică

Ulvine

Iubite Constantine,

Iată ceea ce am cugetat. Vrei tu să începem după Bobotează să învăţăm ebraică laolaltă? Eu am toate cele necesare şi cunoştinţe suficiente să păşim în această lume sacră. Cu tine şi cei care mai doresc. Aş veni eu însumi o dată pe săptămână la Căldăruşani să vă ţin 2 ceasuri de ebraică. Într-un an am putea face tot ce trebuie ca să poată fi citite textele originale. Sfătuieşte-te cu ceilalţi, dacă eşti doar singurul care vrea acest lucru atunci începem de îndată, cu întâia ta venire la noi aici în Bucureşti.

Nu-i vreme de pierdut. Ebraica este absolut necesară, mult mai necesară la ora actuală decât însăşi greaca. De altfel le putem face chiar pe amândouă dacă există voinţă. Primeşte această propunere ca o necesitate. Căldăruşanii să fie trudă pe texte şi apoi trudă pentru cele trupeşti.

Cu iubire în Hristos

Ioan.

Iubit frate Constantin,

Îţi mulţumesc mult pentru frăţeasca şi sărbătoreasca întâmpinare ce mi-ai făcut.

Mă bucur să te ştiu aproape.

Acum se apropie sărbătorile. De câteva zile mi-am început munca la Universitate şi voi trudi acolo pe texte cu drag scriindu-mi cărţile şi cele de cuviinţă.

Aş dori să vin a doua zi de Crăciun la Căldăruşani.

Dacă ai drum pe aici înainte de această dată vino pe la noi te rog. Telefonul umblă între 12-13 şi între 19-20 aici la noi şi dacă poţi anunţă-ne când vii dacă nu vino direct, eşti mereu primit precum iubitul frate.

Îţi mulţumesc şi cu frăţie te îmbrăţişez în Domnul

Ioan

18 dec. 1971 Bucureşti.

Iubitului frate Constantin,

Iată că la o suflare unul de altul cerul ne ţine departe în truda noastră fiecare.

Cu drag şi din dor îţi scriu aceste rânduri ca semn de bucurie desăvârşită şi neîntreruptă ori de câte ori îmi aduc aminte de evlavia ta sfântă şi chipul tău întreg închinat Domnului.

Tu eşti ceea ce socot cu umila-mi putinţă că trebuie să fie tânărul monah al acestor pământuri nădăjduitoare după înalturi.

Frumos şi înalt şi limpede te-a alcătuit Dumnezeu cel Sfânt din pântecele maicii tale acolo în Moldova cea duioasă partea de suflet a neamului nostru.

Constantin Argatu. Binecuvântată fie ziua în care ai venit în lumină şi binecuvântată va fi ziua când vei deveni însuşi lumină străbătând vămile din slavă în slavă.

Iubite Constantine

3446 EL GRECO (1541—1614)
Pfingsten — Whitsuntide — Pentecôte
© 1958 F. A. Ackermanns Kunstverlag, München

Acum lumina s-a aşezat pe lume iarăşi. Astăzi e ziua întâi după tocmeala stelelor, de primăvară.

Prin apele acestea blânde şi străvezii de lumini paşnice întind braţul şi dau de coroana unui crin ce ţi-l atârn la fereastra ta monahală sfinţită de numele cel dulce şi netrecător al Mirelui preaiubit.

Cât ne este veacul iubit frate Constantine pe aici. Mi-e dor de faţă către faţă. Dar aici, de aici câtă înaltă şi slăvită bucurie.

Nimeni nu ne-o poate lua bucuria şi pacea.

Cu dulce cânt pe plantele luceafărului de ziuă îţi cânt un grai ce numai sufletele fraţilor îl cunosc.

Iubitul meu frate Constantin iubit

Ioan

21 martie 1972

Iubit frate Constantin,

Mi-a părut rău că n-ai venit cu noi în Dobrogea. Însă neapucând să ajungem la Niculiţel acum locul cel mai de preţ al acestei părţi de ţară va rămâne când Dumnezeu va voi, poată încă în această primăvară să luăm trenul împreună poate cu Ştefan şi să păşim în preajma sacrului loc.

Am văzut într-o comună Basarabi din veacul al 6-lea o bisericuţă în calcar săpată într-un deal cu altar şi toate de cuviinţă de o mare frumuseţe; toţi pereţii erau brodaţi cu cruci în formă bizantină şi simbolul Domnului, pelicanul.

Apoi acolo mai sunt şi chiliile monahilor în preajma Sfântului Altar strâmte şi sfinţite de veghe şi nevoiri; apoi un cavou adânc unde cei adormiţi coborau nădăjduitori în aşteptare.

O bisericuţă unică în felul ei în lume; aminteşte de catacombele romane; dar aceasta a noastră mai frumoasă şi curată.

Rămâi în lume, trăieşte şi suferă cu ea dar nu face nedreptatea şi nelegiuirea cu ea. Îndreaptă şi ajută, sfătuie şi te roagă căci a venit iarăşi vremea pildei personale şi a frângerii de sine.

Ce s-ar alege de noi fără Domnul? Am fi cele mai nenorocite fiinţe din Univers. Nu numai că ne-am sufoca dar nici n-am fi de imaginat. Toată cultura şi toate bucuriile acestei lumi într-o bună zi nu-ţi mai spun nimic şi atunci unde ai putea şi cum să păşeşti mai departe?

inedite

De acum sunt iarăşi truditor zilnic la cele de nevoie; prietenul poet a plecat după zile de neuitat, printre care cea de la Căldăruşani este la fel de sacră şi luminoasă.

Iubit frate iubit, Domnul cel viu în veac să-şi odihnească bucuria Sa mereu în toate faptele şi gândurile tale.

Aş dori să ne revedem şi de pleci în munţi scrie-mi unde, poate într-o zi vin cu Ştefan care-ţi este slujitor, să te vedem.

Cu iubire în Domnul

Ioan

19 april 1972.

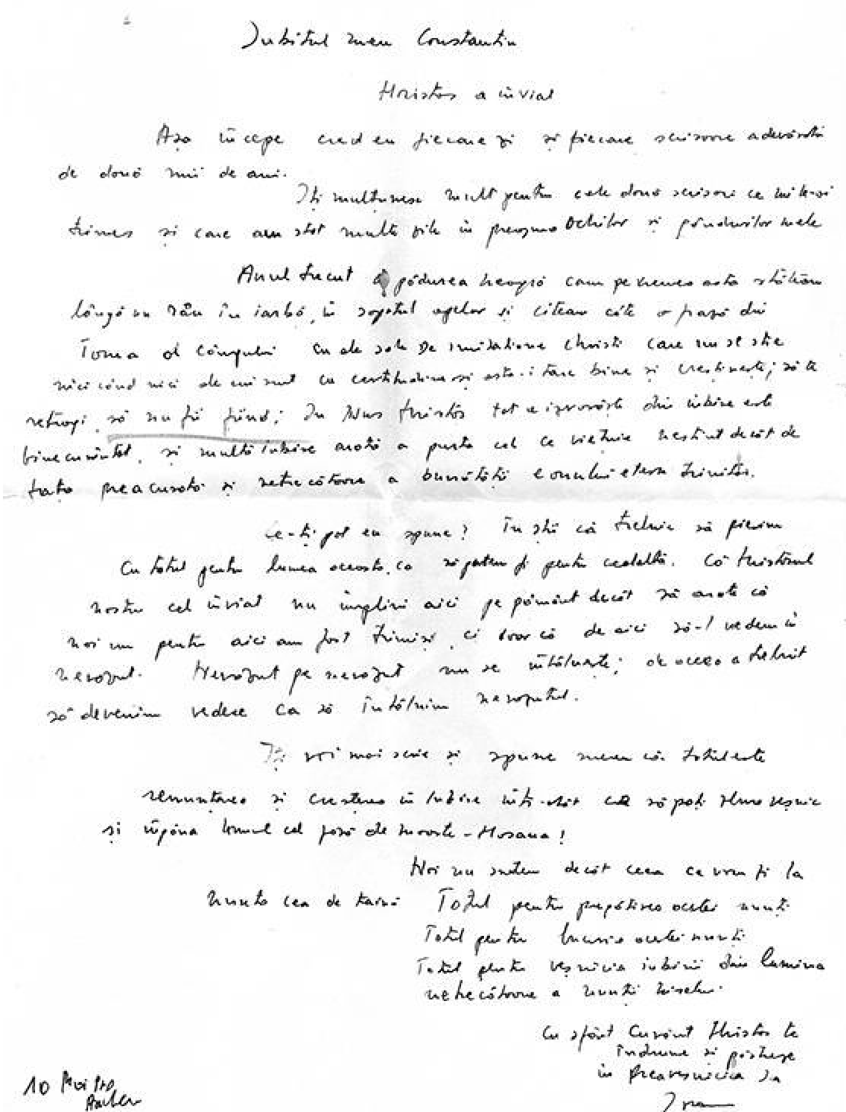
Iubitul meu frate Constantin,

Plouă şi-i noapte şi mă gândesc la credinţa ta nestrămutată în sângele Învierii Domnului Iisus Hristos şi mă umplu de bucurie şi de pace că mai sunt încă ce-i gata de a fi robi Celui fără amurg.

Acest neam mai are un sens câtă vreme mai are închinători curaţi ce-şi ridică mâinile precum părinţii părinţilor lor spre acelaşi Răsărit al Luceafărului de ziuă.

E vorba de lumina interioară de lampa de taină a fiecăruia care trebuie să ardă în acelaşi întins ritm până la sfârşitul veacurilor.

Din ziua în care te-am văzut şi auzit ca preot în divina liturghie frăţia noastră în Domnul a devenit şi mai eternă şi nepământească.

Iubitul meu Constantin

Hristos a înviat

Aşa începe cred eu fiecare zi şi fiecare scrisoare adevărată de două mii de ani.

Îţi mulţumesc mult pentru cele două scrisori ce mi le-ai trimes şi care au stat multe zile în preajma ochilor şi gândurilor mele.

Anul trecut în pădurea Snagov cam pe vremea asta stăteam lângă un râu în iarbă, în şoptitul apelor şi citeam câte o pagină din Toma de Kempis De imitatione Christi care nu se ştie nici când nici de cine [illegible] cu certitudine şi asta-i tare bine şi creştinesc; să fii retras şi nu fii ştiut; În Iisus Hristos tot e izvorât din iubire [illegible] binecuvântat, şi multă iubire arată a purta cel ce vieţuieşte [illegible] decât de fata preacurată şi nelucrătoare a bunătăţii [illegible] Treimii.

Ce-ţi pot eu spune? Tu ştii că trebuie să pierim cu totul pentru lumea aceasta ca să putem fi pentru cealaltă. Că Hristosul nostru cel înviat nu împlini aici pe pământ decât să arate că noi nu pentru aici am fost trimişi, ci doar că de aici să-l vedem în nevăzut. Nevăzut pe nevăzut nu se întâlneşte; de aceea a trebuit să devenim vedere ca să întâlnim nevăzutul.

Îţi voi mai scrie şi spune mereu că [illegible] şi [illegible] în iubire [illegible] ca să pot [illegible] şi [illegible] – Hosana!

Noi nu suntem decât ceea ce vom fi la nunta cea de taină: Totul pentru pregătirea acestei nunţi. Totul pentru lucrarea acestei nunţi. Totul pentru veşnicia iubirii din lumina nelucrătoare a nunţii [illegible].

Cu sfânt cuvânt Hristos te îndrume şi păzească în preaveşnicia Sa

Ioan

10 Mai 1972 [illegible]

Suntem o mână de ţărână grăitoare şi nu ne ştim ceasul când vom fi împrăştiaţi şi locul nu-l vor mai şti decât ochii nevăzutului.

Flacăra se va prelinge în ceruri şi cenuşa se va întoarce în măduva focului de origini.

Dar cât suntem aici zi şi noapte să nu uităm a-I mulţumi lui Hristos pentru toate.

Şti tu iubit frate că noi suntem într-adevăr salvaţi, că Hristos ne-a eliberat cu adevărat? Şti de bună seamă dar iată câtă bucurie îmi face să-ţi mai spun o dată şi eu cel înviat din morţi, căci într-adevăr aşa mă socot, că Domnul este de partea noastră.

Ce-am fi noi fără Hristos, Constantine! Nici nu ne-am cunoaşte, nici nu ne-am fi auzit graiul unul altuia, nici n-am fi ştiut că există frăţie şi comuniune liberă de interes şi dragoste nefăţarnică şi apoi am fi înnebunit.

Eu ştiu că oamenii de felul nostru fără Hristos înnebunesc, ştiu asta cu certitudine.

Au prea multă dragoste în fiinţa lor care trebuie înnăduşită şi prea multă bucurie fără răspuns.

Dar Domnul s-a milostivit. Iisus Hristos, Iisus Hristos, Mielul lui Dumnezeu, Stăpânul cerului şi pământului.

Harul înfierii şi al învierii să-ţi înnoiască şi împrospăteze fiinţa în fiecare dimineaţă ca toate să le rabzi şi porţi cu uşurinţă aşa cum le-a purtat Păstorul nostru ceresc.

Cu sărut nevătămat să sărutăm lemnul Crucii pe care suntem răstigniţi din libertate.

Fratele tău Ioan

18 iulie, 1972, Bucureşti.

Iubit frate Constantin,

Prin aceste trei clopote desenate de Ştefan, iubit frate Constantin, te îmbrăţişez cu iubire în Sfânta Treime în noaptea naşterii Domnului Iisus Hristos împreună cu toată casa mea dăruită mie de Dumnezeu.

Frăţie şi pace

Ioan

20 dec. 1972

Iubitului frate în Învierea Domnului Hristos, Constantin,

Din ziua în care te-am văzut şi auzit ca preot în divina liturghie frăţia noastră în Domnul a devenit şi mai eternă şi nepământească.

Îi mulţumesc mereu lui Dumnezeu Cel Sfânt Care a întemeiat lumile şi a suflat Duh de viaţă în toate creaturile, pentru Domnul nostru prea curat şi sfânt, Iisus Hristos Nazareul, în lumina căruia creşte de două mii de ani tot ce-i frumos şi curat, măreţ şi minunat şi în Universul văzut.

Cât de frumos este un evlavios urmaş al Domnului Hristos, iubit frate Constantine!

Nici graiul nici închipuirea nu poate povesti o făptură mai de preţ. Un creştin care face din fiecare zi a sa, din fiecare ceas al vieţuirii sale sărbătoarea Învierii; căci a fi în lume iubit frate înseamnă în fiecare ceas a te socoti un înviat din morţi.

Iată suntem în aşteptare.

Astăzi este vineri şi poimâine într-un cuget strânşi laolaltă vom fi părtaşi acelei ploi cereşti în cascade de flăcări ce se va revărsa peste lume. Duhul Sfânt Mângâietorul va veni să ia Domnia asupra lumii – Duhul Învierii şi al Înfierii.

În puterea Duhului vom pleca apoi din Ierusalimul templu fiecare în lume să vestim anul Milei Domnului, fiecare vom păşi pragul trupului nostru ieşind în lumea devenită marea Biserică a lui Dumnezeu. Rusalii – Rusalim – Ierusalim – cât de frumos răsună în graiul nostru acest clopot de aur ceresc al Rusalimului etern pogorât şi în grai românesc.

Să te binecuvinteze Hristos cel Sfânt – iubit frate, Duhul cel Sfânt, aloia blândă, Mironul mireasmă, mierea de aur mirosind a Har să te ungă şi înveşmânteze pe veac iubit frate. Să-ţi pătrundă mădularele os cu os şi din creştet până sub picioare să te spele şi îmbălsămeze Focul Ceresc.

Păstrează-ţi Harul şi Puterea Milei luptând zilnic împotriva întunecimilor acestei lumi cu sabia invizibilă a iubirii singura armă pe care trebuie s-o îmbrace eternitatea noastră înviată din morţi.

Beţia Duhului să te îmbete în fiecare dimineaţă şi să cânţi cu miliardele de clopote de rouă şi făpturi, unul pierdut în slavă, veşnică mulţumire Tatălui şi Fiului şi Focului divin.

Aleluia, aleluia, aleluia!

Amin.

Ioan

Vineri dimineaţa, 26 mai 1972.

Bucureşti.

Dar tu Constantine podoaba tinereţii mele, statura ta înaltă stă drept ca stâlp de smirnă şi tămâie subt bolta altarului şi mai mult decât sprijin înmiresmează sfântul cort pe drumul lui nesigur prin lumile acestea ce se pârguie cu voie, fără voie în lumina Domnului. Dar dacă ne vom slăvi unul pe altul iubit frate cum şi când îl vom slăvi pe Dumnezeu! Căci Lui şi numai Lui şi Mielului li se cuvine slavă şi vorbele nu-s niciodată prea multe şi nelalocul lor vorbindu-L de bine pe Făcătorul vulturilor şi al cerbilor, al Cerului înstelat şi al aurului ce fulgeră osatura pământului. Să-l slăvim pe Dumnezeu iubit frate al meu Constantine, să-L slăvim din zori şi până-n seară şi iarăşi de seara până dimineaţa prin gând şi faptă prin cuvânt şi tăcere prin auz şi privire prin viaţă şi moarte. Evreii vechi se înspăimântau de moarte crezând că nu-l mai pot astfel slăvi pe Dumnezeu. Dar noi în Domnul ştim că şi murind aducem slavă că şi moartea ca biruită este un cântec de slavă adus lui Dumnezeu.

Ori de trăim ori de murim să fie viaţa ca şi moartea noastră neîntreruptă slavă şi mulţumire. Nu vezi tu iubit frate cum mulţumesc toate creaturile, cum se închină mărul plin de roadă evlavios pân la pământ oaia cum îngenunchează şi trandafirii cum se smeresc nu vezi tu cerul umilindu-se nu vezi tu arbori uriaşi cât de evlavioşi foşnesc în noapte n-ai auzit munţii prin ether cum trec sărbătoresc rostindu-şi mulţumirea şi n-ai văzut apoi că şi-ntre oamenii unii cei mai falnici sunt ca şi pruncii murmur pe pământ. În toţi şi-n toate Duhul Înfierii sălăşluie şi se vesteşte-n veac. Nu înceta să cânţi iubite frate să cânţi cu toată viaţa ta căci cel ce ne-a trimis pe lume-i treaz şi vieţuieşte şi El ne-aude şi în vis şi El ne vede şi aşteaptă. Cântecul este arma noastră de izbândă cântecul dragostei pentru Hristos.

Rămâi cu bine şi te sărut în Domnul Cel ce s-a dat pe lemnul hulei pentru noi.

Fratele tău Ioan

8 septembrie 1972

Bucureşti. N. Îţi mulţumesc mereu de cântecul scrisoare ce mi-ai trimis, din veşnicia ta.

Iubitului frate Constantin,

Astăzi treizeci decembrie am aflat că mâine când Biserica lui Hristos îi sărbătoreşte pe Sfântul Iosif logodnicul, pe David Psalmistul şi Împăratul şi pe Iacob fratele Domnului, tu nu te vei mai chema Constantin ci te vei adăuga neamului celui nou Israelul lui Dumnezeu sfinţit pe dealul Căpăţânii.

Ce veste minunată iubit frate astăzi pentru mine! Sărbătoare şi mulţumire astăzi când unul dintre cei mai frumoşi fii ai acestui pământ românesc din generaţia mea este ridicat pe cea mai înaltă treaptă duhovnicească din câte cunoaşte pământul. Tu iubit frate Constantin intri de acum în jugul cel greu al Sfântului Pavel, jugul crucii pe care va trebui să-l porţi prin puterea lui Dumnezeu, în ochii tuturor în aceste vremi binecuvântate pentru că sunt aşa de grele, să fii martiros (cu litere greceşti) al luminii lumii Hristos. Cât aş fi dorit eu însumi să fiu ca şi tine dar se vede că Dumnezeu îmi ştie slăbiciunile mai bine şi mi-a dat o cruce mai uşoară.

Să luminezi în aşa fel încât cine te va vedea să-l slăvească pe Dumnezeu, să-l întrebi pe Hristos în toate şi ce-ţi va porunci el să împlineşti mereu cu bucurie.

Fapta ta mă depăşeşte şi cuvintele rămân neputincioase.

Sunt fericit că aici la noi acum încă odată Hristos se preamăreşte prin urmaşii săi.

Dar fiindcă te încoronezi odată cu sărbătoarea Împăratului David lasă-mă să-l „slăvesc pe Domnul cu tine şi să înălţăm împreună numele lui, căci şi eu l-am căutat pe Domnul şi m-a auzit şi din toate necazurile m-a izbăvit” Ps. 3

Adio iubite Constantine pe veci, acolo unde te duci, roagă-te pentru noi cei ce pribegim ca nişte călători ce suntem în căutarea unei Patrii mai bune.

Fratele tău

Ioan

Cu casa lui de trei prunci şi unul izbind cu piciorul în pântecul maicii sale pe drum şi el spre aceeaşi slăvită Patrie.

Sf. Mc. Anisia, Cuv. Teodora

30 Dec. 1972

inedite

Eveniment editorial

Marin Ioniţă – *Mireasa neagră*

(Editura TIPARG, 2014)

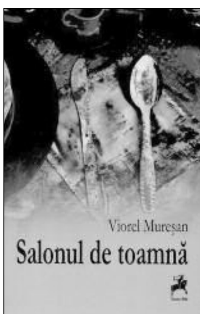

O întâmplare dramatică stă la baza scrierii acestei cărţi a octogenarului scriitor de la Piteşti; *scrierii* fiind un mod de a spune, pentru că ea a fost dictată, autorul nefiind în starea fizică necesară s-o poată aşterne pe hârtie.

După ce afli din scurta prefaţă a lui Mihai Golescu despre ce este vorba, poţi citi orice bucată de la orice pagină, orice fragment care are structură de povestire, unele dintre ele fiind de altfel publicate în revista noastră ca texte de sine stătătoare. Dar, cartea este în fond un microroman scris fragmentar, cinematografic, pe secvenţe şi scene, aparent nelegate cronologic între ele, de fapt urmând una alteia cu nevăzute, şi totuşi trasate abil fire roşii. Textul curge aşternut cu fraze mai lungi, dar mai ales mai scurte, de multe ori nici cu propoziţii, ci cu enumerări, cu înşiruiri de cuvinte care creează instantaneu o atmosferă sumbră de secţie de terapie intensivă a unui spital, sau trăiri de mulţi ani aduse la zi de meandrele unei memorii zdruncinate de delir, de coşmaruri, de stări comatoase. Totul ţesut pe un ton cu un soi de voioşie, râsu'-plânsu', haz de necaz. Asta pentru a masca teama de moarte, bravada, falsa curiozitate de a o cunoaşte – tot atâtea motive de a o păcăli încă o vreme, încă o oră, încă o secundă, autorul având revelaţia că orice răgaz pe care ţi-l lasă „Mireasa neagră" e nu doar bine venit, dar el merită trăit cu intensitate. Este, de altfel, mesajul subliminal al cărţii. E o carte a revelaţiei morţii, o revelaţie exprimată prin expresia dusă la gradul zero al simplităţii, în genul – să zicem – romanului *Ce mult te-am iubit* de Zaharia Stancu. Retorica este una pe cât de simplă, pe atât de dramatică în fond: „Ce obicei… urât… tâmpit… să mori din clipa când te-ai zămislit! Să te naşti cu moartea în tine. Moartea… Cine a văzut-o? Cine a cunoscut-o? Cine poate s-o descrie? S-o zugrăvească? Şi-a arătat ea vreodată chipu-i adevărat? Măcar deghizat? În înger luminos? În demon întunecat? În duh fără trup? În stafie? În vârcolac? În vampir? Închipuire de copii naivi. De credincioşi care fabulează în afara cărţilor sfinte. De bătrâni cărora le tremură fundul de frică. De băsmuitori hazlii…" **(DAD)**

Carte nouă

Viorel Mureşan – *Salonul de toamnă* (*Tracus Arte*, 2013). Viorel Mureşan este un optzecist discret, departe de lumea dezlănţuită a vieţii literare din marile centre culturale, trăind – dacă nu greşesc – într-un sat din Sălaj. Dar, poetul este unul remarcabil, tot mai bun de la volum la volum, cristalizându-şi formula poetică tot mai profundă şi tot mai limpede în acelaşi timp. O artă poetică poate fi considerată această *Rugăciune*: "ca un nor rămas într-o fotografie veche/e rugăciunea// albina care se plimbă pe suprafaţa hârtiei/o ia pe picioare/şi-o duce cu ea/în întunericul stupului//cuvintele mele urmăresc aproape pierdute/ spectacolul pe care-l dă liniştea//ca un nor îngropat într-o fotografie veche/e rugăciunea// ochii mei/care alunecă pe suprafaţa hârtiei/o iau pe gene/o duc cu ei/o aşază/printre aştrii sfărâmaţi/în întunericul sufletului". Formula aceasta a poetului Viorel Mureşan cuprinde, în doze bine echilibrate, metafizic, straniu, o imagistică vag suprarealistă, o atmosferă neoexpresionistă. Un exemplu de poem concentrat în doar patru versuri, *Fata cu evantai*: "mirosul de hoit era o fată cu evantai//de-am putea îngrădi corbii pe cer/de-ar seca cerneala/în care se scaldă". Şi câteva imagini memorabile: "de la fereastră/o femeie tristă/scutură un covor/din el picură frunze/pe crengile plopilor" sau: "câţiva copii/curăţă coaja de pe măr/cum ar desface gheme/bat cuie/în umbra bunicului/pe o poartă care se îndepărtează" şi: "o pisică aduna întunericul/şi se făcea în jurul ei ţărână şi frig"…

Colocviile Argeşului

(De) Ce iubim ?

Magda Grigore

Tot mai mulţi umanişti adresează în ultima vreme reproşuri lucide, tranşante sau subtile, modernităţii încărcate de *stările toxice* pe care, de exemplu, Jürgen Habermas le identifica în *renunţarea la sine*, în *risipire* şi în *furie*. (J. H. *Discursul filozofic al modernităţii*). *Trăim într-un sos toxic*, spunea Andrei Pleşu, *dar el conţine încă mirodenii subtile*! Una dintre mirodeniile vieţii este, fără îndoială, iubirea, sentiment unic, amestec de afecţiune, intimitate şi comuniune! Iubirea este *apa vie* a poveştilor, sărbătoarea sincerităţii, un izvor de energie care curge neîntrerupt, chiar dacă în forme schimbătoare, ca o emoţie în lungul drum al dimineţilor către seară. Iubirea este temelia tuturor lucrurilor, este sursa încrederii şi senzaţia împlinirii. Mitologia şi artele toate îi sunt patrimoniu. E totuşi adevărat că în modernitate inclusiv iubirea suferă mutaţii, metamorfozări paradoxale, magia ei se estompează, sacrul îşi mută accentul pe traducerea psiho-fizico-hormonală. Presiunea timpului şi lupta alterităţii cu egoismul modifică limbajele iubirii. Cu toate acestea, psihologii ne sfătuiesc să nu rămânem spectatorii ei şi nici atât să-i devenim duşmani.

Ce iubim, ţine de întreaga complexitate a creaţiei şi de miraculoasa structură umană, iubim *ceea ce se vede* şi *ce nu se vede*. Putem iubi *egal* un om, un peisaj, un animal, un anotimp, o idee. O carte, un tablou, o stradă cu piatră cubică. Obiectul ei nu contează, subiectul ei, da, se valorizează în *sublim*. De ce iubim, este probabil un răspuns greu tradus în cuvinte, ştim doar/simţim (şi consimţim) că suntem născuţi din iubire şi că iubirea este rădăcina vieţii: *Dumnezeu este iubire şi cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu, şi Dumnezeu rămâne în el*. (I Ioan IV, 16). Adevăraţii credincioşi spun că cel care nu iubeşte, nici nu l-a cunoscut pe Dumnezeu, iar teologii cred că primul exemplu/model de iubire pentru om a fost Dumnezeu fiindcă pentru om Şi-a trimis Fiul în lume şi pentru om L-a lăsat pe Fiul Lui, jertfei. Teologic, iubirea este adevărata cale a mântuirii. Scriitorul irlandez, C.S. Lewis, spunea că suntem caracterizaţi de *patru iubiri fundamentale*, *afecţiunea/ prietenia/ erosul/ mila* (cu zone distinctive fiecare, dar şi cu zone de suprapunere), primele trei fiind forme *naturale* ale iubirii şi este fundamental-necesar să fie înglobate de cea de-a patra, considerată iubire *divină*. Dacă în credinţă limbajul iubirii are fluiditate şi mai multă coerenţă, în viaţa obişnuită, *laică*, iubirea pare să fie aceeaşi chintesenţă a sufletului, chiar dacă nu toţi conştientizăm la timp acest lucru, acelaşi profunzime a interiorităţii omeneşti, aceeaşi sublimă puritate, definită sau nedefinită în cuvintele care să-i prindă temeiul. E parte a fiinţei, *fântâna fiinţei* care (te) purifică pe măsură ce (te) dăruieşti. Ea naşte viaţa şi (te) renaşte din moarte. E miracol. Se identifică cu absolutul, pentru că nu se poate măsura – când este/ dacă este autentică, e necuantificabilă. Îl defineşte pe cel care o poartă/o trăieşte şi se poate manifesta în nenumărate feluri - inconfundabile, irepetabile, infinite! Iubim pentru că suntem construiţi din dragoste, pentru că ea dă sens vieţii, pentru că reprezintă începutul, pentru că ne înnobilează, ne înfrumuseţează şi e singura metodă de a experimenta absolutul. Iubim asemenea şi diferit, la fel şi (alt)fel, uneori abstract, alteori concret, împlinit sau fără împlinire, liber sau în taină, simplu sau complicat, cu scop sau fără scop pentru puţin timp sau pentru totdeauna, egoist sau generos, platonic sau carnal, îi iubim pe ceilalţi, ne iubim pe noi înşine, posibil şi imposibil etc. Atâtea forme de iubire şi tot atâtea forme de strălucire, pentru că sentimentul acesta de fiecare dată îmbogăţeşte chipul, împodobindu-l cu o aură specială. Nimic nu o umbreşte, nimic nu o urâţeşte. S-a vorbit deseori cu mirare despre puterea iubirii de a înfrânge limitele şi de a ignora *plasele de siguranţă*: lipsa logicii, insuficienţa raţiunii, fuga mândriei… toate sunt posibile şi acceptate în iubire. Dragostea, spune un proverb, *e oarbă*! Pablo Neruda mărturisea că iubeşte *fără mândrie*, fiindcă pentru mândrie nu mai este loc atunci când iubeşti. La fel de adevărat este că iubirea (adeseori) greşeşte. Câteva studii ale Organizaţiei mondiale a sănătăţii au concluzionat chiar că ea ar fi *o boală*, de aceea greşelile ei sunt tolerate. Statisticile spun că surplusul de stres al post-modernităţii afectează inclusiv voluptatea şi pasiunea, erodând eternul cuplu bărbat-femeie. Doris Christinger şi Peter Schröter, specialişti elveţieni, autori ai unei cărţi cu priză la public despre îndrăgostiţi (*Despre a lua şi a te lăsa luat*), consideră că în cele din urmă, şi *jocul cu iubirea înflăcărată sfârşeşte prin a obosi* şi că secretul longevităţii vieţii în doi este confesiunea reciprocă şi asumarea rolurilor arhaice, (re)întoarcerea la energiile primordiale - femininul şi masculinul - energiile autentice, arhetipale (*în fiecare bărbat e un Adam, în fiecare femeie este Eva*). Unii spun că moartea începe în clipa în care Erosul ne părăseşte. Formula unei vieţi prelungite şi a păstrării expresiei tinereşti (a trupului şi a minţii) este în viziunea lui Constantin Noica, *iubirea activă*. Trăieşti (atât) cât iubeşti.

Iubirea a fost considerată de către Freud *energia vieţii*, el o numea în termeni psihanalitici *libido* (ea conţinea cooperarea şi alte acţiuni prosociale). Un cunoscut discipol al său, W. Stekel, spunea că *nu există însă iubire fără ură*, dar şi acest lucru se pare că are o rezolvare. Ura se poate înfrânge tot cu dragoste! Iubirea are mereu în proximitate suferinţa şi tristeţea, iar *în iubire*, spune omul obişnuit, *e mereu cineva perdant*. La o privire mai adâncă perdant se dovedeşte a fi, indiferent de epicul relaţiei, cel care *nu* iubeşte. Elbert Green Hubbard, vorbind despre unirea indestructibilă a sufletelor, spunea inspirat că singura dragoste pe care o păstrăm pentru noi înşine este de fapt *cea pe care o dăruim celuilalt*.

Iubire este filozofie, religie şi gnoză automântuitoare. Cunoaştem prin iubire şi ne cunoaştem. Cine n-a învăţat acest lucru are un ghid bun în cele zece modalităţi biblice de a iubi: *Ascultă fără să întrerupi* (Proverbe 18); *Vorbeşte fără să acuzi* (Jacob 1:19); *Oferă fără să te zgârceşti* (Proverbe 21:2); *Roagă-te fără să te opreşti* (Coloseni 1:9); *Răspunde fără să te cerţi* (Proverbe 17:1); *Împărtăşeşte fără să pretinzi* (Efeseni 4:15); *Bucură-te fără să te plângi* (2:14); *Încrede-te fără să eziţi* (Corinteni 13:7); *Iartă fără să pedepseşti* (Coloseni 3:13); *Promite fără să uiţi* (Proverbe 13:12). Prin iubire ne depăşim limitele. Descartes credea că sufletul omului pătrunde în corp prin hipofiză, centrul configurării erotismului, iar această idee a fost preluată de specialiştii moderni în bioenergetica subtilă a fiinţei umane. Dragostea, în viziunea lui Joseph Campbell, *este o prietenie care cântă*. Un cântec, aşadar, *al creaţiei*, o înnobilare celestă, lumină revelată. Iubirea *argumentează* întreaga făptură, susţine universul – e un dar de la Dumnezeu…*Unde iubire nu e, nimic nu e!*

Dacă în credinţă limbajul iubirii are fluiditate şi mai multă coerenţă, în viaţa obişnuită, *laică*, iubirea pare să fie aceeaşi chintesenţă a sufletului, chiar dacă nu toţi conştientizăm la timp acest lucru, acelaşi profunzime a interiorităţii omeneşti, aceeaşi sublimă puritate, definită sau nedefinită în cuvintele care să-i prindă temeiul.

N. Georgescu

Logică şi presentiment

Prin Maria Calciu se confirmă încă o dată că poezia hermetică, adică: poemul cu program, cu proiect din zona hermetismului, există ca atare la noi şi are reprezentanţi mai ales în zona aceasta a intelectualis-mului extrem de rafinat. Ar mai fi de spus că Maria Calciu foloseşte metafora cognitivă, adesea cu funcţie de simbol, şi uzează ad libitum de gramatică, mai ales de sintaxă, dispensându-se cu program de punctuaţie.

cronici

Se dedică D-lui Petru Pistol

În interiorul poeziei Mariei Calciu (am citit-o mai mult întâmplător, baleind totuşi prin majoritatea culegerilor, de la debutul din 1992 cu volumul „Cântecele anotimpului copt", Ed. Imprimeria română, Craiova, urmând alte 12 apariţii) cartea de acum, „Dimineaţă fără noapte" (Editura *Tracus Arte,* 2014), îmi reţine atenţia prin construcţia interioară foarte îngrijită, deşi spontan organizată – şi, desigur, prin numeroasele impresii de lectură semnate de mâini profesioniste, dornice să definească, să analizeze, să comenteze stilul ori anvergura demersului poetic. Maria Calciu este o poetă răsfăţată de critici – graţie, sigur că da, talentului său, dar şi intelectualismului rafinat/delicat în care se situează. Încerc să descifrez o artă poetică implicită în acest din urmă volum, cu speranţa că într-o picătură se va regăsi calitatea întregului vas. Sunt, aşadar, 28 de poeme – pentru că pe un 28 august, la exact 28 de ani şi 28 de zile după soţul ei, a trecut dincolo mama – în dialog cu care se instalează fiica. Abstracţiuni numerice, desigur, viaţa ni le oferă tuturor. Atât mama cât şi fiica sunt abstracţiuni de asemenea, poeta situându-se undeva deasupra, independentă (deci: şi în afara ei înseşi, pentru că viaţa i-a dat ca tocmai ea să fie fiica), încercând un dialog cu toate „părţile", dar mai ales dornică să înţeleagă, să afle, să cunoască – nu de ce murim, nu de ce tocmai fiinţelor dragi nouă li se întâmplă asta – ci pur şi simplu cum este clipa aceea, ora, trecerea. N-avem de-a face cu bocete mortuare sau elegii, suntem mai degrabă în faţa unei stări metafizice care se caută, care vrea să se definească pe sine. Tristeţe, da, dar în sensul horaţian, general stoic, al lui „pulvis et umbra sumus": conştiinţa că toţi vom trece prin această vamă este prea puternică pentru a lăsa loc de plâns pentru unul singur, oricare (oricine) ar fi el.

Ca filozofie a clipei, iată că îmi vine în minte acea metaforă, horaţiană de asemenea, imposibil de tradus din latineşte: „Immortalia ne speres, monet annus et almum quae rapit hora diem". Să nu speri la nemurire: asta ne arată anul şi hora (clipa) care răpeşte ziua hrănitoare 1. Rămâne cam aşa: clipele sunt hore, oare pe româneşte 2 – din ele se hrăneşte timpul, ele sunt baza, articulaţia cea mai mică a zilei, a duratei, ele au voinţă noumenală, ele, orele/horele, sunt bune sau rele, creează destin („ceasul rău"); ele nu au lungime, ci acţiune; nu sunt secunde (tăieturi, deci fragmente de hore), nici clipe în sens românesc – tot ce se înţelege despre ele e că sunt nenumărate, rotunde şi se învârt. 3 Arghezi este cel mai horaţian la noi: „Prin aer timpu-i despărţit de ore / Ca de mireasma lor nişte garoafe" ; „Când ai plecat un ornic bătea în ceaţă rar / Atât de rar că timpul trecu pe lângă oră" (iată sensul: ora mai „bate" încă, a rămas, deşi timpul a trecut; ora poate fi chiar cât viaţa unui om uneori).

Cam aceasta ar fi vecinătatea poetică a tristeţilor Mariei Calciu – de la Horaţiu la Arghezi puntea fiind extrem de des frecventată de către atâţia şi atâţia poeţi.

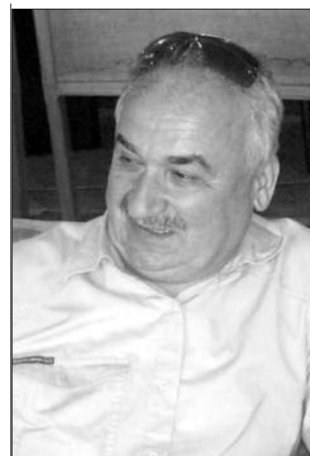
Ea pare a dori oprirea faustiană a orei, a acelui moment al trecerii. Durere şi curiozitate, dar mai ales dorinţă de a cunoaşte. Şi, cum cunoaşterea are nevoie de instrumentele ei specifice, de reguli, argumente, raţionamente – poeta se înarmează cu acestea, le foloseşte adică din plin, înăbuşe durerea în avantajul lor, sentimentul copleşitor fiind ţinut, oarecum, în frâul logicii. Desigur, nu se poate o logică a sentimentului, dar presentimentul, acea tulbure prevestire, din interiorul fiinţei, a ce va veni, a ce este în jurul tău fără să fie – asta se poate întrucâtva configura logic. În presentiment intră şi lumea văzută şi cea nevăzută, şi cea de aici şi cea de dincolo, trecerea se face înainte şi înapoi, ca prin nişte uşi batante, sau nu se face de loc, ora poate să stea. Poezia stă, pentru Maria Calciu, în această provocare: cât poţi cunoaşte cu mintea şi cât cu simţurile, ce impact are fiecare tip de cunoaştere în parte, cum le îmbini, apoi cum îţi mângâi durerea cu raţiune, cum scapi de aceasta din urmă pentru a te lăsa în voia celei dintâi. Iată un poem construit din voci împletite, a celuilalt, a celui plecat, şi a celui rămas în lumea aceasta: „Când am rămas departe / cu palmele golite / Când nu-mi găseam nici umbra / căci şi ea / dezlipită / plecase tot departe / să-mi plângă plânsul / cu spatele spre mine / crezând că nu o văd / Nu ţi-am putut vorbi / Căci mai uşor mi-a fost să fac să mi se pare / că drumurile toate / nu au crescut nicicând din tine către mine / ci au rămas de-a valma / în noapte / nenăscute / sau poate neplecate / Pe mine traversându-mă doar / uneori / asemenea unor litere vechi topite sau crăpate de-atâta nerostire / Şi mai uşor a fost ca doar tăcând să cred / că vreau să te întreb / de ce nu m-ai privit / întruna cu nesomn / din stânga către dreapta / din dreapta către stânga / spre a vedea din ce / din care nicăieri / mă tot lovea o scară / Târziu / văzându-ţi stropite cu răni / uscate de mult / braţul drept mai întâi / apoi şi braţul stâng / Străpunse de gânduri-silabe / plecate / spre mine întruna / prin ochi / Mi-am dat seama / cât de mult ai fi vrut ca atunci / când / departe tăceam / Să-ţi fi smuls / de sub tălpi şi adâncul şi plinul / şi apa şi focul / din drumul rămas / deschis înainte / Doar ca eu / aşa cum eram / aşa cum am fost departe de somn / cu umbra şi urma golite de mers / Să fi vrut să îţi chem / aproape de somn / aproape de palme / o silabă din / nume / O silabă măcar" (O silabă din nume). Gramatical, sunt doar două fraze, majusculele din scris ritmând fără să întrerupă rostirea, punctele şi virgulele lipsind şi ele pentru aceeaşi intenţie de curgere continuă (poeţii îşi fac iluzii că trec dincolo de punctuaţie, pentru că respectă cu stricteţe primul şi cel mai important semn: blancul, adică spaţiul alb dintre cuvinte; ca să fie cu adevărat revoltaţi de norme ar trebuie să adopte scriptio continua, scrierea continuă, ca pe vremea lui Horaţiu sau Homer…; iar Maria Calciu scrie, cum vedem: „să-ţi fi smuls", dar „să îţi chem" – numai din neatenţie sau scrupul pentru apostrof în locul cratimei; lui „î", guturaiul limbii române cum se mai numeşte, îi stă mai bine elidat). Scrisul care se usucă pe o cruce, moartea întru Crist discret prefigurată, bunăvoinţa celui dus pentru cel rămas (îl întăreşte, îi urează şi prezice viaţă lungă), tristeţea că totul se uită până la urmă, toate acestea sunt rostite, puse într-un adevărat discurs organizat formal în toate tipurile de propoziţii ce desfăşoară o sintaxă complexă/completă a (pre)sentimentelor. În clipa trecerii se înfăşoară şi târziul (ce va fi peste timp) şi devremele –preeminentă rămânând relaţia, legătura; de undeva din afară poeta, al treilea „personaj", constată că şi fiica şi mama se vor depărta, simetric, dar că, în mod paradoxal, cea dusă nu va uita, spre deosebire de cea vie, care este supusă uitării.

Vreau să spun că sunt lucruri comune, din viaţa şi experienţa noastră, doar că se spun cu delicateţe, doar se sugerează în contururi estompate – iar omenescul este justificat prin logica lui, a omenescului, adică prin categoriile gândirii. Între această uitare a viului şi memorie a lumii de dincolo (care proiectează, iată, morţii în altfel de vii, făcându-i numai „duşi", nu şi şterşi în nefiinţă) rămâne clipa, ora trecerii, care este urmărită în câte ipostaze sunt la îndemâna celui care creează poemul. „Să trecem împreună prin cercul fără prag / În clipa netăiată ce mirosea a nou" (Ultimul pătrat; prefigurarea morţii împreună); „Atunci când fiind târziu / ştiam / că nicio clipă nu mai era deschisă / iar altfel nu puteam să trec / să plec din tine / în visul fără vis ori încă nevisat / şi să revin în zori" (Clipa închisă; amintirea naşterii).

Uneori te întâlneşti, în acest volum, cu o poezie voit hermetică reieşită din revolta totală faţă de convenţiile instrumentarului gramatical, ca aici: „Nu puteam să mă mai întorc şi / întorcându-mă / să trec iar prin mijlocul porţii de apă / închisă / cu cheia de brumă din umbre de fum / dincolo de care tu numărai / cândva / zările rămase în ele fără paşi / ce nu ştiau să meargă / şi nici măcar să plângă / Dincolo de care tu învăţai cândva / să îmi deosebeşti / după culori / tăcerile toate / ce nu ştiau să plângă în sensul / invers / curs al ploilor prin tine / Pentru a le putea deveni clipe / albastre sau albe ori poate doar gri / Decât dacă îmi spuneam atât de des / încât aş fi crezut / că atunci / înaintea primei ninsori care ar fi urmat / să cadă / pentru prima şi ultima oară / în mijlocul clipei / În poarta din zarea de seară / Ai plecat / undeva mai aproape şi decât pasul / dintr-o rană de floare / de unde ar fi trebuit să te întorci / puţin mai târziu / În timp ce dormeam / Pentru ca numărându-mi visele / să îmi acoperi umbrele / toate / împotriva arsurilor de brumă / A eclipsei din cheia de noapte." (Drum fără pas). Sintagma „pentru a le putea deveni clipe" trebuie că se referă la „ploi": tăcerile le devin clipe lor, ploilor – dar tot rămâne anacolut, putând să bănuim mai degrabă o greşeală de tipar pentru „în sensul invers cursului ploilor prin tine", eufonia deranjând-o, probabil, datorită acestui genitiv dublu. Foarte orgolioasă, poeta are gramatica ei pe care o regăseşte în natură, mai ales în lumea vegetală, dar nu numai. Totuşi, baremi aici, în acest splendid poem (la o relectură atentă veţi observa, stimaţi cititori, că am dreptate), ar trebui să accepte un scurt armistiţiu, pentru ca hermetismul voit să nu devină ceea ce contemporanii lui Horaţiu numea galimatias. Doar câteva virgule, aşa: „zările rămase în ele fără paşi, / ce nu ştiau să meargă / şi nici măcar să plângă": sunt apoziţii. La fel: „ce nu ştiau să plângă în sensul / invers, / curs al ploilor prin tine". În rest, e uşor de înţeles sicriul rece („cheia de brumă") – de care (des soarta căruia) cel dus îl apără pe cel viu.

Prin Maria Calciu se confirmă încă o dată că poezia hermetică, adică: poemul cu program, cu proiect din zona hermetismului, există ca atare la noi şi are reprezentanţi mai ales în zona aceasta a intelectualismului extrem de rafinat. Ar mai fi de spus că Maria Calciu foloseşte metafora cognitivă, adesea cu funcţie de simbol, şi uzează ad libitum de gramatică, mai ales de sintaxă, dispensându-se cu program de punctuaţie. Mai ales consecutiva este domeniul ei de predilecţie (iar expresia „de parcă" se regăseşte ca atare în primele 10 poeme, şi apoi din loc în loc – neexistând, însă, niciunul fără consecuţie; vedeţi, însă: parcă implică virtualul, astfel că realitatea se compară, se reflectă în individul creator) – alegerea fiind decisă de sensul general al logicii viului, unde totul este procesual, totul curge, urmează, îşi urmează sieşi, toate concurg către ceva, lumea este în consecuţie. Pe aceste structuri abstracte poeta urzeşte mătăsării de imagini ce se aştern una lângă alta cu o sonoritate plăcută, uscat vegetală, într-o neîncetată căutare de ceva fix în marea curgere. Solid, fix, rămâne doar ochiul care vede: apa curge – chipul pe care şi-l priveşte omul în oglinda ei stă pe loc.

Ioan Lascu

Cărţi ale generaţiei ´80

SINGUR PRINTRE PROZATORI. ORIGINALITATEA POEZIEI LUI IOAN FLORA

Ioan Flora – am spus şi risc o repetare – este un poet singur printre prozatorii optzecişti lansaţi de Ovid S. Crohmălniceanu şi de incubatorul cenaclului studenţesc „Junimea". Chit că în prima fază atât Gheorghe Iova cât şi Gheorghe Ene s-au exersat în ale versurilor scriind poezii care au circulat în cercurile tinerilor aspiranţi din primii ani ai deceniului opt, continuând apoi să se afirme prin a publica volume întregi de versuri... De pildă, Gheorghe Ene a debutat cu poezie în *Luceafărul*, anul fiind 1970. Debutul în proză s-a întâmplat relativ târziu, în 1983, când Ovid S. Crohmălniceanu a editat şi publicat la Editura „Cartea Românească" antologia *Desant '83*, carte de referinţă a generaţiei '70-'80 de noi prozatori. Este chiar adevărat că în bibliografia lui Gheorghe Ene se regăsesc şi câteva volume de versuri, publicate însă după 1990: *Intrarea în Europa sau Târfa şi sertarul* (1992), *Starea de dizgraţie* (1995) sau *Eu, dizgraţiatul* (1997). Abia în 1999 Gheorghe Ene se întoarce la proză şi publică *O spovedanie a textului*, apoi, imediat, *Aromanul Trandafirului*, în 2000. Nu a fost uitat de colegii lui de generaţie, Gheorghe Crăciun având grijă să-l cuprindă în antologille *Generaţia '80 în proza scurtă* şi *Experimentul literar românesc postbelic*, ambele cărţi apărând în anul 1998 la Editura „Paralela 45". De asemenea, Ion Bogdan Lefter l-a inclus în dicţionarul bio-bibliografic *Scriitori români din anii '80-'90*, volumul I (A-F). Despre Gheorghe Ene se ştiu oricum mai puţine lucruri, discreţia nativă şi viaţa lui oarecum retrasă fixându-l în zona natală a Buzăului – era născut în comuna Căldărăşti iar de profesat a profesat predând limba şi literatura română la o modestă şcoală secundară din Pogoanele, judeţul Buzău.

Deşi cunoscut mai mult ca prozator, de fapt o falsă impresie până la un punct, Gheorghe Iova – conjudeţeanul şi congenerul lui Gheorghe Ene – a publicat iniţial volume de poezie: chiar debutul lui s-a întâmplat într-o antologie de gen din 1984 – *Nouă poeţi* – continuând apoi cu *Texteiova*, probabil cel mai cunoscut volum al lui (1992), *Ordinea în care el plânge* (1997), *Sintaxa libertăţii de a spune* (1998) şi *Călare pe muşcătură* (1998). Debutul în presa literară, tot ca poet, a avut loc într-un număr din 1970 al hebdomadarului *Luceafărul*, altă similitudine cu Gheorghe Ene. Iova nu e totuşi de găsit în antologia *Desant '83* – proza vine mai la urmă: *De câţi oameni e nevoie pentru sfârşitul lumii* (roman, 1999) sau *excursia în plină desfăşurare* (text cu text, 2010). Este şi el prezent în toate volumele importante dedicate generaţiei '80, în special ca rezultat al laborioaselor şi competentelor strădanii ale lui Gheorghe Crăciun. E prezentat pe larg în volumul II (G-O) al dicţionarului bio-bibliografic întocmit de Ion Bogdan Lefter. Gheorghe Iova a publicat şi eseuri (*Acţiunea textuală. Bunul simţ vizionar*), un juriu al Uniunii Scriitorilor din România acordându-i chiar premiul pentru eseu în 1999.

Singurul poet consecvent (poet până la capăt, dacă ne place sintagma) este însă Ioan Flora. El a ars întru poezie, nu a vrut neapărat să textueze, însă a dorit să scrie altfel, să schimbe puţin faţa poeziei. Intenţia aceasta se vădeşte deja de la apariţia volumului *Fişe poetice*. S-a spus despre Flora – şi nu nejustificat – că poezia lui uzează de anumite mijloace ale prozei. De la metaforă, de altminteri o dominantă în poetica anilor '70, Ioan Flora trece destul de repede la o poezie mai directă, mai prozaică, apelând la mijloace expresive de felul enumerărilor şi aglomerărilor de elemente, inventarelor de obiecte, juxtapunerilor, citatelor imerse în text. Abandonarea metaforei este, cred, primul pas important către postmodenism în literatură, chiar în gândire în general. Este totodată o autentică schimbare de perspectivă şi de atitudine. Poezia lui Ioan Flora devine o poezie culturală, chiar livrescă pe alocuri, nu numai prin asimilarea unor opere cunoscute din literatura română sau universală, ci şi a unor documente de arhivă, cronici, texte apocrife, liste de inventar. Exemplul cel mai la îndemână este *Discurs asupra struţocămilei*, dar şi *Medeea şi maşinile ei de război* este pe aproape. Am afirmat acum vreo câţiva ani că generaţia '80 este realmente ultima generaţie culturală din literatura română, ceea ce se poate uşor constata din preocuparea constantă de destructurare a textului, din prezenţa uneori ostentativă, alteori voalată, a autorului în textul cu pricina, din prezenţa inserţiilor culturale şi teoretice, dar, mai ales, din pregătirea teoretică ce secondează creaţia. La fel de adevărat este că Ioan Flora, unicul poet prin excelenţă al primului val optzecist, scrie asemenea texte, în general ample, îndeosebi în perioada de maturitate creatoare, şi nu se fereşte nici de unele încercări teoretice, explicative sau augmentative în raport cu textele poetice.

Odată cu *Fişe poetice* (1977) poetul tranzitează de la plăcere la reflecţie, sau, mai bine spus, ajunge la o plăcere a reflecţiei.

„Aş putea întinde o mână./ Te-aş putea atinge./ Te-aş putea păstra./ Mirosul devine mereu mai important./ E o plăcere nemărturisită a stării de fiinţă./ O simplă reflecţie.// Acum nu ninge şi nici nu este frumos afară./ Ochii îmi sânt târzii./ Privirea îmi este dreaptă." (*Plăcere, reflecţie*).

Ce se poate aştepta de la o astfel de poezie, în fond de un descriptivism senzorial constatativ şi aproape banal, „pigmentat" cu reflecţii la prima mână? Nimic altceva decât o schimbare de manieră. Versurile sunt de o simplitate cumva gramaticală iar textul este în ansamblu segmentat prin rânduri care se opresc, unul după altul, înainte de punct. O sintaxă la fel de simplă şi o austeritate stilistică departe de orice retorică estetizantă! Poetul se dezbracă de vechea poezie, vrea să se îndepărteze de căile bătătorite ale unei retorici clasice şi clasicizante, căutând, cu puţină naivitate incipientă, „noul". Că doar nu degeaba acea revistă-afiş se intitula chiar de la prima apariţie *Noii*!

Cum spune criticul şi profesorul clujean Ion Pop într-un articol publicat în *Contrapunct* în 1995, Ioan Flora are „o foarte modernă conştiinţă a poeziei, deschisă spre lumea noastră plină de tensiuni". Cu alte cuvinte poezia acestuia s-ar caracteriza printr-un fel de *realism al actualităţii*, însă nu neapărat ca text, ci în primul rând ca stare şi ca demers de cunoaştere şi viziune. Cât despre noutate, Ion Pop este de acord cu alte voci critice când constată că „scrisul său comunică în profunzime cu toate transformările importante ale poeziei româneşti din ultimii vreo douăzeci de ani". Care sunt acele transformări importante Ion Pop spune mai puţin, dar remarcă şi el o notă de originalitate a poeziei lui Flora ce provine din acele interferenţe culturale dintre cele două spaţii ale formării poetului: Banatul sârbesc şi România, propriu zis Bucureştiul anilor '70-'80:

„El propune însă, cu o remarcabilă forţă şi prospeţime, originalitatea unei personalităţi formate deopotrivă în spaţiul de fertile interferenţe culturale de peste Dunăre, contopind pe de altă parte […] acel filon de sensibilitate telurică", ce vine, spune Ion Pop, să se alăture tocmai unei conştiinţe moderne, transformatoare, a poeziei.

Ion Buzera crede, într-o prezentare a volumului *Iepurele suedez* datând din 1998, că metamorfoza poeziei lui Flora se produce prin translaţia de la un „suprarealism liturgic, «romantic»", la „anularea «temelor»", având „suficientă detaşare şi oroare pentru a nu transfigura", drept pentru care „«materia primă» a poemelor sale [poate] să apară în toată superba ei nuditate." În orice caz „oroarea de a nu transfigura" şi „superba nuditate", atribuite de Ion Buzera poetului Ioan Flora şi poeziei sale, sunt remarci originale ce surprind printr-o subtilă tentă excentrică. Observaţii de altfel juste, pentru că refuzul transfigurării sau „fereala" de aceasta conduc(e) la acea lesne observabilă simplitate şi denudare a poemelor lui Flora. Forţa lor vine din tratarea unor noi teme ca şi din discursul direct, extravertit, impetuos şi adesea contradictoriu şi provocator.

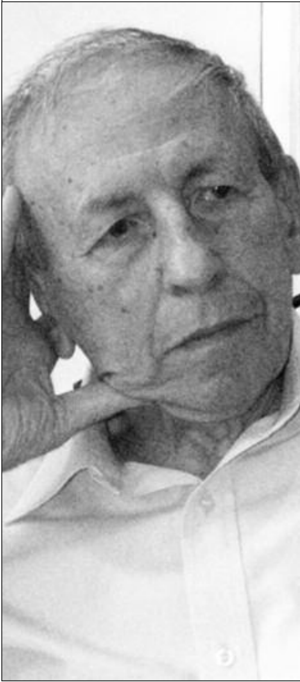
Octavian Soviany, în prezentarea volumului *Discurs asupra struţocămilei* (1998), scoate în evidenţă „spiritul baroc, terorizat de obsesia metamorfozelor terifiante prin a căror mecanică realul se converteşte în ireal şi fantasmagoric". Adevărul este că aproape cu fiecare nou volum de versuri poetul aducea o notă de originalitate în plus. Acel spirit baroc de care pomeneşte criticul bucureştean este şi o influenţă cantemiriană deloc străină de „farsa ontologică" şi de „comedia literaturii" între care oscilează Flora. Octavian Soviany menţionează, cum era de aşteptat, „resursele intertextualităţii" şi „cheia ludic-postmodernistă" de rescriere a unei capodopere precum *Istoria ieroglifică*. O rescriere în spirit, cu diferenţe prozodice şi de registru: dacă la Dimitrie Cantemir avem de-a face cu o proză ritmată, la Ioan Flora este vorba de o poezie liberă de canoane, mai puţin ritmul care se schimbă aproape cu fiecare rând.

Într-o cronică a volumului *O bufniţă tânără pe patul morţii* (*Contrapunct*, nr. 3/ 1995), Marin Mincu aduce în discuţie „un enigmatic instrument al textuării (***bufniţa tânără***)", o reluare prin parafrazare a motivului lui Dimitrie Bolintineanu, căruia poetul Flora îi conferă „un profund halou poetic". Se prea poate ca resursele poeticităţii lui Ioan Flora să fi stat, cel puţin în parte, în arta parafrazei. Este oricum un aspect care ar trebui supus unui nou examen critic. Tot Marin Mincu se gândeşte la o „tensiune [ce duce] spre fiinţarea textuală" şi la „imersiunea poescă în real", prin intrarea în casă a bufniţei tinere, asemenea corbului lui E.A.Poe. Este şi acesta un punct de vedere care necesită o argumentare mai amplă.

Poezia lui Ioan Flora se desparte de metaforă după primele două volume, apoi cultivă plăcerea reflecţiei şi proiectează schimbările ce vor surveni. Devine treptat o poezie intertextuală, ludic-parodică, cultural-livrescă, parafrazează şi se autoparafrazează, se chestionează pe sine, este impetuos şi provocator discursivă. Ea se situează permanent între polii existenţei şi scriiturii, căutând nu atât o fantă de evadare din realul sordid cât o descoperire a unei idealităţi personale, cu rădăcini adânci în cultură, o poezie care amendează acest real brutal, agresiv, dezamăgitor, cel care rămâne totuşi sursa primară de fapte şi semnificaţii. Ioan Flora filtrează o realitate neconvenabilă prin marea cultură a unei interiorităţi sensibile şi vrea să recupereze lumea şi să se recupereze pe sine prin poezie.

S-a spus despre Flora – şi nu nejustificat – că poezia lui uzează de anumite mijloace ale prozei. De la metaforă, de altminteri o dominantă în poetica anilor '70, Ioan Flora trece destul de repede la o poezie mai directă, mai prozaică, apelând la mijloace expresive de felul enumerărilor şi aglomerărilor de elemente, inventarelor de obiecte, juxtapunerilor, citatelor imerse în text.

Marin Ioniță

Scriitori. Profesioniști. Amatori. În țara în care nu are posibilitatea nimeni să trăiască inclusiv din scris, dar poate să publice dacă-i dă mîna, oricum și orice, este greu de făcut distincție între cele două categorii. Nici confirmarea, nici legitimația nu sunt de ajuns. Și dacă așa stau lucrurile, numai Măria Sa, Cititorul, poate să pronunțe verdictul definitiv.

Cititorul. Cititorii. Cine sunt ei? Pasionați, indiferenți, inițiați, opaci, școlarizați, ignoranți, permanenți, sporadici. Și ei amatori sau profesioniști, că și aici e loc de așa ceva. Și nu e de mirare ca la variantele atît de diverse să cădem într-un vacarm de neînțeles. Confuzie totală, criză generală.

Angajați, refuzați, racolați, neplătiți, depășiți de invazia de cărți scăpate de sub controlul estetic pe cine se mai poate conta, din comandamentele de critici literari?

În această bulibășeală, în acest talcioc, în acest iarmaroc, își vîră coada și hazardul, care amestecă și încurcă valorile.

Nu respingeți cărțile semnate de autori amatori. S-ar putea să aveți surprize. Iar revistele culturale ar trebui să-și asume răspunderea de a le prezenta...

Cititorii. Cine sunt ei? Pasionați, indiferenți, inițiați, opaci, școlarizați, ignoranți, permanenți, sporadici. Și ei amatori sau profesioniști, că și aici e loc de așa ceva. Și nu e de mirare ca la variantele atît de diverse să cădem într-un vacarm de neînțeles. Confuzie totală, criză generală. Angajați, refuzați, racolați, neplătiți, depășiți de invazia de cărți scăpate de sub controlul estetic pe cine se mai poate conta, din comandamentele de critici literari?

proza

OVIDIU ÎN EXIL LA PITEȘTI

"Chiar azi s-a mai crestat încă un semn,/pe patul armei îngerului meu/cu siguranță v-ați întrebat:/cum vine asta,/înger înarmat?/În lumea asta plină de nevoi/Și Dumnezeu se-așteaptă la război!"

Versurile acestea ne aduc aminte de metamorfozele lui Ovidiu din vremea cînd și zeii erau abordabili și acceptau să defileze în epopei, satire, ode, elegii, tragedii, sau comedii. Dar Ovidiu despre care vorbim nu s-a aflat în grațiile împăratului August, nu a scormonit în treburile erotice ale șefului statului, nu a fost exilat de președinte sau de premier pe țărmul sălbatic de mare în Satrapia lui Mazăre, nu s-a născut și nu a copilărit în umbra Forumului din Cetatea Eternă, nu a fost încununat cu cunună de lauri, nu a fost sponsorizat de Mecena, nu a fost contemporan cu Virgiliu și Horațiu. S-a mulțumit să se răsfețe în compania Dianei și a lui Badiu, literați locali, care au prezentat această carte în mod elogios și au tipărit-o în condiții excelente. Și s-a mulțumit cu cetățenia orașului său natal.

Astfel stînd lucrurile, nu poate fi bănuit că s-a cantonat în literatura antică nici pe vremea lui Sofocle sau Euripide, Aristofan, Anacreon. Nici măcar pe vestita insulă a poetei Sapho. Sau chiar mai dinainte, din timpurile biblice. Că zice undeva în cartea lui: „...Cu mersul ei de felină/Sălbatică/Cu picioarele sale lungi, mai lungi, și mai lungi/Cu brațele ca două gâturi de lebădă/Și tot atât de albe"... Cum să nu ne amintim de minunatele versuri din Cântarea Cântărilor, sfințite în Sfânta Scriptură: „Amândoi sânii tăi precum doi iezi, gazele gemene". „Cât de frumoase sunt picioarele tale". „Buricul tău, cupă rotundă. Sânii tăi, struguri. Căci puternică precum moartea e iubirea". Dar rămân peste veacuri, îmbătate de iubire și de poezie, ..., printre altele, de niște stihuri ale Mariei Banuș, la vârsta adolescenței: „Spre el vă duc ca pe doi miei/Să nu țipați, genunchii mei". Și atunci cum să-l legăm pe Ovidiu Stancu, poetul nostru amator, de o anumită epocă literară?

Nouă ne este prezentat drept poet romantic cu afirmația unui citat din Novallis potrivit pentru secolul al XIX-lea. Dar ca toate curentele literare trecute în eternitate, romantismul rar mai deschide cîte-un ochi obosit.

Peste Ovidiu al nostru a trecut postmodernismul, cu optzecismul, nouăzecismul, trece trimiismul. Cum să rămînă în renaștere, în baroc, în roccoco, în clasicism, în romantism, în iluminism, în parnasianism, în simbolism, în modernism, în altceva?

El nu este un scriitor profesionist, care să se fi adăpat la toate școlile literare. Iar amatorii aceștia au avantajul de a nu retrăi experiențe cunoscute, de a nu consuma metodele stabilite în diferite momente, de a nu ține seamă de scheme și canoane, oricare ar fi ele. Ei sunt liberi ca păsările cerului să zboare peste munți, peste prăpastii, peste valuri, peste piscuri și abisuri. Sau peste valori constituite.

Nu-i interesează încadrările și clasamentele. Ei scriu pentru acei cititori care nici ei nu caută alfabetizări estetice. Prețuirea creației, place sau nu place, produce sau nu produce emoții și întrebări în conștiințe...

Poezie de iubire: "Într-un univers paralel / femeia în rochie roșie / îmi bîntuie visele / îmi bîntuie nopțile / îmi bîntuie zilele / îmi bîntuie sufletul"…

"Cu brațele ca două gîturi de lebădă " nu-I așa că ne aduce aminte de poema biblică "Cîntarea Cîntărilor"? Și puterea cuvîntului. Mister încă nedezghiocat nici de marii poeți: "Prins sunt în mrejele de cuvinte / spre care mă aplec evlavios / precum măicuțele se-apleacă pe morminte, / ..."

Metafore și alte metafore ca-n multe curente literare, ca-n poezia populară, dacă vreți: "lacrimile mele se prefac în oglinzi / care, vremelnic, se încarcă de stele, alergăm veșnic prin lumi paralele...".

Iată, deci, și teama fără panică de capriciile destinului.

Nu lipsesc nici angoasele: "dezamăgirea / dă tîrcoale / prin Grădina Raiului / mascată în lacrimi de îndrăgostit". Dar nu ajung niciodată până la disperare.

Și una din întrebările fundamentale ale ființei umane: "Ce-i iubirea? mă-ntrebai în fiecare zi... / iubirea este izvorul sufletului Domnului / este ceea ce simțea Cristos față de noi / și e ceea ce ne face să fim oameni, încălzindu-ne inimile. "

Dar poate poetul să rămînă fără iubire? Există măcar unul în univers sărăcit într-atît? "Ieși afară din mine, te rog / te simt ca o furnicătură imensă / ce-mi pleacă din coloană / și se întinde pe toată autostrada / sufletului meu...".

Nu lipsește ieșirea din spațiul domestic, din ograda poetică, din alcovul superb dar închis. "Am călătorit amîndoi pe Lună, / înlănțuiți în cețuri, / nu ne despărțeau nici ploi / nici furtuni / nici gînduri negre, / eram Unul și Una / și așteptam sfîrșitul Lumii / prezis de mayași / de pe partea sa întunecată, / surprinzător pentru noi era / că nu simțeam nimic / doar armonii de sunet și culoare / ne biciuiau simțurile..."

Și iarăși întoarcerea în spațiul cotidian care devine mirific. "miroseam a salcîm / miroseam a gutuie(...) te gustam uneori, / erai dulce-amăruie...".

Poezie de amator? Poezie de profesionist? Mai contează? Citiți-o și vă pronunțați!

SERGIU, BOIER DE PROVINCIE

Mai întîi întrebarea: există sau nu există provincie literară? Discuția se poartă demult. Și nu avem un răspuns ferm. Se crede că geniile nu au nevoie de spațiu geografic. Că este de ajuns să se așeze undeva ca steaua polară să apară pe cerul lor. Și cam la fel s-ar întîmpla și cu talentele autentice. Ni se poate ilustra teoria cu exemple ca Tolstoi, Faulkner, Marquez, Șolohov. Dar să nu uităm că atunci când s-au așezat în cătune sau în sate, poate în ferme, erau deja celebrități formate în mediul urban. Și nu din colțurile lor de provincie au pornit vînturile curentelor literare.

Dar exemplele copleșitoare vin din centrele de putere. Eschil, Sofocle, Euripide, Aristofan, Anacreon, au trăit la Atena. Chiar și pentru poeta Sapho, insula Lesbos nu era decît un loc de vacanță pentru agrement și distracție. Virgil și Horațiu au scris în umbra forumului din Roma, iar cînd Ovidiu a fost alungat din cetatea eternă, nu a rămas decît un poet cu trecut... Shakespeare a tras la Londra, Cervantes la Paris, Puskin și Gogol la Petrograd, toți marii scriitori francezi, la Paris!

Ca să revenim pe pămînt românesc, dascălul Calistrat Hogaș și părintele Agîrbiceanu nu și-au smuls rădăcinile din solul rural, dar n-au avut nici ucenici. Alecsandri nu a rămas la Mircești, Creangă la Humulești, Sadoveanu la Pașcani, Blaga la Lancrăm, Zaharia Stancu la Salcia, Marin Preda la Siliștea-Gumești, Marin Sorescu la Bulzești, Nichita Stănescu la Ploiești.

Am încercat această demonstrație pentru a dovedi că Sergiu I. Nicolaescu nu ar fi ceea ce este dacă nu îl ducea norocul într-un centru cultural, fie el chiar de provincie, cum este orașul Pitești.

Dar cine este el? "În textele publicate, Sergiu I. Nicolaescu a căutat să sintetizeze valoarea estetică a prozei, poeziei și teatrului de care s-a ocupat, indiferent de metodele critice folosite!". Iată acest autoportret pe care ni-l înfățișează în Dicționarul Scriitorilor Argeșeni pe care l-a publicat de curînd.

Născut la 1942 în satul Florești din Vâlcea, după absolvirea Facultății de Filologie din Iași, este repartizat la catedra de Limba și Literatura Romînă de la Școala Elementară din Brezoi. Situație pe care nu o acceptă. Profesorii de țară erau folosiți pe atunci de către autoritatea locală și cea politică în echipe de lămurire pentru țărani să intre în gospodăriile colective, "de bună voie și nesiliți de nimeni!" mai erau plimbați pe ulițe să bată din poartă-n poartă pentru contracte de porci și achiziții de produse agricole. Nu-I rămînea decît să-și petreacă timpul liber în chiolhanuri, să-și omoare plictisul în jocuri de cărți, să se însoare cu o învățătoare, o socotitoare, o funcționară de la primărie sau o moașă comunală, să-și întemeieze o gospodărie, să trântească la copii, să-și consume energia și pregătirea universitară în spectacole pe scena căminului cultural, în articole la gazeta de perete, sau câte o notiță strecurată în presa județeană. A plecat la oraș asumându-și orice risc. Chiar acela de a fi destituit sau de a ajunge activist politic. Fără casă, fără masă, a dormit nopți întregi pe scaune și pe mese goale din birouri, dar a căutat să scrie cu înverșunare. În sfârșit, redactor la revista Argeș, apoi chiar șeful publicației, printr-un concurs de împrejurări în care nu a trebuit să sape groapa altuia.

Salvat din hruba rurală, privește înapoi cu mînie și se așează pe treabă. Este redactorul șef cel mai longeviv, debarcat numai de tranziția care desființa revista.

Șansa lui cea mare, publicația întreagă ce-i stă la picioare… Putea să pună la dispoziția autorului care era atîta spațiu tipografic cît își dorea. Dar n-a abuzat. Își fixase și își respecta măsura. Comentarii, cronici, articole, teorie și istorie literară, eseuri pe diferite teme. Dar nu a practicat trocul cu alte publicații "îmi publici, îți public". Așa se face că nu-l găsim în presa națională de specialitate. Rămîne redactorul șef de la Pitești. Puterea lui stă în locul său de muncă. Deconectat, devine vulnerabil.

Este adevărat că nu a cutezat să intre în competiție cu un Ovid S. Crohmălniceanu, Alexandru Piru, Ion Rotaru, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Mircea Iorgulescu, Călinescu, somități la data aceea în critica și istoria literară. Modestia lui de țăran l-a ținut la barieră.

Dar mai era ceva: în marile centre de putere, jocurile erau făcute. Coteriі literare, găști, critici din oficiu, clanuri, forțe subterane la care el nu a cotizat. Nu a cărat sacoșe, nu a făcut invitații pentru agape, nu a bătut cafenelele și localurile deocheate ba chiar famate din capitală. Pe plan local, s-a ferit de orice fel de excese, inclusiv de seducțiile amoroase.

Implicat total, a făcut tot ce-a putut. Sergiu este cât revista *Argeș* în anii în care a condus-o și revista cât el. Nu se depășesc, nu se coboară. Mediocritatea – dacă este, excelența – dacă o găsim., le aparțin în egală măsură.

Nu a mers totul ca pe roate unse. Nemulțumiri, reproșuri, acuzații (poetul Virgil Diaconu), chiar conflicte majore (poeta Elisaveta Novac), greșeli, stagnări, căderi, dar fără eșecuri irecuperabile.

Nu știu dacă și-a călcat pe inimă sau așa era inima lui, generoasă: a reușit să facă ceea ce alte personaje în situația lui, refuză categoric: a publciat în revistă chiar texte mai valoroase decît ale lui. Ca să nu mai vorbim de debutanții care altfel s-ar fi pierdut, poate, în anonimat…

Ca să punem punctual pe I, precum Musset deasupra unei turle de biserică, trebuie să spunem că Sergiu I. Nicolaescu nu este născut, dar este făcut de centrul cultural al provinciei de pe Argeș. Însă ne mai putem și întreba el ce a făcut pentru istoria contemporană a acestei zone? Discuția este una care poate fi amânată. Cel puțin până se mai așează lucrurile...

Rămas fără moșie, boierul răsfățat și legănat la cîrma revistei, își continuă, în virtutea inerției, ba și cu noi achiziții calitative, demersul literar. Deși lovit de o boală cumplită, care pe oricare altul l-ar fi scos din circuit, continuă să-și desăvîrșească opera de critică, istorie și teorie literară. În întrecere cu sine, are bucuria să se depășească, publicînd cărți de mare interes chiar pentru bibliotecile și temele de studii universitare.

Orice s-ar spune, centrele culturale, fie chiar de provincie, au o umbra de mister care intră în plămada creatorilor.

"Când intră microbul literaturii-n tine – zicea Topîrceanu – nu te lasă până nu te face statuie..."

Ce spui, boierule?

Ştefan Ion Ghilimescu

Cronica literară

Mihnea Rudoiu confirmă ca romancier

De la *A toi, cuando tu no estas*, carte de debut (Humanitas, 2005) care, ca denominaţie naşpa (!), lipea în doi peri, în spiritul tinerilor postdecembrişti, titlul unui hit din anii optzeci peste genericul unui film lacrimogen din aceeaşi perioadă (nefastă pentru români), la *N-are momentan titlu* (Curtea Veche, 2009), înglobând o subtilă preteriţiune privind (eventual) disoluţia universului romanesc, şi acum *Dear Darlin' . Namor* (Tracus Arte, 2014), cu un gen de arlechinadă care nu-i stă rău, Mihnea Rudoiu ne tot invită să ieşim din stereotipii şi starea de induraţie patogenă care s-a lipt de noi ca a doua natură şi să admitem în sfârşit că specia literară cea mai importantă a epicului (căreia domnia sa i s-a consacrat exlusiv până acum) este o artă specular metamorfică care se autogenerează proteic, în ciuda funestelor proorociri care se tot fac de zeci şi zeci de ani cum că s-ar afla într-o teribilă criză, agonizând, vezi Doamne, pe marginea prăpastiei. Evident, dincolo de autenticitatea crizei subiectului pus de predilecţie în seama unor antieroi petulanţi, sau de perspectiva multiplă de abordare a naraţiunii, cu nenumărate consecinţe asupra centralităţii subiectului, titlurile romanelor lui Mihnea Rudoiu, dar mai cu seamă acest de-a-ndoaselea *Namor* englezit *Dear Darlin'* , nu fac decât să circumscrie din start demersurile autorului nostru în sfera nenumăratelor experimente de revizuire a speciei, revizii generate de ideologiile deduse din mers ale aşa-zisului *roman nou*; a *antiromanului*, până la un punct, dacă vrem, debarasat în special de constrângerile morale, de presiunea rangului şi utopia valorilor clasice. Asemeni lui Gide ori lui Booth Tarkington cu *Magnificent Ambersons*, (vezi şi filmul cu acelaşi titlu a lui Orson Welles la care dacă nu mă înşel autorul nostru face trimitere undeva), Mihnea Rudoiu este un fan al existenţei libere (în viaţă ca şi în roman), un apărător din oficiu al autenticităţii pure şi simple a omenescului, despovărată de orice urmă de eroism sau iluzii. Nu mai puţin însă, dacă luăm seama, titlurile cărţilor sale, departe de a compromite cumva calitatea de roman în sine, nu este exclus să fie gândite ca un ingenios mod de provocare a formulei şi formei romaneşti. Un ansamblu de elemente constitutive, de mare randament, în fond, capabil a răspunde şi satisface în bună măsură aceastoita aspiraţie dintotdeauna a acestei specii spre totalitate, pretenţie care îl făcea pe la începutul anilor şaizeci ai secolului trecut pe unul dintre cei mai străluciţi teoreticieni ai romanului modern – l-am numit pe R.M.Albérès - să considere că destinul acestuia "stă sub semnul lui Proteu, monstrul hibrid, acela pe care Virgiliu în ultima carte a *Georgicelor* îl numea *immanis pectoris custos, immanior ipse* – păstor al unei turme de monştri şi mai monstruos decât ei".

Cu patru romane masive (ultimul de peste 500 de pagini), scrise într-o succesiune alertă, la 36 de ani, Mihnea Rudoiu este unul dintre tinerii romancieri care, indiferent de ce i se va imputa de unii sau alţii, a supus genul romanesc în ultimii zece ani celor mai concertate şi abile acţiuni de dezinveterare, înnoire şi vivificare. În mod neîndoios, romancierul nu manifestă şi efectiv nu are niciun fel de prejudecată în a aborda şi transforma într-un adevărat *gadget* scripturistic orice subiect, raţionament sau temă ale gândirii şi acţiunii umane, orice judecată şi întrebare cu privire la faima sau succesul artistic; cu o observaţie a lui Camil Petrescu, el ştie că orgoliul şi vanitatea preced opera şi că adesea oamenii consideraţi drept genii datoresc această clasare (atenţie, critici!) mai ales altor imprejurări decât meritului exclusiv. Din indiferent care punct ar apuca, în goana clipei, şi ar răsuci un fir, scrisul lui Mihnea Rudoiu lasă impresia mordantă fie că urmăreşte şi tatonează cu grijă terenul să ia un start bun pentru gloria postumă, fie că atacă intempestiv o chestiune de strictă şi urgentă actualitate. Cu zâmbetul pe buze ori de-a dreptul furios, Rudoiu adoptă în scrisul său soluţii de forţă nu tocmai ortodoxe care sparg în genere morala filistină şi au darul să întreţină senzaţia eliberării de orice servitute… Scriitorul bun, scria Albérès, este acela care ne însoţeste în cunoaşterea şi exprimarea acelei părţi din viaţa noastră care, la prima vedere, pare incomunicabilă. Pe lângă faptul descurajant pentru critica de colportaj că-şi supune în permanenţă habitudinile, dar şi aptitudinile sub presiunea unui tir autoironic necruţător, Rudoiu şi personajele sale nu se sfiesc să înjure birjăreşte şi să fluiere în biserică, când le vine; această singurătate a lor guralivă fiind de fapt un mod de a se deroba de o teribilă exasperare, supravieţuind *endenté* într-o lume atinsă de abulie şi tot mai înstrăinată de propria natură.

Secvestrată pe alocuri de amintirea unei maniere de abordare clasică, faţă de care manifestă totdeauna porniri canibalice (*Rochia albă, lungă până la genunchi, gentuţa albă, balerinii roşii, colierul roşu. Părul blond, scurt, ca al lui Jean Seberg, în filmul lui Goddard. Rujul roşu aprins. Dârele de mosc şi vanilie lăsate în urmă de Coco Mademoiselle. Tenul alb ca un soare prăbuşit în comă"*), fără să părăsească partitura, cealaltă mână a lui Mihnea Rudoiu impune cu agilitate, în aceste cazuri de rea-practică, un comentariu subsecvent totdeauna persiflant, adesea caustic şi parodic. De altmiteri, spiritul ludic, humorul devorant şi maliţia ireverenţioasă, ironia lacomă şi autoironia incoercibilă, când pline de aplomb şi vervă nebună, când temperate la nivelul unor simple *jeux d'esprit* au devenit în scrisul lui Mihnea Rudoiu un adevărat limbaj. "Se spune că, odată, cu mult înainte să fi ajuns temutul Şef al ‹‹Cooperaţiei››, Armgardnoldsen trebuise să viziteze un vietnamez din regiunea separatistă Abhazia. Acestuia îi exprirse licenţa pentru viaţă şi, nemaiputând fi reînnoită, Armgardnoldsen fusese desemnat să se ocupe de formalităţi. Când s-au întâlnit, vietnamezul a prins să se smiorcăie, că lui nu i se pare normal să fie privat de longevitatea pe care i-o făgăduia fizicul robust, iar Armgardnoldsen, după ce i-a dat dreptate, i-a înfipt tandru o şurubelniţă în gaura curului şi un glonţ în cap. Asta se zice că era trecut în instrucţiuni. Pentru unul ca el, să omoare vietnamezi din Abhazia şi alţi indivizi de-o seamă era o slujbă ca oricare alta şi nu-l deranjau cerinţele ciudate ale clientelei. Nu se sinchisea deloc de ele. Le îndeplinea şi gata! Erau o rutină ca spălatul pe dinţi şi plătirea ratelor la frigider. Dar, de data asta, intâmplarea în cauză a luat o întorsătură neaşteptată, întrucât, pentru prima dată, a realizat ce devenise în realitate: un fel de *ultimo ratio regnum* pentru rezolvarea diferendelor dintre persoane care nu se mai înţelegeau şi care încetaseră a mai vorbi aceeaşi limbă. Şi această revelaţie, respectiv că talentul său de a face hocus-pocus cu viaţa altora devenise menirea lui naturală, l-a azvârlit într-o singurătate cum nu mai avusese parte până atunci.

Fireşte că Armgardnoldsen se cuibărea în propria solitudine ca într-o amantă atentă şi drăgăstoasă, dar, în ziua aia, mai mult ca oricând înainte, se zice, tandreţurile acesteia îi fură insuportabile. Simţea nevoia unui companion ceva mai palpabil. Nu de alta, dar până şi Jeff Costello avea un papagal, iar Leon,o floare".

Onomastica personajelor lui Mihnea Rudoiu a fost şi până acum fantezistă şi stranie mai până la inflamarea encefalului bietului cititor, dar în *Dear Darlin'. Namor* ea devine de-a dreptul criminală, absurdă şi quasiincomprehensibilă, o inovaţie caricaturală menită de la bun început să le poansoneze şi desemneze dintr-o perspectivă, evident integralistă, grava denaturare a omenescului. Potrivit lui GuillaMinos kNopfm*ac*Her (unul dintre naratorii care "spune" *eu* în textul lui Mihnea Rudoiu), mai înainte de a-l descoperi şi publica pe cheltuiala sa, "în spaniolă, chineză, valahă, franceză, în bulgăreşte şi amaraică şi în ce alte limbi vă mai trec prin minte că există pe acest pământ", pe Abelardy, din cauză, probabil, că scrisese el însuşi vreo trei volume şi nicio editură nu dorise să le publice, Egmoniev Armgardnoldsen se făcuse asasin cu simbrie, "un ucigaş solitar, tăcut, inpenetrabil, fără sentimente, al nimănui". Combinaţia fantezistă de prenume slav, în cazul de faţă, cu un nume cu rezonanţă nordică, dar care nu exclude o ciudată consonanţă cu ultimul câmp de bătălie (crucial!) cu demonii, mărturisit în Biblie de apostolul Ioan, departe de a atesta o simplă toană a roamncierului, mai curând e de natură a atrage atenţia asupra caracterului pernicios al acestei categorii de ficţiuni (măşti). De menţionat pentru aprecierea dimensiunilor totale ale bufonadei şi burlescului bizar instituite în opoziţie cu această categorie într-un roman care se face în răspăr împotriva oricăror reguli preexistente şi faptul, deloc lipsit de importanţă pentru acţiunea de subminare din interior a poncifelor textualiste optzeciste (pentru a încercui aici doar această chestiune), că Hector Abelardy, zis şi Abe sau, mai nou, acum, Habe este chiar personajul romanului lui Mihnea Rudoiu însuşi din *Micul Abelardy. Viaţa şi opera* (Cartea Românească, 2007), devenit cum necum, pe o bogată canava de pluridiscusivitate, calul de bătaie parodic al autoreferenţialităţii unei literaturi deja, iată, luată la refec şi desigur în mare măsură perimată. Populat în exclusivitate de antieroi ale căror nume se dezmembrează (dezindividualizează) în permanentă, sărind în toate chipurile în aer (vezi şi varianta grafică, greu de reprodus fără un program special, pe calculator), romanele lui Mihnea Rudoiu pun într-un mod categoric problema declasării şi, implicit, a disoluţiei personajului ca mască tradiţională consacrată, un "actant" denumit, cum se face recapitulaţia în ultimul capitol al romanului, intitulat *În rest*: fie VanSylle la RocheLLe, DragbY Knopfmacher, Budr*a*goS NoreJon, zis Bum-Bum, EngelBuRt H*umper*LinK Jr., Jean-poll KóstaeçUrTae, BernharDt MO (Berny), EfDoKya MeniaYto, Margari**tt**e Mau**claire,** LadY AnneMe NoreJon, fie JorGe LuIS bOrges, YngrYd KasioPa ByLeriS, ViOrike CkrIstea, BenOne PopoV, GGMarcia , JaCkie Egrette Alvine DuboA, Myo<u>a</u>Ra Cantare, zisă şi My<u>a</u>oRa Cant**AR**e etc.etc. Graţie distribuiţiei în roluri, ca acţiuni simulante, a unor măşti-succedanee, interrelaţiile pline de neprevăzut dintre "personajele" lui Mihnea Rudoiu au darul de a crea haloul unei semioze mustind de vervă care, până la urmă, îl seduce pe cititor. El va sfârşi prin a primi nu numai mesajul subtil (nu lipsit de un inevitabil *snob appeal*) al unui univers heteroclit în plină transformare-retrapare, dar şi invitaţia la lectură (fie şi pe fragmente) a unui *mixt* în care vocea "autorului", prin diverşi hetereonimi, interacţionează şi îşi schimbă *rapid* timbrul. Abelardy, la rigoare, personajul lui Mihnea Rudoiu, este în egală măsură – de ce nu? - atât GuillMinos KnopFmacheR cât şi creaţia lui Egmoniev Armgardnoldsen (aka MikAel Delacroa), în sfârşit, pentru a nu absolutiza şi fixa nimic în cuie, cu ultima frază care încheie romanul : "Despre Guillaminos Knopfmacher, zis Gemma, cunoscut de unii sub numele de Hector Abelardy, nici acum nu se ştie ce trebuie să se ştie". Aferim!

(continuare în pag. 27)

Onomastica personajelor lui Mihnea Rudoiu a fost şi până acum fantezistă şi stranie mai până la inflamarea encefalului bietului cititor, dar în *Dear Darlin'. Namor* ea devine de-a dreptul criminală, absurdă şi quasi-incomprehensibilă, o inovaţie caricaturală menită de la bun început să le poansoneze şi desemneze dintr-o perspectivă, evident integralistă, grava denaturare a omenescului.

Mihnea Rudoiu,
Dear Darlin'. Namor,
Editura *Tracus Arte*, 2014

cronici

Leonid Dragomir

Biblioteca de filosofie

Un mic socratic[1] contemporan

Mesajul său este în cele din urmă simplu: nu viaţa trebuie pusă în slujba cunoaşterii, ci invers, cunoaşterea trebuie să slujească vieţii. Cred că acest adevăr pe care lumea de azi l-a cam uitat este cel care-i defineşte esenţa de "filosof popular", unul pentru care trăirea adevărului este mai importantă decât consemnarea lui în cărţi, mai mult sau mai puţin savante.

cronici

"Mark Vernon este unul dintre cei mai profunzi, mai accesibili şi mai lucizi filosofi populari ai zilelor noastre", se poate citi pe prima copertă a cărţii sale *42 de gânduri profunde despre viaţă, univers şi tot restul*,(trad. de Lucian Popa, Ed. *All*, Bucureşti, 2010) titlu autoironic lămurit într-un scurt *Cuvânt înainte*. Mă aşteptam să găsesc drept conţinut al "filosofiei populare" o expunere "pe înţelesul tuturor" a marilor doctrine filosofice. Am descoperit în schimb eseuri scrise cu mare claritate, ce au în loc de titluri un citat, de obicei un paradox sau/şi o glumă. Eseurile nu sunt exerciţii hermeneutice pe respectivele citate, ci confirmări, cel mai adesea surprinzătoare, ale adevărului lor, prin experienţe de viaţă sau livreşti.

Încă de la început, Vernon spune că sursa de inspiraţie a sa nu este filosofia de catedră, ci filosofia care şi-a propus să obţină un răspuns la întrebarea: cum trebuie să trăiesc? Or, se ştie că maestrul căutărilor de acest fel a fost Socrate. El este şi maestrul autorului britanic pe drumul aflării răspunsului la problema modului în care viaţa poate fi trăită din plin. Înseamnă aceasta să-ţi propui drept ţel fericirea? Nu, căci aşa cum spunea filosoful utilitarist John Stuart Mill: "Întreabă-te dacă eşti fericit şi vei înceta să fii". Concluzia primului eseu, ce are ca titlu afirmaţia de mai sus este că: "Fericirea este descoperită din întâmplare. Şansa o poţi avea doar trăind". Într-adevăr, nimic nu poate suplini trăirea proprie, nici cărţile, oricât de strălucite, nici cunoaşterea, nici vreo credinţă dogmatică. Şi atunci la ce bun tot ce învăţăm, citim, credem? În spirit socratic, Mark Vernon susţine că adevărata cunoaştere este cea a limitelor capacităţilor noastre cognitive sau a propriei ignoranţe. Ştim din dialogurile lui Platon că prin întrebări abile ironia socratică urmărea să-şi pună interlocutorii în situaţia de a-şi da seama că nu ştiu ceea ce cred că ştiu. Numai că scopul lui Socrate nu era deriziunea, deşi unii aşa au perceput-o şi de aceea l-au şi condamnat la moarte, ci de a demonstra că limitele cunoaşterii date la iveală în cazuri particulare erau de fapt limitele gândirii umane, punctul în care începem să orbecăim. Fiind astfel, ele puteau fi acceptate după care urma o a doua etapă, pozitivă, constând în alegerea unor modalităţi de a trăi care să ţină seama de precaritatea cunoaşterii noastre. De altfel, în filosofia greacă veche înţelepciunea nu era conferită de întinderea cunoştinţelor, ci de capacitatea de a trasa corect limitele a ceea ce se poate şti şi de a trăi ţinând cont de ele. Din această poziţie aparent fragilă pentru noi modernii, care credem urmându-l pe Francisc Bacon că prin cunoaştere dobândim putere, rezultă mai multe consecinţe pentru Mark Vernon: înţelepciunea este înainte de toate plăcerea de a pune întrebări şi de a nu te mulţumi cu răspunsuri de-a gata, ceea ce înseamnă de fapt căutare continuă, ce nu se complace nici în relativism, nici într-un optimism facil, ambele dizolvante pentru spiritul uman. Mesajul său este în cele din urmă simplu: nu viaţa trebuie pusă în slujba cunoaşterii, ci invers, cunoaşterea trebuie să slujească vieţii. Cred că acest adevăr pe care lumea de azi l-a cam uitat este cel care-i defineşte esenţa de "filosof popular", unul pentru care trăirea adevărului este mai importantă decât consemnarea lui în cărţi, mai mult sau mai puţin savante. "Adevărul, scrie Vernon, este că o idee măreaţă nu este slujită adesea aşa cum se cuvine de către cuvintele scrise: succesul său stă în calea ocolită. Pe de altă parte, deşi nu putem trăi cu aceste cuvinte scrise, nu putem trăi nici fără ele". În avalanşa de cărţi actuală există unele, precum *42 de gânduri profunde*, care te invită să dialoghezi cu autorul lor dincolo de cuvintele scrise. Ar putea fi o soluţie pentru regăsirea vieţii, "de după carte" cum se spune referitor la alte domenii.

Ultimul capitol ce are ca titlu/ motto un proverb idiş: "Adevărul îi aparţine în întregime lui Dumnezeu, dar parţial şi mie", conţine o scurtă autobiografie intelectuală. Fost preot anglican, doctor în filosofie, licenţiat în teologie la Oxford şi în fizică la Durham, Mark Vernon mărturiseşte că după o fază de ateism a ajuns să înţeleagă că omul nu poate renunţa fără a-şi pierde calitatea de om la marile întrebări puse de religie. A refuzat în continuare conformismul religios şi dogmatismul rigid dar şi sărăcia spirituală la care conduce suficienţa ateului. Problema existenţei sau inexistenţei lui Dumnezeu trebuie să rămână deschisă, ea făcând astfel posibilă o atitudine numită "agnosticism înflăcărat", care înţelege spiritul religios nu ca pe o impunere de răspunsuri, ci ca pe o căutare a legăturilor şi întrebărilor. În special, întâlnirile religiei cu ştiinţa pot oferi perspective noi asupra limitelor cunoaşterii noastre şi a misterului ce ne înconjoară. Toată problema este ca atât în cunoaşterea teoretică, cât şi în viaţa practică să ne putem debarasa de falsele certitudini şi conformisme.

[1] În Antichitatea greacă, şcolile micilor socratici, numiţi aşa pentru a-i diferenţia de Platon, marele discipol al lui Socrate, au fost: şcoala cinică, cirenaică şi megarică.

Monștrii trecutului

(urmare din p. 9)

Ea nu pomenise încă un mort de care să se vorbească numai ca despre o canalie. Se temea de ce putea fi mai rău.

Am asigurat-o că lumea nu cunoscuse și partea bună a lui, la urma urmelor nimeni nu-i perfect. Încercam s-o atrag spre ultima parte a vieții, iar femeia mă lămuri că acela se îngrășase în ultimul timp și avea probleme cu inima. Fusese găsit într-o garsonieră pe care o cumpăraseră nu demult, dar nu înțelegea de ce să fi luat viagra pînă i-a plesnit inima? Doctorul care făcuse autopsia fusese categoric. Și toată tragedia s-a produs în urmă cu trei săptămîni, adăugă femeia, după ce-mi dădu coordonatele cimitirului.

Ne-am cazat la un hotel din apropierea Gării de Nord. Eu am luat o cameră, ucrainenii – alta, chiar alături. Le-am spus răspicat că nu le merge cu mine și că vor avea probleme dacă Barbăroșie nu se afla acolo unde pretindeau. Nu le mai dădeam un cent, i-am amenințat, deși convenisem să le rambursez cheltuielile. Oleg, un tip scund, de vreo șaizeci de kilograme, cu un barbișon blond și rar, s-a arătat ofensat din cale afară, cum adică, n-am încredere în ei?! A intervenit Vitalie, asigurîndu-mă că ne vom lămuri a doua zi. Sîntem meseriași, a adăugat el, nu lăsăm treaba nerezolvată.

Dis-de-dimineață, am servit în grabă micul dejun. Am mers pe jos pînă la cimitirul cu pricina. I-am dat paznicului două plăcinte calde și o sticlă cu votcă, de sufletul lui Barbăroșie. Eram, chipurile, un verișor care lucra în Italia și am luat primul avion cînd am aflat de greaua pierdere etc. În timp ce paznicul consulta un catastif soios, fără să scape din ochi sticla cu votcă, eu îi povesteam cum trăisem noi ca frații în copilărie și cîte pozne făcusem împreună. Mi-am dat seama că nu-i mai știu prenumele și-i tot spuneam răposatu'. În cele din urmă, paznicul l-a găsit. Barbăroșie Aurelian, a silabisit acela, rîndul nu știu care, pe dreapta. Ne-a dat toate indicațiile, împrăștiind în jur un damf de băutură ieftină. O puteam lua înainte, ne-a spus pehlivanul. Eram gata să pun pariu că abia așteaptă să ieșim din cuhnia aia ca să poată trage o dușcă.

Am pornit pe o alee pietruită în direcția arătată de paznic. Slăbătura de Oleg era în frunte. Am dat ușor peste mormîntul cu pricina, pămîntul nu se așezase încă și ridicătura era vizibilă. Barbăroșie zîmbea dintr-o fotografie montată pe crucea de fier. Oleg s-a interesat dacă acela era coiotul. Nu existau dubii, privirea îți rămînea agățată de urechile pleoștite din poză, inconfundabile. Era în ordine. Și mai înainte de a apuca să intervin, măgarul ăla a început să se pișe pe stratul reavăn de pămînt. Cam asta a fost tot. Adio, Texas.

Nici după atîta timp nu reușeam să scap de amintirile alea macabre. Trecutul se înșurubase în mine ca un tirbușon. Din cînd în cînd vreun stimul din afară extrăgea dopul, lăsînd să năvălească șuvoiul din memorie. Monștrii trecutului erau liberi să se arunce peste mine. Acum că furtuna se potolise, mi-am întors puțin fața spre tînăra de alături. Fata privea înainte și schiță un zîmbet. Ar fi fost imposibil să nu-și dea seama că o spionam.

(Fragment din romanul *Legiunea română*, în căutarea unui editor)

Florian Silişteanu

Din cana cu păsări

rugăciune

umbra m-ar tăia mărunt și m-ar face bucățele
până când spre nunta zilei s-a înstrăina cu ele

aș rămâne în sfârșit distanța din care-am sosit
ce-a-mpărțit cândva durere altădată numai miere
peste care a plâns mama când a-ntins Domnului cana

umbra a mușcat - ea fuge
se cutremură pământul
se zidește nou cuvântul
până când se naște pruncul

Doamne! iată te-aș ruga
să mă dai de înger să mă-ndepărtezi de fulger
însetând de legătură ducând setea de la gură
până s-ajungă acasă...
pasărea ca o mireasă

(2 mai 2014, Mănăstirea Slănic)

Carte nouă

Lăcrămioara Stoenescu – *De pe băncile şcolii în închisorile comuniste* (*Curtea Veche*, Bucureşti)

Carte de interviuri cu venerabili domni (având vârste între 68 şi 80 de ani) care au făcut închisoare politică la începutul comunismului pentru că s-au opus noului regim şi pentru că o făceau organizat, în cadrul unor asociaţii de elevi. Titlul cărţii este semnificativ. Volumul este un adevărat document, şi prin mărturiile din universul concentraţionar descris de cei intervievaţi, dar şi prin anexele cuprinzând lista organizaţiilor şcolare anticomuniste, lista elevilor arestaţi între anii 1948 şi 1959, fotografii ale protagoniştilor şi acte din arhiva CNSAS. Fără pretenţia de exhaustivitate, de a epuiza subiectul, *De pe băncile şcolii…* reprezintă totuşi un capitol de istorie a perioadei comuniste mai puţin cunoscut, unul bine structurat, cu scurt istoric al organizaţiilor, cu nume reprezentative, cu trimiteri la documente şi martori... **(DAD)**

Mihnea Rudoiu confirmă ca romancier

(urmare din pag. 25)

Punând în discuţie un tot expandat, pe cât de fals, vorba unui personaj, tot pe atât de autentic (politică, războaie, internetul şi tutoriile de make-up, frica de bătrâneţe, succes versus lux, afacerile şi alte abureli, şcoala, revistele trendy, diverse concepţii de viaţă şi flinticuri, romanul despre roman, scrisul şi viaţa literară la zi, glamour, volănaşe şi mătăsuri, tradiţia şi dinamica cuplului, parvenitismul, melancolia şi traiectul de underground al banilor, sfânta instituţie a premiilor literare şi critica universitară, cluburile, căsătoria şi librăria (cu "profesori de liceu firavi, poeţi boemi din blocuri de nefamilişti, dramaturgi pletoşi şi romancieri cu carsima lu' bunicu'"), lumea recuperatorilor şi a bătăuşilor la greu, feminism şi feminitate, relaţii, evanghelism cultural şi branduri, ICERMSU(Înalta Curte de Evaluare Radicală şi Mecanică a Situaţiilor de Urgenţă), divele şi conceptual de "femeie puternică", "premiul pentru literatură postmodernistă pentru copii, dublat de un minirecital *Sallham Mytytellhu* (huiduieli şi cocoloaşe de hârtii aruncate in direcţia acestuia, plus lacrimi pe obrajii Preşedintelui la un cântec de inimă albastră)…etcetera", cu un joc de indeterminaţii speculare care-i este de acum propriu, Mihnea Rudoiu construieşte dosarul parodic al unui amalgam de existenţe, situaţii şi probleme care se poate citi cu vioiciune şi plăcere pe fragmente ca roman fagure, un hibrid conceput anume, s-ar putea spune, spre a evita şi debutona criza subiectului din romanul tradiţional. Dincolo de previzibila pierdere (programatică) a centrului şi sporirea în consecinţă a elementelor de autenticitate, dincolo de fragmentarea heteronimică a sinelui auctorial, devenit de bine de rău un ins ca oricare altul, etalând un sadism monstruos al judecăţii de situare şi o răbdare a artei amănuntului neîntrecută, ce prefigurează deja un stil, *Dear Darlin'. Namor* pune pe tapet o zdravănă şi plină de nerv parodie pantagruelică a scrisului pe toată claviatura trăsăturilor distinctive ale neamului, în clipa de faţă; un pamflet polemic până la un punct, pe de altă parte, la adresa acelei critici care văzând cu exactitate în acest romancier "un vajnic avocat al culturii înalte", n-a ezitat să profereze, ignorând ampla operaţie de revizuire a genului declanşată destul de vizibil de el, aşa-zisul "eşec literar al lui Rudoiu". Deşi recunoştea în *EngelBuRt HumperLinK* (un eteronim, evident, al autorului) ‹‹un scriitor cu substanţă››, ‹‹un explorator neînfricat al zonelor obscure ale condiţiei umane›› şi un ‹‹cercetător atent al finei ţesături a sufletului ››, un critic de talia Myo<u>a</u>Rei C<u>an</u>tare de la "Observă culturaliceşte", pentru a lua un caz absolut la întâmplare, îl detesta, ne încredinţează Mihnea Rudoiu, mai ales "pentru că vorbea, scria şi se comporta ca artiştii din cărţi. Fără a fi suficient de mort cât să devină o figură romantică, nici suficient de bătrân ca să pozeze în seniorul intelighenţiei naţionale, nici suficient de tânăr ca să joace cartea iconoclastului boem, el întruchipa toate aceste figuri, cu aerul, bineînţeles, că nu-l interesează să fie niciuna. Acest aspect o exaspera, pur şi simplu".

Viorel Nica

De un realism mai degrabă tragic decât magic

În pofida luciferismului teribilist şi a scriiturii pe alocuri obscene, romanul realist – dramatic *El Desbarrancadero* (tradus în franceză de Gabriel Iaculli cu titlul *Et nous irons tous en enfer* şi publicat de *Editions du Rocher* în 2003) de scriitorul columbian Fernando Vallejo este o carte bine scrisă, înzestrată cu un dispozitiv narativ de o complexitate apreciabilă, cu o gamă de personaje variate, alese din diferite medii sociale, cu o problematică incitantă, pregătită să-i atragă cititorului receptiv atenţia asupra neajunsurilor şi grozăviilor lumii contemporane.

Revoltatul narator – doctor are un frate bolnav de sida. Văzând suferinţele acestuia, îşi pierde credinţa, se debusolează, nu-i mai găseşte vieţii sens, devine fatalist (precum răposata-i bunică Raquelita). Ori de câte ori îl surprinde pe celălalt drogându-se cu marijuana şi bând vin în disperare, îl apucă panica, nu-i înţelege voinţa de a se distruge cât mai repede, îi vine să se abandoneze deznădejdii, se lasă în voia vorbirii triviale. În ce-l priveşte, îşi dă silinţa să-i tempereze celuilalt elanul autodistructiv, recomandându-i să se abţină de la practicarea simultană a mai multor vicii, să nu-şi transforme viaţa într-un infern. Decât că, neascultându-l, fratele încăpăţânat continuă să-şi infernalizeze existenţa, se arată grozav de capricios, pofteşte câte şi mai câte, nu are încredere în medici, se crede condamnat la moarte, îşi pierde controlul asupra conştiinţei destul de des. În comprehensiva viziune naratorială, Dario ,,era spiritul contradicţiei încarnate". Copleşit de furie, uneori bolnavul chinuit se manifestă asemenea unei tornade. Alteori apare cât se poate de cuminte, de ,,docil", de ,,adorabil", de împăcat cu sine. Numai că, trecând pe nesimţite dintr-o stare de spirit într-alta, de pe culmile disperării pe cele ale speranţei, nu face decât să se înfăţişeze inconstant, versatil, derutant.

Măcar că-l îngrijeşte pe celălalt cu toată deferenţa cuvenită, naratorul se crede vinovat. Complexul său de culpabilitate emerge anxios pe fondul neputinţei de a-i veni de hac maladiei cumplite, de care suferă fratele său de o bună bucată de vreme. În ce-l priveşte pe Dario în persoană, el unul nu se crede vinovat în nicio privinţă.

Pare-se că numai boala gravă îl imunizează contra vinovăţiei şi-i împinge, totodată, spre regres conştiinţa propriu-zisă (în câmpul căreia nu pot fi întâlnite nici remuşcări aprige, nici regrete tardive, nici frământări deosebite), făcându-l să ajungă ,,iresponsabil în ultimul grad". Comportându-se de-a dreptul incendiar (aidoma celebrului său model, poetul Ruben Dario), bolnavul (care cândva fusese agronom şi se străduise să ducă o viaţă normală) îşi precipită sfârşitul, halucinează, devine egoist din cale afară, se închide în el însuşi din ce în ce mai des, dă semne de îmbătrânire prematură, se înstrăinează de ceilalţi, nu-l mai interesează nimic din ceea ce se petrece în spaţiul public columbian (prezentat de autor ca un topos atopos, nemaipomenit de spectralizat), începe să creadă că medicamentele pe care şi le administrează zilnic cu de-a sila nu mai sunt bune decât ,,pentru a-i împiedica pe sidologi să moară de foame", îşi simte spiritul grav tulburat.

Deşi nu ştie cu exactitate care-i cauza ce a generat necruţătoarea boală a fratelui său, naratorul – doctor presupune că maladia seropozitivă a fost declanşată de unele apucături homosexuale (cam exhibate de textul românesc inclinat să se descentreze câteodată), de un sifilis anterior şi, mai cu seamă, de ambianţa familială nemaipomenit de ostilă, generată de teribila mamă, răutăcioasa madam Folle, incapabilă de afecţiune maternă, autoritară, quasidementă, lipsită de tact, certăreaţă, zgârcită, neomenoasă, maniacă, ipocrită, tiranică, perversă, bigotă, mărginită.

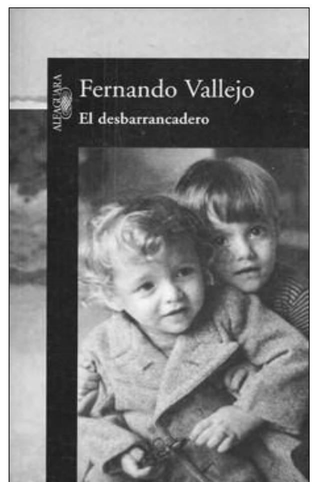
Din păcate, aidoma mamei piezişe, neocrotitoare, mai degrabă ciumă decât mumă, este Columbia însăşi, ţara în care cei doi fraţi trăiesc terorizaţi, mâhniţi peste măsură, striviţi de odiosul aparat birocratic, ameninţaţi de mafia drogurilor ori de gherilele sfidătoare, trădaţi de politicienii incompetenţi, ticăloşi, cinici, azvârliţi în labirintul erorilor interminabile, ameninţaţi cu degradarea abominabilă.

Evocând moartea tatălui, naratorul îndoliat se referă la o perioadă critică din existenţa lui, când asistase neputincios la sfârşirea celui ce-i fusese atât de drag, luat cu asalt de puzderia de rude neghioabe, nevoit să se stingă într-un mod dramatic, ofensat de consoarta-i potrivnică, dezonorat de o ţară nerecunoscătoare (căreia îi făcuse servicii senatoriale însemnate), înghiţit de timpul ireverent, răpus de cancer la ficat, lipsit pentru totdeauna de posibilitatea de a se mai scălda într-un chip epicureic în vreun fluviu heraclitic. Chit că adoptă o tonalitate agresiv – luciferică, evocarea realizată de el se remarcă prin tensiunea polemică, prin coloritul pitoresc şi, mai ales, prin intensitatea dramatică.

Dată fiind inconfortabila, tensionata situaţie în care se află, naratorul simte moartea prin preajmă, se teme ca nu cumva aceasta să-i răpească prematur nefericitul frate, face tot ce-i stă în putinţă să rămână vigilent spre a-l putea apăra pe cel aflat la ananghie. Pentru a-i mai uşura fratelui muribund suferinţa atroce, îl atrage pe fascinantul tărâm al amintirilor, oferindu-i ocazia de a-şi descoperi o porţiune din trecutul savuros, încărcat de mărunte bucurii cotidiene, lipsit de frustraţii dureroase, beneficiind de o desfăşurare relaxantă, ticsit de aventuri heterodoxe, licenţioase, pederastice, bogat în episoade reconfortante.

Ca unul care crede că se află într-o deprimantă vale a plângerii, nu pregetă să acuze, să se lamenteze, să-şi exprime angoasa şi deznădejdea pricinuite de inevitabila moarte a lui Dario pe care nu-l amăgeşte câtuşi de puţin, ci-i spune adevărul în faţă, tratându-l ca pe o fiinţă matură, sortită, din nefericire, degradării înspăimântătoare, să se interogheze (dintr-o perspectivă realistă mai degrabă tragică decât magică) vizavi de faptul dacă trăieşte realmente o dramă fără seamăn ori se află numai în toiul unui coşmar terifiant, să mediteze asupra traumei pe care maladia fără leac o cauzează celor obligaţi s-o privească neputincioşi, într-o stare de prostraţie alarmantă.

Comportându-se de-a dreptul incendiar (...), bolnavul (...) îşi precipită sfârşitul, halucinează, devine egoist din cale afară, se închide în el însuşi din ce în ce mai des, dă semne de îmbătrânire prematură, se înstrăinează de ceilalţi...

cronici

Mariana Şenilă-Vasiliu

Două zile pe Amazon (II)

Ca democraţia în politică, turismul e cel mai prost sistem de a cunoaşte lumea, însă tot ca şi în cazul dintâi, în lipsă de altceva mai bun eşti nevoit să te mulţumeşti doar cu atât. Răul cel mare pe care turismul îl produce este desacralizarea locurilor prin care turmele de umblăreţi ajung adesea, ba uneori chiar le distrug.

6 mai 2000

În zori am fost trezită de zgomotul unui ronţăit puternic ce venea din dreptul ferestrei din spate al camerei. Intrigată, m-am ridicat să văd despre ce e vorba, când colo, ce-mi văd ochii? Un tapir păştea netulburat pe pajiştea din spatele albergăi. Nici resturile de legume din pubelele de lângă bucătărie nu păreau să-i displacă din moment ce, după ce le amuşina cu apendicele, nici nas, nici trompă, le înşfăca mestecându-le în moara dinţilor săi duri. M-am mirat de prezenţa tapirului atât de aproape de o aşezare, ştiut fiind că animalul ăsta timid şi sperios, de îndată ce simte prezenţa omenească o ia la fugă afundându-se în smârcurile încâlcite ale junglei de unde nu iese decât noaptea. E adevărat că la ceasul când l-am văzut, nici noaptea nu se dase dusă, nici ziua nu-şi intrase în drepturi. Cum nimeni nu se clintise încă şi nici de la bucătărie nu răzbătea zvon de tacâmuri, m-am ferit să fac vreo mişcare ori un zgomot care să-mi sperie neobişnuitul musafir pe care l-am privit minute în şir, în voie, amuzându-mă afectuos pe seama arătării lui caraghioase. Trebuie că în ziua a patra a Facerii, când a creat animalele, Doamne-Doamne era într-o stare de inspiraţie euforică, altminteri nu se explică de ce, pe lângă atâtea vietăţi normale a modelat şi unele cam năstruşnice la înfăţişare: elefantul, un butoi enorm cu ditamai urechile clăpăuge pe post de aparat de aer condiţionat şi câtămai aspiratorul în loc de nas; girafa, o arătare cu un gât ce nu se mai termină, care proţăpită pe cele patru picioare seamănă cu Turnul Eiffel; rinocerul pe care după ce l-a împlătoşat ca pe un cavaler medieval, i-a pus suliţa taman pe nas şi tucanul, cu un cioc mare cât corpul lui de te întrebi cum de reuşeşte să se aţină fără să cadă în nas. Las' că a creat şi maimuţa despre care nu se ştie prea bine de seamănă omul cu ea, ori ea cu omul, într-atât se maimuţăresc unul pe celălalt. Cât despre sărmanul tapir, ce să mai zic! Rămas în pană de inspiraţie, Creatorul le-a amestecat pe toate: a dat să modeleze un soi de văcuţă, însă a uitat să-i

puie coarnele şi ugerul, iar picioarele, prea scurte, seamănă mai degrabă cu ale mistreţului; cât pe ce să-i pună în loc de nas trompă, însă dezmeticit de pozna pe care era s-o facă i-a retezat-o la jumătate. Cât despre coada scurtă şi caraghioasă cu care l-a dotat, nu prea se ştie la ce i-ar putea servi. La urmă de tot, ca să explice inexplicabilul din propria-i creaţie, l-a făcut şi pe Buffon. Care a decretat că stilul e... omul. Mare halima şi cu tapirul, dar şi cu stilul.

Când a început forfota prin albergă, eram de mult în picioare, spălată şi primenită cu haine pe care le crezusem uscate, dar care atunci când le-am îmbrăcat păreau scoase de la etuvă. După celelalte inconveniente ale zonei amazoniene, după ţânţari, umezeala caldă e al doilea blestem. M-am tras pe un scaun de pe terasă la o cafea şi o ţigară, însă m-am pomenit înconjurată de papagali *ara* care mă priveau cu interes, îmi dădeau târcoale şi se tot apropiau de mine. Nu erau singurii care îşi făceau de cap, alţii zburau prin curte de colo până colo ţipând sau rupând bucăţi dintr-un panou prefabricat pe care, tot ciugulindu-l, îl făcuseră să semene cu harta continentului sud-american. Întârziau pe vreo bârnă a terasei începând să se scarpine la ochi cu o mişcare aproape umană. E ciudat, de îndată ce un animal face un gest asemănător celui omenesc, devine peste poate de caraghios. Ceea ce spune multe, nu despre animal, ci despre om.

Cum din ziua precedentă îmi rămăseseră niscaiva biscuiţi, deşi mă temeam de ciocurile uriaşe ale papagalilor, un soi de cleşti-foarfece de grădinărit, mi-am făcut curaj şi-i întind unul celui mai apropiat *ara.* Contrar la ceea ce mă aşteptam, a apucat cu gheara, cu cea mai mare delicateţe biscuitul şi a început să-l mănânce cu preţiozitatea unei demoazele de pension. Pe altul l-am servit din palmă, dar şi acela a apucat cu ciocul bucăţelele ce i se întindeau cu cea mai mare gingăşie. Nu mai spun cât de încântată am fost de coloritul lor viu, în contraste puternice, asemănătoare cu ale curcubeului. Ternă cândva în preferinţele cromatice, după ce am vizitat Mexicul şi Peru, am devenit înfocata adeptă a policromiei intense. În fond, Dumnezeu a făcut pace cu lumea trimiţând pe cer curcubeul.

După micul dejun, am fost duşi să vizităm o aşezare, *originală* ni s-a precizat, a locuitorilor unui trib indian amazonian. Locul era cam la un ceas de mers prin pădurea virgină din apropiere. Pe cât de interesantă şi agreabilă s-a dovedit plimbarea, tot pe atât de instructivă a fost, ghidul prezentându-ne câteva exemplare ale florei şi faunei din zonă. Printre altele, am văzut cu arată *Un*(i)*a de gato*/gheara de pisică, plantă folosită de indieni în tratamentul cancerului, intrată în ultima vreme cu succes în farmacopea contemporană tocmai datorită calităţilor sale antimitotice. Pretutindeni pe unde am ajuns în Mexic şi în Peru, în paralel cu farmaciile cu medicamente alopate, existau mici prăvălioare cu ierburi medicinale folosite în medicina tradiţională a acestor popoare. Ceaiurile cu frunze de coca, de exemplu, ne-au ajutat ca în doar o jumătate de oră să depăşim răul de altitudine provocat de diferenţa dintre Lima, care este la 100 m deasupra nivelului mării, şi Cuzco, situat la 3.600 de metri. Pretutindeni în Peru se vând tricouri inscripţionale *"Coca no es un drogo"*/Coca nu este un drog, iar lucrul acesta este cât se poate de adevărat. Drog este cocaina, un extract concentrat din frunzele arborelui de coca, dar aia e altă poveste. Mestecate, frunzele de coca anulează senzaţia de foame, alungă oboseala, revigorează fizic şi psihic, taie răul de înălţime, atât şi nimic altceva. Timp de 16 zile cât am călătorit în Peru, seară de seară, după cină, am băut *mate de coca*/ceai de coca, fără nicio urmare exceptând starea de bine. O singură dată, la Lima, am cerut *mate de anis,* curioasă să ştiu ce e acel mult lăudat *anis.* Abia mi-am înmuiat buzele în ceai că am dat un strigăt triumfal: "Hasmaţuchi, fraţilor!" Asta era *anisul* pe care acasă îl culegeam în fiecare primăvară pe marginea pădurii Trivale.

Ajunşi la aşezarea indiană, o bătătură circulară cu colibe acoperite cu ierburi, am fost primiţi de un grup de indieni cu salutări de bun venit, cântece şi dansuri ritmate. Goi până la brâu, bărbaţii erau îmbrăcaţi doar cu o fustanelă de fibre vegetale, care se înfoiau la fiecare salt ori se învârtejeau ca nişte crizanteme la fiecare rotaţie. Nici picior de femeie, ceea ce m-a foarte mirat. Ca semn distinctiv al rangului, şeful de trib purta pe cap o podoabă-coamă, tot din fibre vegetale, ce-l făcea să semene cu un *uakari.* Mai-mai să luăm de bun tot spectacolul. Pe cine văd eu însă după-amiază pe terasă, tras la tricou şi şapcă "Coca-cola", cu un pahar în faţă, sugând dintr-o ţigară americană şi jucând cărţi cu angajaţii albergăi? Pe şeful de trib! Lesne de imaginat dezamăgirea care m-a cuprins când mi-am dat seama că am fost traşi pe sfoară cu o junglă-traseu turistic, cu nişte indieni care, chiar dacă aveau ADN-ul autentic, erau în realitate falşi, şi cu un şef de trib americanizat, interpretându-şi rolul precum un *apache* la Hollywood.

Ca democraţia în politică, turismul e cel mai prost sistem de a cunoaşte lumea, însă tot ca şi în cazul dintâi, în lipsă de altceva mai bun eşti nevoit să te mulţumeşti şi cu atât. Răul cel mare pe care turismul îl produce este desacralizarea locurilor prin care turmele de umblăreţi ajung adesea, ba uneori chiar le distrug. În Siria, grotele creştine de la Malula (singurul loc din lume în care se mai vorbeşte aramaica, limba lui Iisus), în trecerea lor hoardele turistice, mai ales cele ruseşti, au umplut pereţii de stâncă cu graffiti şi inscripţii fel de fel. În Turcia, la Konya, locul unde s-a născut mişcarea dervişilor rotitori, loc legat pe veci de numele lui Mewlana Jalal ud Din Rumî, mai pe scurt poetul mistic Rumî, la ora actuală, în scop turistic se dau spectacole cu dansurile acestora. Iar asta se petrece chiar lângă mausoleul lui Rumî, iniţiatorul mişcării. Nu-i asta desacralizare? Nu-i asta pângărire? Tara societăţii contemporane e că bagatelizează tot ce atinge. În ziua când vreo agenţie de turism "Precum în Cer aşa şi pe Pământ" va organiza excursii în Paradis, s-a zis şi cu Raiul.

Mai spre amiază am fost duşi să vedem unul din acele lacuri interioare formate ca urmare a repetatelor revărsări ale Amazonului. De pe cursul fluviului am cotit-o printr-un canal lateral, un adevărat tunel vegetal mărginit de copaci înalţi de care spânzurau liane deasupra apei. La capătul lui s-a deschis un luminiş pe al cărui lac pluteau sute de talere verzi înghesuite unele în altele, de parcă ar fi fost o masă pregătită pentru nişte uriaşi vegeterieni. "Victoria amazonica!", am exclamat entuziasmată la vederea imenselor frunze de nufăr. Mi-am dat seama de gafă, fără să vreau îi luam ghidului pâinea de la gură. Din privire, i-am cerut iertare pentru ieşirea necontrolată, pentru care aveam totuşi o scuză: de câte ori în viaţă ai parte de un astfel de spectacol magnific? M-am revanşat pentru nepoliteţe, rugându-l seara târziu, când s-a spuzit cerul de stele, să-mi arate Crucea Sudului, constelaţia australă care arată în direcţia Polului Sud. Şi-a recuperat singur poziţia de ghid atrăgându-ne atenţia asupra unei mogâldeţe cu spinarea verde cenuşie ce atârna de craca unuia dintre copaci. Era un *leneş,* vietate ce şi-a tras numele de la lentoarea cu care se mişcă, foarte apropiată de cea a melcului: o mişcare la câteva minute, de parcă ar sta pe gânduri dacă să o facă ori ba. De atâta neclintire, în blana de pe spinare i s-au cuibărit licheni şi muşchi care cresc în voie. Orice mişcare a leneşului pare filmată cu încetinitorul. Aşa îşi duce viaţa, agăţat de copaci precum un trofeu vânătoresc cărat pe o rudă. Înălţimea la care vieţuieşte îl fereşte de prădători de care, oricum, lent cum e în mişcări, nici să se apere şi nici să fugă nu poate. Îşi duce traiul, cramponat de crengi cu cele trei gheare puternice ale fiecărui membru, a căror strânsoare nu slăbeşte nici după moarte. Dintre toate vietăţile din lume, e cel mai blând şi cel mai inofensiv: nu stă în calea nimănui, nu atacă, nu pradă, nu se apără, nu încurcă nişa ecologică în care trăieşte, se hrăneşte doar cu vegetaţia din vârful copacilor de până la urmă te întrebi la ce s-o fi gândit Cel-de-Sus când l-a creat şi ce rost i-a menit.

După vizitarea rezervaţiei de nuferi gigantici, am luat-o înapoi pe Amazon.

Ca orice curs de apă, pe hărţi fluviul sud-american este trasat cu albastru, însă în realitate

apa lui e de un galben tulbure, mâlos. O barcă cu fundul de sticlă, din acelea folosite pentru a vedea flora şi fauna submarină în Marea Roşie, aici n-ar servi la nimic; lumina nu răzbate dincolo de suprafaţa fluviului şi în afară de delfinii roz sau de specia de peşti *piraruc*u,

singurele care se arată deasupra apei, nu poţi vedea nimic din lumea misterioasă de sub burta bărcii. Prosteşte, mi-am lăsat mâna în apă în speranţa neghioabă de a fi ciupită de vreun piranha, dar se pare că degetele mele bătând darabana nu prezentau niciun interes. Celor care se îndoiau că aş fi călătorit în astă parte de lume - s-au găsit şi din ăştia! -, nu le-am putut astfel prezenta niciun deget cu falanga lipsă, dovadă vie a trecerii mele pe Amazon.

Înaintând în aval, la un moment dat am cotit-o în stânga direcţiei de curgere a fluviului, luând-o în amonte pe Napo, unul dintre afluenţii majori, alături de Maranon şi Rio Negro, din partea superioară a Amazonului. Am înaintat o bună bucată de vreme, minunându-ne de frumuseţea sălbatică a râului, care în luna mai atinge apogeul apelor sale. Văzând marginile sfâşiate ale junglei, cu imenşi arbori ale căror rădăcini dezgolite abia îi ţineau să nu se prăbuşească, am înţeles de ce se temeau localnicii de *barranco* (barranco, în spaniolă înseamnă prăpastie, iar *barroncoso*, prăpăstios, dezastruos). Pe Amazon, *barranco*, după inspirata expresie a lui Arkady Fiedler, este momentul când apele fluviului se iau la luptă corp la corp cu pădurea virgină, când valuri monstruoase şi pline de furie muşcă sălbatic din maluri, zguduie pământul asemenea unui cutremur, fac prăpăd în calea lor rupând hălci de pământ cu copaci cu tot. Urmele unui astfel de *barranco* erau vizibile la gura de vărsare a râului Napo.

La înapoiere, am avut un scurt răgaz de odihnă, taman cât să bem o cafea şi să căscăm gura, pe ziuă, la împrejurimile albergăi care se învecina cu selva. Pădurea virgină a invadat locul până la limitele micilor construcţii din lemn căţărate pe piloni asemene locuinţelor lacustre. După vreun ceas, am luat-o înapoi pe fluviu. Încotro? Să vedem o aşezare de pe celălalt mal al Amazonului, să ne facem cât de cât o ideea despre modul de viaţă cotidian al locuitorilor din zonă. Din fericire, de astă dată nu ni s-a mai aranjat nicio potemkiniadă turistică. Se putea observa asta după felul în care oamenii îşi vedeau de treburi uitându-se indiferenţi la noi: femeile spălau rufe, se ocupau de prunci sau găteau; doi băieţandri făceau exerciţii de vâslit pe un mic lac interior; în preajma unei şcoli, în fapt un soi de magazie dată cu vopsea albă, copiii se jucau, alergau şi ţipau; nişte bărbaţi călăfătuiau o barcă şi revizuiau sculele de pescuit. Orătăniile se învârteau prin bătături ciugulind câte ceva din iarba grasă, iar printre case - toate căţărate pe catalige, acoperite cu ierburi -, şi ochiurile de apă rămase de la ultima revărsare a fluviului, pe alocuri, pe porţiunile mai zbicite erau mici petice de grădini de zarzavaturi. Garduri n-am văzut pe nicăieri. Nefericit simbol al civilizaţiei, al egosimului şi orgoliului posesiunii, într-o comunitate egalitară prin nevoi şi sărăcie precum cea amazoniană, gardul n-are ce căuta, totul e al tuturor şi nimic al nimănui. Vegetaţia suculentă, proaspătă şi strălucitoare transforma pentru o vreme mica aşezare într-un colţ de rai. Nimeni nu s-a mai fandosit prin faţa noastră făcând pe indienii, deşi după înfăţişare se vedea de la o poştă că sunt descendenţii sadea ai vreunui trib. Tot sătucul acela de pe Amazon respira calm şi lumină, bucuria simplă de a trăi, chiar dacă peste câteva luni localnicii urmau să înfrunte din nou puternicul şi vicleanul fluviu sfărâmător de luntrii.

Oricât ar părea de paradoxal, desăvârşiţi vâslaşi, amazonienii nu ştiu să înoate. Nu pentru că n-ar dori asta - am văzut copiii bălăcindu-se în micile ochiuri de apă şi încercând să înoate -, ci pentru că este inutil. Cum să înfrunte cineva apele vijelioase ale fluviului înot când pretutindeni sunt pândiţi de mii de pericole? O furtună pornită din senin, creşterea bruscă a apelor, vârtejuri din care nici ambarcaţiunile mai mari n-au scăpare, obstacole nevăzute, ascunse sub oglinda fluviului, cu toatele pândesc fragilele bărci pe care le distrug ca pe nişte coji de ou, înghiţindu-le cu oameni cu tot. În Amazon, nimeni nu se poate salva înotând. În afară de faptul că e o iluzie să-ţi imaginezi pe cineva traversând înot fluviul ăsta uriaş şi lat de nu i se văd malurile, în afară de ideea absurdă că mărunta forţa umană s-ar putea opune bezmeticei energii a apelor, sub luciul împâclit şi murdar al Amazonului pândesc multe alte pericole. Înainte de toate, rapacii prădători subacvatici precum piranha, anghilele electrice, somnii cei uriaşi, pisicile, nu de mare, ci amazoniene, la fel de otrăvitoare precum suratele lor marine şi încă altele şi altele. Nu mai ştiu cine a definit Amazona drept Paradis învrăjbit în care oameni şi animale se mănâncă unii pe alţii. Peştii, care asigură hrana locuitorilor, pot fi la rândul lor ucigaşi mâncători de oameni. Puţini bărbaţi au parte de mormânt pe Amazon, cei mai mult dispar înghiţiţi de ape, devenind pradă pentru hoitarii din adâncuri. Deviza nescrisă a locului e care pe care. Ăsta-i adevărul crud al vieţii pe Amazon.

În program aveam prevăzută şi vizitarea unei gospodării tradiţionale amazoniene. Cocoţată pe patru stâlpi fără pereţi, ci doar cu acoperiş şi o platformă acoperită cu pământ bătătorit, prevăzută cu o vatră la mijloc, şi câteva hamace spânzurate de căpriorii acoperişului în care oameni dorm sau se odihnesc, cam ăsta-i tot inventarul casei. Nu-mi amintesc să fi văzut vreo mobilă. Se stă şi se mănâncă pe jos, iar în locul veselei ce ne încarcă bucătăriile, doar un ceaun şi câteva ustensile strict necesare. Când fluviul se revarsă, nimeni nu-şi mai bate capul să iasă la pescuit: de pe marginea platformei, haţ! peştele şi de acolo direct pe tabla de pe vatră. Nu tu haine, un şort şi un tricou, dacă! Din cauza căldurii umede toţi umblă cât mai sumar îmbrăcaţi. De n-aş fi conştientă de precaritatea existenţei şi pericolele ce pândesc viaţa cotidiană a amazonienilor, mai că aş găsi în simplitatea existenţei lor motiv de invidie. Confortul civilizaţiei, pe care îl plătim cu nevroze, ne-a moleşit, ne-a făcut vulnerabili şi ne-a fragilizat în faţa celei mai mici încercări. Noi, ăştia, civilizaţii, nu le suntem cu absolut nimic superiori acestor oameni care înfruntă cu imens curaj vitregiile existenţei într-un mediu atât de dur şi ostil. Comentariile idioate şi aerul de superioritate, ironia cu care unii comentau modul de viaţă şi înfăţişarea gazdelor noastre, mă călca pe nervi Ah, cu câtă plăcere le-aş fi făcut vânt în fluviu! Barem pentru o clipă, aşa, ca să le văd mutrele disperate.

Am făcut un scurt ocol ca să vizităm şi o distilerie artizanală de rom. Utilajele care se folosesc datează de acum un secol şi jumătate şi ar fi mai potrivite într-un muzeu decât aici, însă pe Amazon doar fluviul curge iute, viaţa bate prea adesea pasul pe loc. Suntem invitaţi să gustăm romul proaspăt preparat după metode de anţărţ. E slab şi nu-mi face nicio impresie, parcă tot "pruna" e mai tare decât toate. Mă şi mir cum de se îmbată localnicii cu licoarea asta leşinată. Or, poate cerul gurii mele de moaţă, învăţat cu pălinca, o fi de vină că nu o apreciez cum trebuie. Nici tequila, pulque sau mescalul gustat în Mexic, tot aşa, la o distilerie artizanală, nu m-au dat gata şi nici vinul de palmier băut în Tunisia nu mi-a lăsat vreo impresie mai deosebită. După mine tot cinstita "prună", însă învechită cel puţin zece ani, ca să prindă parfum, aşa cum cerea Păstorel, e cea mai cea dintre toate tăriile din lume.

Oricât ar părea de paradoxal, desăvârşiţi vâslaşi, amazonienii nu ştiu să înoate. Nu pentru că n-ar dori asta..., ci pentru că este inutil...

În Amazon, nimeni nu se poate salva înotând.

La debarcader, unde ne aşteaptă şalupa să ne ducă înapoi la albergă, am dat cu ochii de un *lancho* (*lancha*, în spaniolă = luntre), o ambarcaţiune ceva mai mare care, după arătare datează, în cel mai bun caz, de pe la începutul secolului XX. Cu straturile de vopsea plesnite, ruginit şi cu tabla cârpită pentru a nu se ştie câta oară, *lancho* continuă să transporte oamenii pe fluviu. Asta până când, în mod inevitabil, într-o bună zi, ori este scufundat de Amazonul înfuriat, ori, bătrână relicvă nefolositoare, va fi abandonată pe vreun mal al fluviului pradă timpului şi intemperiilor. Din şalupă, întorc încă o dată capul să privesc venerabila ambarcaţiune. În lumina blândă a apusului de soare văd oamenii, cu bagaje umile în spate, urcând în şir indian pe scândura ce ţine loc de punte de acces a bătrânului *lancho* "Hermanos". Scena pare desprinsă dintr-un film documentar de epocă din arhiva lui Albert Kahn.

După cină, împreună cu veşnica mea tovarăşă de călătorii, am mai adăstat o vreme pe afară să privim pentru ultima dată cerul austral şi să ascultăm misterioasele zgomote ale selvei. Deşi bine date cu spray Bayer antiţânţari, tot am plătit pentru puseul romantic cu niscaiva înţepături parşive.

...rapacii prădători subacvatici precum piranha, anghilele electrice, somnii cei uriaşi, pisicile, nu de mare, ci amazoniene, la fel de otrăvitoare precum suratele lor marine...

7 mai 2000

De dimineaţă am luat-o pe drumul de întoarcere, amonte pe Amazon. Până la plecarea avionului, ne-am învârtit puţin prin Iquitos. Nu mult, însă suficient cât să găsesc un magazin specializat în vânzarea de hamace. Visul meu e să mă legăn într-un hamac depănând amintiri din călătoriile mele. Reuşesc să găsesc ce-mi doresc: un hamac din fibre vegetale, aşa cum văzusem la localnicii din sătucul vizitat. Spre marea mea tristeţe, nu l-am folosit niciodată de atunci. Niciodată n-am reuşit să găsesc doi copaci ca relaţia dintr-o prietenie: de-ajuns de-aproape cât să se ocrotească reciproc şi îndeajuns de departe cât să nu se sufoce unul pe celălalt.

Erată: Dintr-o regretabilă eroare, în numărul precedent a apărut o greşeală într-un citat în limba franceză (pag. 28, prima coloană, jos). Facem cuvenita rectificare şi publicăm varianta corectă a textului: *"unit dans le meme lit/le cheveu blond, le cheveu gris"*.

Ştiri de la Centrul Cultural Piteşti

■ Centrul Cultural Piteşti şi Fundaţia Literară „Liviu Rebreanu” au organizat lansarea cărţii de proză, cu titlul „Povestiri aproape fantastice”, de Nicolae Radu. Evenimentul a cuprins şi o lectură - spectacol, legată de noua apariţie editorială, susţinută de poeta Allora Albulescu Şerp şi elevul pasionat de literatură, Lucian Bolbea. Despre cartea lui Nicolae Radu au făcut vorbire scriitorii Magda Grigore, Aurel Sibiceanu, Mihail Ghiţescu şi poeta Dorina Mihai.

„Prozele din acest volum nu sunt fantastice, pentru că eu nu am făcut decât să-mi descriu propriile vise şi fantasme”, a precizat autorul.

■ Primăria Municipiului Piteşti, prin Centrul Cultural Piteşti a organizat sub egida zilelor urbei, un eveniment cultural notabil. La Complexul Expoziţional „Casa Cărţii” a avut loc vernisajul expoziţiei de tablouri aflate în patrimoniul Centrului Cultural Piteşti, sub genericul „Amintiri în culori”. Lucrările, realizate în perioada comunistă, de autori de valoare ai vremii au fost recent restaurate, de artistul plastic Augustin Lucici. La vernisaj au luat cuvântul directorul Galeriei de Artă „Rudolf Schweitzer Cunmpăna”, Augustin Lucici, preşedintele Uniunii Artiştilor Plastici din România Filiala Argeş, Gheorghe Dobrică, poeta Denisa Popescu, consilierul judeţean Marius Postelnicescu, redactorul-şef al Revistei „Carpatica”, Nicolae Cosmescu, scriitoarea Magda Grigore, poeta Dorina Mihai, istoricul Aurelian Roman, poetul Adrian Mitroi şi coordonatorul Grupului Vocal „Armonia”, col.(r) Nicolae Perniu.

■ Copiii de la Cercul de Pictură „Sensibilitate şi Culoare” din cadrul Centrului Cultural Piteşti au omagait Zilele Municipiului Piteşti, printr-o expoziţie de pictură, sub genericul „Piteşti, oraş verde”. Sub coordonarea profesoarei Elena Zavulovici, micuţii au realizat superbe lucrări, care transmit mesaje de protejare a spaţiilor verzi din urbea lor. Copiii au susţinut şi un program artistic, spre delectarea publicului, format din părinţi şi bunici.

■ „Tristeţi dulci-amare” a fost tema Colocviilor Argeşului, dezbatere filosofico-literară lunară, organizată de Centrul Cultural Piteşti. Coordonatoarea manifestării, scriitoarea Magda Grigore şi-a incitat invitaţii la discuţii despre tristeţe, un sentiment sau o stare, care pun adesea stăpânire pe sufletul şi mintea oamenilor. La provocarea Magdei au răspuns poeţii Allora Albulescu Şerp, Ioana Negreanu, Nicolae Radu, Ilie Vodăian, şi cititoare pasionate de cunoaşterea naturii umane.

■ Centrul Cultural Piteşti, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” a organizat lansarea noului număr al revistei-document „Restituiri”. Evenimentul editorial, dedicat Zilelor Municipiului Piteşti a reunit membrii redacţiei revistei „Restituiri”, pasionaţi de istorie şi cititori. Judecătorul Marius Andreescu de la Curtea de Apel Piteşti, expertul de la Instituţia Avocatul Poporului – Biroul Teritorial Piteşti, Mihaela Stănciulescu, istoricii Marius Chiva, Elena Ştefănică, Marian Toma, Constantin Vărăşcanu, Aurelian Roman şi consilierul judeţean Marius Postelnicescu au vorbit despre rolul şi importanţa revistei „Restituiri” pentru comunitate şi despre articolele pe care le semnează în noul număr al publicaţiei.

■ Centrul Cultural Piteşti şi Trupa de teatru „Robertto” au organizat spectacolul muzical-literar-coregrafic, sub genericul „Să ne trăieşti, Piteşti!”

Evenimentul, dedicat Zilelor Municipiului Piteşti a scos la rampă copii talentaţi, care urmează cursul de actorie susţinut de artistul Robert Chelmuş, în cadrul Centrului Cultural Piteşti. Micii artişti au prezentat un program bogat şi diversificat de muzică populară şi modernă, scenete de teatru şi recitaluri de fabule şi poezie.

■ Centrul Cultural Piteşti a organizat în Sala „Ars Nova”, un spectacol susţinut de copiii, care urmează cursul „Engleza pe Portativ”, susţinut de profesoara Ilzi Sora, în cadrul instituţiei. Micii artişti şi-au etalat aptitudinile muzicale, dar şi cunoştinţele de limba engleză, dobândite şi cultivate la orele de curs. Părinţii şi bunicii prezenţi la eveniment i-au răsplătit cu aplauze, iar doamna profesoară le-a oferit diplome de merit şi câte un caiet de muzică.

Manifestarea a fost dedicată Zilei Internaţionale a Copilului.

■ Centrul Cultural Piteşti şi Inspectoratul Şcolar Judeţean Argeş au organizat o nouă ediţie a proiectului „Printre cărţile oamenilor de cultură argeşeni”, avându-l invitat pe creatorul de folclor, Ilie Dobre. Născut în comuna Săpata, din judeţul Argeş, Ilie Dobre este de meserie electronist, dar chemarea pentru valorile satului românesc l-a determinat să scrie numeroase poeme de inspiraţie folclorică. Potrivit autorului, versurile sale au fost cântate mai apoi de îndrăgiţi interpreţi de muzică populară, ca Ion Dolănescu, Maria Ciobanu, Ionuţ Dolănescu, Nicu Vitomireanu, Maria Udrică.

Evenimentul de la Centrul Cultural Piteşti a cuprins o lectură publică, din creaţia invitatului, susţinută de eleve de la licee partenere şi o studentă de la Facultatea de Litere, din cadrul Universităţii Piteşti. Ilie Dobre a vorbit la rându-i despre pasiunea sa de creator de folclor şi a recitat câteva dintre poemele preferate.

■ Centrul Cultural Piteşti şi Asociaţia Culturală „Prietenii lui Eliade” au organizat lansarea Buletinului Simpozionului Naţional „Mircea Eliade şi Mitul Eternei Reîntoarceri”, ediţia a VII-a, desfăşurat la Piteşti, pe 25 martie 2014.

Evenimentul editorial, coordonat de poeta Mona Vâlceanu, preşedintele asociaţiei, a reunit cititori ai creaţiei lui Mircea Eliade, elevi şi cadre didactice de la Liceul Tehnologic ASTRA.

Scriitorii Corin Bianu, Mihail Ghiţescu, profesoarele de limba şi literatura română Tatiana Nica, Eugenia Zgreabăn şi Cornelia Ghinea au susţinut prelegeri despre viaţa şi opera marelui scriitor.

■ Primăria Municipiului Piteşti, prin Centrul Cultural Piteşti şi Palatul Copiilor din Piteşti au organizat spectacolul artistic, sub genericul „Bucuriile Copilăriei”, dedicat Zilei Internaţionale a Copilului.

Evenimentul a fost susţinut de cursanţi talentaţi de la Palatul Copiilor, de Ansamblul de Copii „Zavaidoc”, sub îndrumarea profesoarelor Carmen Ionescu şi Corina Barbu, copii de la Clubul de Dans Sportiv „Total Dance”, coordonaţi de coregrafii Corina şi Alfred Schieb, Robert Chelmuş şi Trupa „Robertto”, Tiberiu Hărăguş şi Grupul Folk „P620”, Trupa de rock „Lime” şi Trupa de rock „Simbolic”.

Prezent la deschiderea spectacolului, primarul Tudor Pendiuc le-a transmis copiilor, părinţilor şi bunicilor, un mesaj de suflet şi le-a oferit sărbătoriţilor zilei, dulciuri din partea municipalităţii.

„Bucuriile Copilăriei”

„Engleza pe Portativ”

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu" și Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Terestre „Basarab I" au organizat simpozionul cu tema „Securitatea națională și internațională, factori de stabilitate și evoluție economică", din seria manifestărilor lunare, sub genericul „Lumea Azi". La dezbatere au participat istoricii Constantin Vărășcanu, Marius Chiva, Marius Motreanu, Aurelian Roman, maiorul Cătălin Bunescu, de la Școala Militară „Basarab I", medicul-poet Adrian Mitroi, redactorul-șef al Revistei „Carpatica", scriitorul Nicolae Cosmescu, elevi și cadre didactice de la Colegiul Economic „Maria Teiuleanu". „Acum, în contextul tensiunilor apărute în țara vecină, Ucraina, ne dăm seama de beneficiile pe care le are România, în calitate de membru NATO", a fost principalul mesaj al vorbitorilor.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat o nouă ediție a Clubului „Cafeneaua Literară", care a cuprins o lectură publică, susținută de membrii redacției revistei „Cafeneaua Literară". La reuniune au fost invitați elevi și cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu. Preț de un ceas, poeții Virgil Diaconu, Liliana Rus, Nicolae Ionescu și Floriana Turculeanu au delectat auditoriul cu versuri din creațiile proprii.

■ Centrul Cultural Pitești și Inspectoratul Județean de Poliție Argeș au organizat o nouă dezbatere interactivă, în cadrul proiectului social, sub genericul „Libertate și lege". La reuniune au participat istorici, oameni ai legii, elevi și cadre didactice de la Colegiul Tehnic „Armand Călinescu". Agentul principal Liviu Păștin, de la Secția 1 de Poliție le-a prezentat tinerilor un film realizat la un centru de reeducare din România, care cuprinde interviuri cu minori, reținuți pentru diverse infracțiuni. Poveștile de viață difuzate au avut un impact deosebit asupra elevilor, care au primit sfaturi și recomandări din partea invitaților la dezbatere. Istoricii Marius Chiva, Marian Toma, Aurelian Roman, scriitorul Nicolae Cosmescu și poetul Adrian Mitroi au susținut inedite prelegeri despre tentațiile actuale și modul în care tinerii ar trebui să le evite.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat spectacolul muzical, sub genericul „Fantezii de Cireșar", susținut de copiii care urmează cursul „Prietenul meu, pianul", în cadrul instituției. Sub îndrumarea profesoarei Clementina Dionisie, micii artiști au interpretat la pian piesele pe care le-au învățat la orele de curs. Pentru prestația lor, toți copiii au primit aplauze de la părinți și bunici, iar doamna profesoară le-a oferit daruri simbolice. Manifestarea a fost dedicată Zilei Internaționale a Copilului.

CARMEN ELENA DUMITRACHE

Omul de peste tot

Trece omul de peste tot. Trece și prin Pitești. Ca să culeagă din mers un premiu al Revistei Argeș. În care a publicat, de-a lungul timpului, pogoane de texte literare.

Scriitori. Alți intelectuali. Așteptăm cu ușa deschisă. Nu-l văzusem niciodată. Nu-i cunoșteam decât opera vastă. Fără îndoială că se va ivi în prag un uriaș, cel puțin cât Sadoveanu, Mircea Sîntîmbreanu, Margul Sperber, Adrian Păunescu, sau măcar Alex Ștefănescu - în zilelel lui de înflorire - în dimensiunile lor trupești.

Va veni, nu va veni, răbdare! Sfertul academic. La masa premianților, alături de președintele Filialei USR Argeș, Nicolae Oprea, o apariție cel puțin curioasă. În semiobscuritatea încăperii, se profilează un chip de copil cu cap de om matur. Și iluzia nu se destramă când se anunță începerea evenimentului și se aprind toate becurile... Și cum stă așa neclintit, fără gesticulări, ai putea să-l iei drept un bust de ipsos nevopsit sau de marmură albă, așezat acolo ca să ridice solemnitatea evenimentului.

Iată-l în prag. Lucru bizar, în loc să ni se înfățișeze un bărbat ajuns la senectute (77 de ani), ne uimește cu înfățișarea unui personaj întârziat în adolescență. Ca și cum ar fi fost ca fenomenul biologic natural să se întoarcă din drum. Fără să vrei, te fură gândul spre acea legendă biblică vechi testamentară, a arderii de tot. Gheorghe Grigurcu arde de tot pe altarul creației, ca să renască din propria-i cenușă ca pasărea phoenix și să-și ia zborul de la început.

Dar cine este omul? Și de unde? Putem să aflăm din dicționare că s-a născut la Oradea în 1936, că a făcut primele studii în orașul natal și universitatea la Cluj, profesor în învățământul preuniversitar, secretar al Societății de Științe Istorice și Filologice, filiala Oradea, redactor la revista *Familia*...

Însă toate acestea nu sunt decât episoade efemere în viața lui. De foarte mulți ani, el este acel hidalgo ce trece peste toate hotarele feudelor, ca acei cavaleri rătăcitori din evul mediu, în căutare de aventuri și bătălii literare. În răspăr cu toate autoritățile confirmate oficial, la trântă cu toți paznicii esteticii impuse, cu detașamentele găștilor literare, cavalerul fără frică și fără prihană recunoscut ca un biruitor ce nu cedează. Dar faima succesului în critica literară l-a cam făcut uitat pe poet. Ce e drept, creația sa lirică nu a produs tulburări și schimbări în literatura timpului cum avea să se întâmple cu activitatea de critic. Important este însă că nu rămâne el tributar altor modalități "... poeme de concentrare dezafectizată și super intelectualizată în maniera unor Mallarme, un Garetti, Montale; există o atracție către tematica miniaturalui elegiac, versul preferat fiind cel alb, șocant prin aspirația către sinteticul care nu elimină instrumentele gramaticale" (Marian Popa – *Dicționarul de Literatură Română Contemporană*)

Un caz foarte rar în care criticul literar de certă valoare, profesionist notoriu scrie și poezie altfel decât un simplu divertisment. De obicei poeții sunt cei care se lansează în comentarii, cronici și eseuri literare, dar în episoade sporadice. Iar scriitorii totali nu pot fi întâlniți la tot pasul. În spațiul românesc, de la G. Călinescu – istoric, teoretician, critic, romancier, dramaturg - nu se mai poate adăuga, decât cumva, un Marin Sorescu. Și mai cine?

Gheorghe Grigurcu și-a ales un singur drum, fără devieri. Și drumul lui n-are bariere, n-are porți ferecate, n-are ziduri pietrificate pentru că toate sar din balamale și se surpă numai la apropierea sa.

Nu-l căutați la Oradea, nu-l căutați la Cluj, nu-l căutați la Petroșani, nu-l căutați la București, nu-l căutați la Iași, el este peste tot în țara asta!..

MARIN IONIȚĂ

O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali – incitați de tehnica ultramodernă – este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe colaboratorii noștri că *Argeș* nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.

Număr ilustrat cu artă incașă.

actualitate

Revista **ARGEȘ** poate fi procurată și prin comandă directă la sediu, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor. **IMPORTANT!** Vă puteți abona pentru anul 2013, costul abonamentului fiind de 42 lei/an. Plata se face prin mandat poștal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel.: 0248/219976, 216348, fax: 210068. e-mail: revista_arges@yahoo.com. Revista de cultură *Argeș* poate fi procurată în București de la librăria Muzeului Literaturii Române.

ARGEȘ
- **Revistă lunară de cultură**
- Apare sub egida **Consiliului Local**, a **Primăriei Pitești** și a **Uniunii Scriitorilor din România**
- Editată de **Centrul Cultural Pitești**
- Membră **ARIEL**

Senior editor: **CALINIC, Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului**
Redactor-șef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN** (augustindoman@yahoo.com, http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali: **NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ**
Secretar de redacție: **SIMONA FUSARU** (s_fusaru@yahoo.com, http://www.fusaru.blogspot.com).
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU, MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU**

Redacția: Pitești, Casa Cărții, Centrul Cultural Pitești;
http: www.centrul-cultural-pitesti.ro;
e-mail: revista_arges@yahoo.com
tel.: 0248/216348, 219976
fax: 210068
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA
ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista **ARGEȘ** răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale.

Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.

PREMIILE REVISTEI PE ANUL 2013

Organizatori:

- **Primăria Municipiului Piteşti**
- **Centrul Cultural Piteşti**
- **Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Piteşti**

Parteneri:

- **Arhiepiscopia Argeşului şi Muscelului**
- **Centrul Cultural Mioveni**

Juriul a fost format din membrii redacţiei.

Decernarea Premiilor Revistei „Argeş” a avut loc în cadrul Zilelor Municipiului Piteşti.

(S.F.)

ARGEŞ
Revistă de cultură fondată în 1966 • Serie nouă
Premiile revistei pe anul 2013

Se acordă
PREMIUL *OPERA OMNIA*
Domnului Gheorghe Grigurcu,
pentru o jumătate de veac
de poezie şi critică literară.

edactor-şef,
u Augustin Doman

Piteşti, 23 mai 2014

ARGEŞ
Revistă de cultură fondată în 1966 • Serie nouă
Premiile revistei pe anul 2013

Se acordă
PREMIUL GHEORGHE TOMOZEI
Domnului Sergiu I. Nicolaescu,
pentru arderea de aproape două decenii
în slujirea revistei *Argeş*.

Redactor-şef,
Dumitru Augustin Doman

Piteşti, 23 mai 2014

ARGEŞ
Revistă de cultură fondată în 1966 • Serie nouă
Premiile revistei pe anul 2013

Se acordă
PREMIUL PENTRU POEZIE
Domnului Gellu Dorian,
pentru 60 de pahare pline de poezie.

edactor-şef,
u Augustin Doman

Piteşti, 23 mai 2014

ARGEŞ
Revistă de cultură fondată în 1966 • Serie nouă
Premiile revistei pe anul 2013

Se acordă
PREMIUL PENTRU ESEU
Domnului Ioan Lascu,
pentru acribia cu care recuperează
“generaţia pierdută” din generaţia ’80.

Redactor-şef,
Dumitru Augustin Doman

Piteşti, 23 mai 2014

eveniment